

Še vedno ni dokončne odločitve

France Popit v IMV

NOVO MESTO — 8. julija je France Popit, predsednik predsedstva Slovenije na lastno željo obiskal IMV. S člani časnega kolegijskega poslovnega organa, predstavniki družbenopolitičnih organizacij tovarne in novomeške občine se je zadržal v pogovoru o nadaljnji usodi IMV.

Kljub temu da so predstavniki IMV nenehno v stikih s Francozi in so ti v bistvu že pristali na zahteve IMV, še vedno ni nič dokončne glede nadaljnega sodelovanja z Renaultom. Kot je dejal Marjan Anžur, predsednik časnega kolegijskega poslovnega organa, bo do odločitve o avtomobilskem programu zagotovo prišlo v nekaj dneh, trenutno pa poteka o tem še meddržavska pogajanja.

V IMV imajo hude preglavice z zagotavljanjem redne proizvodnje, trdno pa vztrajajo na stališču, da bosta v prihodnje prikoličarski in avtomobilski program ločena. Do največje nadaljnje škode za IMV in vso družbo pa utegne priti, če ne bo tovarna takoj prišla vsaj do 180 milijonov dinarjev, kolikor je potrebnih za dokončanje investicije v novo tovarno prikolic v Novem mestu, da bi letos jeseni lahko stekla proizvodnja. Vložnih je že nad 1 milijardo dinarjev, tudi uvožena oprema je že večinoma v tovarni.

V nekaj dneh so napovedali v IMV tiskovno konferenco, na kateri bodo dali odgovore na vsa doslej še nerazčiščena vprašanja.

R. BAČER

VREME
Ob koncu tedna bo prevladovalo lepo in toplo vreme.



40 LET V SVOBODI — V Ganglovem razstavišču v metliškem gradu so na predvečer praznika dneva borca odprli razstavo z naslovom »Bela krajina na 40 let v svobodi«. Razstava predvsem z bogatimi fotografijami prikazuje povojno obdobje v deželi ob Kolpi. Obiskovalci, ki so bili ob tokratni otvoritvi zares mnogoštevilni, so si z zanimanjem ogledali razstavljeno gradivo (na fotografiji), to pa je bila tudi priložnost za obujanje spominov. Ob otvoritvi razstave, ki bo v Metliki na ogled do 20. julija, jeseni pa se bo preselila še v Črnomelj, se je predstavil tudi mešani pevski zbor iz Gribej pod vodstvom Tatjane Mihelčič. (Foto: M. Bezek)

Sijaj Sandijeve zmage

Danes, štiri dni potem, ko so spustili »zastor« 18. balkanskega kolesarskega prvenstva, ko so zbrani prvi vtisi in ocene, lahko z gotovostjo zatrdimo, da je bil Bakop privedev, ki je Dolenjski in Beli krajini v ponos. Pa ne toliko zaradi odlične in brezhibne organizacije, pač pa gre še za nekaj več. Na vsakem koraku, na vsaki od štirih dirk se je pokazalo, da so Dolenjci in Belokranjci živeli s priveditvijo in se poistovetili z njo, okrog sleherne proge je bil sklenjen živ obroč, navijanje je bilo športno, brez najmanjšega izgreda. Bakop pa je bil tudi privedev, ki je imela svoj vrhunec. Zanj je poskrbel mladi, 20-letni a. tomehnik Sandi Papež in ni nekdo kar tako slikovito dejal, da je bilo Novo mesto v nedeljo popoldne predmestje Rateža, njegove domače vasi. Takšne spontanosti in pristnosti dolenjski šport še ni doživel. Sandi je prekosil samega sebe, ne le da je premagal tekmece, ampak je zmogel tudi breme favorita, ki so mu ga naložili gledalci. To je bila zmaga srčnosti in trme, zmaga obolčka dolga do številnih navijačev. Sandijeve zmage je postala tudi zmaga dvajsetišočglave množice ob progi.

B. BUDJA

Družba bo pomagala, a ne le z denarjem

Dušan Šinigoj in Milan Knežević v Kočevju

KOČEVJE — V torek, 2. julija, sta kočevsko občino obiskala predsednik slovenskega izvršnega sveta Dušan Šinigoj in predsednik komiteja za kmetijstvo Milan Knežević. Razvogar z občinskim vodstvom in predstavniki Kmetijskega gospodarstva iz sozda ZKGP je bil posvečen predvsem reševanju težav, v katerih se je znašlo kočevsko kmetijstvo.

Kočevsko kmetijstvo je v enakih težavah, kakor so druge družbene kmetijske organizacije v Sloveniji. Ta ugotovitev velja zlasti za živinorejo. Vzrokov za tako stanje je veliko. Izgube, ki so do prvega polletja narasle že na 200 milijonov dinarjev, pressegajo moči kočevskega kmetijstva pa tudi družbenopolitične skupnosti, ki se tudi sicer srečuje z velikimi težavami v gospodarstvu. Zato v občini Kočevje pričakujejo pomoč od republike. Kakor pa je dejal Šinigoj, izvršni svet nima denarja, ki bi ga delil za pokrivanje izgub. Kočevski kmetijski bodo morali najprej poiskati notranje rezerve. Dobri poslovni rezultati v preteklosti so vsekakor dokaz, da je kmetijstvo sposobno uspešno poslovati. Seveda brez pomoči ne bo šlo. Prav ta namen bodo sprejeli nekateri kratkoročni ukrepi, s katerimi naj bi začasno omilili zagaten položaj družbene živinoreje. Kasneje pa naj bi sprejeli tudi dolgoročne ukrepe. Slej ko prej pa velja sklep, da kočevsko kmetijstvo na račun izgub ne bi smelo zmanjševati reje živine in molže mleka. Do določene meje pa bi lahko omejilo poljedelsko proizvodnjo.

Rane zaceljene, spomini žive

Predsednik RK SZDL Franc Šetinc ob 40-letnici osvoboditve in vrnitvi izgnancev v Dobovi: »Pobude kolektivov duši birokracija in administracija.«

DOBOVA — S sprevedom kmetijske mehanizacije so vaše skupnosti obiskovalcem nedeljskega zborovanja ob 40-letnici osvoboditve in vrnitve izgnancev ponazorile napredek kmetijstva v povojnem obdobju. Za ta napredek, za novo šolo, za asfalt na cestah, za telefonsko omrežje in za druge sadove složnega dela ob uresničevanju srednjoročnega programa je krajanom prisrčno čestital govornik in njihov rojak Franc Šetinc:

»Po pravici ste dobili lani priznanje kot ena najboljših krajevnih skupnosti v Jugoslaviji.« je dejal. »Imate smisel za solidarnost, kako složni ste, pa je pokazal referendum za samoprisevek.« Franc Šetinc je čestital tudi gasilski godbi iz Loč za njeno 65-letnico in pohvalil dobovske delovne kolektive, ki imajo vselej poslušaj za sodelovanje s KS.

V nadaljevanju je povedal še tole: »Boj mora dozoreti spoznanje, da ni tako čudodelnega sistema, ki bi ob slabem delu lahko zadovoljeval čedalje večjo porabo. Dosti govorimo tudi o delovanju enotnega jugoslovanskega tržišča, toda pri tem se obnašamo,



Franc Šetinc: »Med nami je preveč malodušja!«

ko da je to odvisno od naših želja in parol. Prebiti moramo zaprtost, zlasti pa razbiti monopol, četudi se skrivajo pod plaščem samoupravnih sporazumov. Zmanjšati moramo pritisk

● Ko je govoril o političnih in gospodarskih razmerah doma in po svetu, je omenil, da bi naše tovarne lahko veliko več izvozile, če bi se držale rokov in če bi ponudile več kvalitetnih izdelkov. Pobude delovnih kolektivov po njegovem mnenju duši prevelika birokracija in administracija. Za življenje in razvoj nesposobne delovne organizacije ne bi smele več podaljševati svoje agonije na škodo uspešnih in vsa družba bi morala biti bolj usmerjena k ustvarjanju dohodka kot k njegovi delitvi.

na državo, da bi z delitvijo in predpisi nadomestila tisto, kar lahko ustvarimo s produktivnejšim delom. Po-

INLES V SLOVENIJALE

RIBNICA — Kakor je znano, so delavci Inlesa na nedavnem referendumu izglasovali sklep, da se vključijo v SOZD Slovenijales. Pretekli teden pa je bil v Ljubljani slovesen podpis samoupravnega sporazuma, ki so se ga udeležili tudi Roman Albrecht, Rudi Kopivnik in Janez Bohorič. S tem je postal Inles 24. član velike družine delovnih organizacij, vključenih v ta SOZD.

Režijci o zmanjšanju režije

S seje medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko — V regiji 17 odstotkov zaposlenih dela v režiji, v združenem delu pa njihovo število še narašča

NOVO MESTO — Veliko je že bilo razprav o tem, kako zmanjšati režijo, da bi bila bremena združenega dela manjša. Vendar pa je bilo od vseh teh razprav zelo malo haska. Birokracija se bohoti, pravega zdravlila zoper njo pa kot da ni. Tudi na seji medobčinskega sveta SZDL za Dolenjsko minuli ponedeljek ga niso našli.

Kakor je namreč ugotovil eden od udeležencev seje, je bila razpra-

va na seji podobna, kakor če bi žabe vrašali, ali je treba močvirja izsušiti. Na seji MS SZDL za Dolenjsko so manjkali predstavniki združenega dela, v razpravi, ki jo je organizirala republiška konferenca pred problemsko konferenco o vprašanju družbene režije, pa so sodelovali samo režijci.

Predstavnica SDK je navedla podatke, da je v delovnih skupnostih skupnih služb na Dolenjskem zaposlenih 5.425 delavcev ali 17 odst. vseh zaposlenih v regiji. V nasprotju s splošno veljavnim mnenjem je povedala, da je krepka polovica teh delavcev zaposlenih v združenem delu. Za družbenopolitične skupnosti, šole, banke in zavarovalnice pa jih ostalo 1137. Režijske službe so v regiji rasle v združenem delu za 25 indeksnih točk hitreje kot v republiki, in točkah dejavnosti pa

● O državni upravi so v dolenjski regiji razpravljali tudi na posebnih posvetih. Ugotavljali so, da je še vedno preveč razdrobljena, neučinkovita in premalo usposobljena za ažurno in kakovostno delo.

le za 15 točke hitreje, medtem ko je bila v bankah in podobnih ustanovah celo pod republiški »dosežki«. V celoti vzeto, režija narašča, narašča tudi število predpisov in obrazcev, ki jih morajo ti delavci izpolnjevati, pravih meril, koliko režijskih delavcev bi potrebovali, pa nihče ne ve. Ob vsem tem pa dostikrat niti upravni delavci ne vedo, koliko predpisov velja v posamezni občini. V razpravah o družbeni režiji se ni doslej nihče dotaknil teritorialne obrambe, ki ima v Sloveniji celo več občinskih štabov kot vsa Hrvaška.

Sicer pa so na seji ugotovili, da so kljub vsemu razprave o vpraša-

večajmo produktivnost vse družbe, ne samo posameznih tovarni in delavcev!

Že nekajkrat sem dejal, da je med nami preveč malodušja. Politične razmere so se res poslabšale, toda to ima tudi svojo drugo stran. Več je strznitve, kažejo se znamenja boljšega gospodarjenja. V prihodnjih 15 letih moramo odpraviti problem zadolžitve, uvesti nov stil življenja in gospodarjenja ter z novim vzponom proizvodnih sil, produktivnosti in tehnologije začetih dohitevanj razvite industrijske države.

Prazničnega srečanja krajanov dobovske krajevne skupnosti in drugih občanov iz brežiške občine se je udeležilo nekaj tisoč ljudi. Ob govorniškem odru se je zbralo in zaigralo pet pihalnih godb: domača iz Loč, Novolesova iz Straže pa iz Rozge na Hrvaškem, iz Šmihela pri Pliberku in sosednih Kapel.

J. TEPPEY

BERITE DANES!

na 2. strani:
● Odlagališče odpadkov v gozdu?

na 3. strani:
● Ob desetino narodnega dohodka

na 6. strani:
● Borci ostro o nepravilnosti

na 11. strani:
● Na pasu samoodpovedi je zmanjkalo lukenj

na 13. strani:
● Elektrarna Prečna spet obratuje

na 14. strani:
● Nevednežev in surovežev je veliko

na 17. strani:
● Sužnji niso izginili s sveta

na 24. strani:
● Etnologi »zasedli« Belo krajino



PRIZNANJA ZA SKUPNI USEPEH — Na slovesnosti v Martinščici je predsednik kolektivnega poslovnega organa Pionir Slavko Guštin izročil priznanje občini Cres—Lošinj, DO Jadranka in Mestni zajednici Martinščica, ki so najbolj zaslužni, da je bil Pionirjev posel na tem otoku uspešen.

Martinščica — slovenska oaza na Cresu

Novo naselje je v roku zgradilo SGP Pionir

MARTINŠČICA — V počastitev dneva borca je bila 4. julija v tem kraju na otoku Cresu slovesna otvoritev stanovanjskega naselja Miholščica—Zaglav, ki ga je v celoti izgradilo gradbeno podjetje Pionir iz Novega mesta. Otvoritev s proslavo so se udeležili nekateri predstavniki občine Novo mesto in občine Cres—Lošinj, predstavniki Pionirja in domačini.

Še pred nekaj leti je bil ta del otoka Cres, ki leži nekje v sredini med mestom Cres in Osorjem, popolnoma osamljen in pozabljen, prebivalci pa so se ukvarjali povečini le s kmetijstvom. Besede turist skorajda niso poznali. Danes je v Martinščici vse drugače, tja pelje nova cesta, kraj ima svoje pristanišče, kamp in novo naselje s 690 stanovanji, ki prinaša v te kraje novo življenje. Nova stanovanja, ki so jih pionirjevci gradili pet let, lahko sprejmejo več kot 2000 prebivalcev. Stanovanja so v celoti razprodana, kupile pa so jih največ slovenske delovne organizacije, tako da postaja Martinščica prava slovenska oaza. Poleg stanovanj v Martinščici je Pionir izgradil celotno vodovodno in kanalizacijsko omrežje, ceste s parkirišči, razsvetlavo, plaže, avtokamp Tiha, pošto, restavracijo, trgovino in drugo. Vrednost opravljenih del znaša prek 2,26 milijarde dinarjev.

J. PAVLIN

Poleti vas greje sonce, pozimi pa peč

Nama Kočevje sprejema naročila za lončene peči izdelovalca Keramika Krapina

dobavni rok: 14 dni

nama — hiša dobrega nakupa



SLAVJE, KAKRŠNEGA GLAVNI TRG NE POMNI — Ko je v nedeljo le nekaj minut pred 13. uro Sandi Papež kot prvi prevozil ciljno črto, ki je označevala konec članske posamične dirke na 18. balkanskem kolesarskem prvenstvu, se je na novomeškem Glavnem trgu pričelo slavlje, kakršnega dolenjski šport še ni doživel. Večtisočglavi množici so se s transparenti pridružili še navijači z Rateža, Papež se je skupaj s kolesom znašel na njihovih ramenih. Tu so bili tudi njegovi starši, pa brat, in ko se je veselje na Glavnem trgu utišalo, se je praznovanje preselilo na Ratež. Kajti Sandi Papež je balkanski prvak, dosegel je to, kar je pred njim leta 1947 uspešno edinole Milan Poredskemu. Več o Bakopu na športni strani. (B.B., J.P.)

Prenagljena delitev v tozde

S skupne seje MS ZSS Posavja in konference sindikatov GG Brežice

BREŽICE — Po kazalcih uspešnosti poslovanja spada Gozdno gospodarstvo Brežice v vrh slovenskih gozdarskih organizacij, čeprav ga od leta 1980 pestijo naravne ujme. Samo v omenjenem letu je škoda zaradi žleda dvakratno presežila družbeni proizvod delovne organizacije, a so jo sami odpravili.

To kaže na trdoživost in marljivost delavcev tega kolektiva, ki si je v zadnjem času dopolnil decimnico in zasnoval lupulino linijo v Sevnici, posodobil in zgradil nove trgovine, servisne in avtomehanične delavnice. Medobčinski svet zveze sindikatov Posavja pa je na petkovem razširjenem sestanku v Brežicah s predstavniki konference sindikatov GG pravzaprav začel javno razpravo o uresničevanju družbenoekonomskih odnosov skozi samoupravno organiziranost tega kolektiva. Danes v GG ugotavljajo, da je bilo 12 tozdov premalo premišljeno organizirano in da nekateri ne izpolnjujejo z zakonom o združenem delu predpisanih zahtev. Organizirali so jih na temeljih bivših obratov, pri čemer pa niso upoštevali, da so bili ti predvsem proizvodne enote.

● Gozdarji so opozorili na nesmiselnost zamrznitve izvoza hlodovine in drugih sortimentov, saj so zdaj izgubili tujke kupce, predvsem še v Italiji, kjer so jih spodbudili gozdarji iz drugih dežel EGS in Skandinavije. Domači trg je že zasičen, odpoveduje naročila in bo ponovna pot do tujih kupcev po odmrznitvi težka. Ob tem pa, vsaj Brežičanom, nihče ni nadomestil izgubljenih deviz.

V raziskovalni nalogi »Optimalna poslovna in samoupravna organiziranost gozdarstva« dr. Stanke Kočačič iz ljubljanske Biotehnične fakultete, ki jo je na petkovem sestanku na kratko predstavil Karel Lipič, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev gozdarstva in lesne industrije, je za GG Brežice navedeno, da ima poprečno najmanjše tozde. Velika teritorialna razsežnost delovne organizacije, ki se razteza kar v devet občin ima za posledico tudi razpršenost zaposlenih delavcev. Ti tudi zato ne kažejo dovolj zanimanja za politično in samoupravno aktivnost.

Odvčje je bojazen, da bi z reorganizacijo zmanjšali samoupravo. S samoupravnimi delovnimi skupinami naj bi prirediteli tudi oddaljene delavce.

P. PERC

Odlagališče odpadkov v gozdu?

Ob sprejemu črnomaljskega prostorskega dela družbenega plana je bilo rečeno, da se bodo o osrednjem odlagališču še dogovarjali — Krajanji zahtevajo

DRAGATUŠ — Kljub temu da so delegati zborov črnomaljske občinske skupščine marca letos sprejeli prostorski del družbenega plana, katerega sestavni del je tudi lokacija centralnega odlagališča odpadkov v krajevni skupnosti Dragatuš, pa se v tamkajšnji krajevni skupnosti nikakor ne morejo sprijazniti s tem, da bi morali prav oni požirati odpadke industrializirani krajevni skupnosti, sami pa nimajo niti enega industrijskega obrata. Zato so tudi poslali pismo predsedniku izvršnega sveta SR Slovenije Dušanu Šinigoju in predsedniku republiškega Komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora Jožetu Kavčiču.

V pismu med drugim omenjajo, da so krajanji ponudili lokacijo za smetišče, a je prišlo do premika le za 400 metrov, in ne na predlagano mesto. Predlagali so namreč hrib naprej od začetne lokacije, kjer ni gozda, saj bi bila zaradi tega, ker ne bi sekali gozda, gospodarska škoda manjša. »Vsekakor pa naj bi bilo centralno odlagališče odpadkov tam, kjer ni izvirov, saj nas je Krupa dovolj izučila. In odkar poznamo probleme zaradi Krupe, smo krajanji odločno proti kakšni koli deponiji odpadkov v naši krajevni

skupnosti,« pravijo v pismu krajanji in nadaljujejo, da je iz zadnjih poročil o raziskavah terena za smetišče razvidno, da občina ni opravila ustreznih geoloških in ekoloških raziskav za odlagališče. Uporabili so le raziskave rudnika Kanižarica, ki so namenjene rudniškim potrebam. Dragatušci pa zahtevajo, da bi morale raziskave vsebovati analizo visokih talnih voda,

● V Dragatušu so prepričani, da je bila temeljna napaka pri iskanju lokacije za deponijo odpadkov narejena pred nastankom prostorskega dela družbenega plana. Na občini bi namreč po njihovem mnenju morali narediti več analiz zemlje na različnih koncih občine ter jih dati krajanom na vpogled, šele potem pa začeti z izdelavo prostorskega dela. Te analize bi morale narediti strokovne službe, ki so odgovorne skupščini občine, izvršnemu svetu in krajanom prizadete krajevne skupnosti, naj bo to katera koli krajevna skupnost.

tal, ozračja, kajti na tistem področju je pogosta megla, vodnih izvirov, iz katerih priteka voda v Lahinjo, naravno zaščito redkih rastlin, kot je boljši šaš, in pomembnost pridelovanja zdrave hrane.

Prebivalci dragatuške krajevne skupnosti se zavedajo, da so odlagališča odpadkov potrebna, a problem odlagališč naj bi reševali celovito in smeti razvrščali po vrednosti in možnostih nadaljnje predelave. »In če smo že tako daleč, potem naj vsaka KS poskrbi za ureditev odlagališča svojih odpadkov. Po vseh svetovnih raziskavah je namreč znano, da so centralna smetišča vir zastrupitve zemlje in ozračja, zato bo manjše smetišče prineslo

manjše zlo,« navajajo krajanji. Ogroženi pa se čutijo tudi zato, ker prostorski del vsebuje tudi nov peskokop v Nerajcu. Miniranje namreč še sedaj povzroča razpoke na hišah in v vodnjakih, odškodnino za povzročeno škodo pa naj bi krajanji uveljavljali preko sodišča.

Na sestanku odbora za varstvo okolja v Ljubljani so prisluhnili problemu, ki jih v pismu navajajo Dragatušci, in iščejo rešitev, medtem ko je šefinja kabineta predsednika izvršnega sveta Slovenije tovarišica Sicerhlova poslala predsedniku republiškega Komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora pismo. V njem pravi, da je bilo po razgovoru s predstavnikom dragatuške krajevne skupnosti v kabinetu predsednika republiškega izvršnega sveta ugotovljeno, da je nepravilno postaviti odlagališče odpadkov črnomaljske industrije v povsem neindustrijsko področje. Zato Jožeta Kavčiča prosi, da v sodelovanju s pristojnimi občinskimi službami ponovno prouči vlogo krajanov KS Dragatuš za spremembo lokacije centralne deponije.

M. BEZEK

JAKČEVO DARILLO PEREZU DE CUELLARJU

SLOVENJ GRADEC — Novomeški rojak akademik Božidar Jakac, ki bo te dni praznoval 86 let življenja, je generalnemu sekretarju OZN Perezu de Cuellarju podaril mapo svojih grafik, v kateri imata žasnito mesto portret Josipa Broza — Tita. Jakac je darilo visokemu gostu izročil minulo nedeljo v Slovenj Gradcu, in sicer med obiskom v tamkajšnjem Umetnostnem paviljonu, ki hrani dela umetnikov iz 42 držav ter na ta način opravlja svojevrstno poslanstvo v duhu OZN.



TITOV PARK ŽE UREJAJO — Kočevska lokalna mladinska delovna akcija, ki je zaradi udeležbe brigadirjev iz več republik nekaj posebnega, se je že začela. Brigadirji bodo do 20. julija uredili poti in zelenice, slavnostni zaključek akcije pa bo na dan vstaje slovenskega naroda. Na sliki: brigadirji urejajo pot v Titovem parku.

Dohodek je najboljše merilo

Ribniški Riko pravi, zdaj kompleksni zazidalni načrt

RIBNICA — »Poleg tega da sproti rešujemo proizvodne in ekonomske probleme, se seveda ukvarjamo tudi s prihodnostjo. Kot nosilci kovinsko-predelovalne industrije v ribniški občini pač moramo vedeti, kako se bomo razvijali v prihodnjih petih in petnajstih letih. Zato prav zdaj pripravljamo in usklajujemo kompleksne zazidalne načrte,« je povedal direktor največjega tozda v Riku Franc Šilc.

»Kakor predvidevamo z našimi načrti, v katerih je zaobsežena tako

naslednjega srednjeročnega obdobja imel že za 40 hektarov proizvodnih dvoran. Vse to nas bo veljalo domala 5 milijard dinarjev, prav toliko pa še oprema. Vse bolj tudi spoznavamo, da je potrebna tako v proizvodnji kot razvoju izredno velika dinamičnost.

Prav zdaj se ukvarjamo z začetkom proizvodnje nasadil ali po domače šilov, ki jih bomo delali za zahodne Nemce. Z njimi naj bi iztržili okoli 11 milijonov mark. Zdaj rešujemo zadnje organizacijske in tehnične probleme v zvezi z novo proizvodnjo, pri čemer pa moramo dodati, da imamo tudi kritike nove proizvodnje,« je dejal Šilc.

V zadnjem času potekajo tudi vse bolj konkretni pogovori z Mašinstvom iz Tesliča iz Bosne, ki se namerava vključiti v Rikovo družino temeljnih organizacij. To je menda edinstven primer v državi. S to povezavo se namerava Riko poleg proizvodnje cestne mehanizacije poiskusi tudi v kmetijstvu. Lotil naj bi se melioracij in drugih podobnih del. V Riku so prepričani, da ni važno, kaj delaš, če je le dohodek. In če je dohodek merilo, potem v Riku dobro delajo že nekaj let.



Franc Šilc: »V sodelovanju s Slovenija projektom zdaj končujemo kompleksni zazidalni načrt.«

Upokojeanci še aktivni

Razgibano življenje v trebanjskem društvu upokoencev — Julija tradicionalno srečanje članov

V društvu upokoencev Trebnje je življenje kar precej razgibano. Komaj ustanovljeni mešani pevski zbor pridno vadi. Letos je ob 8. marcu pel v Domu starejših občanov v Novem mestu, poje pa tudi ob grobu umrlih članom društva. Skupaj z društvom invalidov so pred kratkim ustanovili kegljaški klub, ki pridno trenira. V kratkem bo spet zaživel tudi strelsko društvo.

Zelo veliko je zanimanja za izlete, čeprav so mislili, da zaradi dragega prevoza ne bo več tako. Dva izleta sta bila organizirana v taborišče Gonars. Med udeleženci so bili tudi trije naši člani, ki so bili v tem taborišču, tako da so nam lahko pripovedovali, kaj se je tam dogajalo. Pripravljajo pa izlet po Štajerski, v Kumrovec in Atomske toplice. Razdelili so tudi že stanovanjska posojila. Prosilcev je bilo veliko, zato so morali denar razdeliti v manjših zneskih, da so lahko vsem-astregli. V juliju bodo spet pripravili tradicionalno srečanje članov društva, ki je zmeraj dobro obiskano. Imajo kratek

kulturni program, pripravijo jim zakusko in dobro kapljico, predvsem pa se ljudje srečajo, pogovorijo in razveselijo.

Društvo bo še naprej skušalo biti članom kar najbolj v pomoč. Ob novem letu bodo obiskali člane, prav tako vse bolne. Na redni letni konferenci so za novega predsednika društva upokoencev izvolili Franceta Gamzeta, za namestnika Julija Glavana, Rezka Majer pa bo skrbel za kulturno dejavnost.

R. M.

SPOSOJENO TRNJE

- Tisti, ki danes prepeva revolucionarne pesmi, je neoprezen ali pa je provokator. (Iz Književne reči)
- Zaradi ugleda države moramo zardevati pred svetom. (Iz Književne reči)
- Zgoraj je vse po starem, toda spodaj je še slabše. (Iz Književne reči)

NAŠA ANKETA

Brez informacij ne gre

Življenjski stroški rastejo tako naglo, da se morajo v pretekateri družini skoraj vsak mesec odpovedati kakšni novi stvari, ki jim je bila do takrat praktično nepogrešljiva in nekaj samo po sebi umevnega. Varčevanju se dejansko ni izognilo nobeno področje, ne hrana, ne obleka, ne duhovne dobrine. Kako pa je s časopisi, revijami, radiom in televizijo? Ali ljudje toliko potrebujejo informacije o dogajanju doma in po svetu, ki jih prinašajo sredstva javnega obveščanja, da se jim kljub druginji ne morejo odpovedati, ali so časopisi morda med prvimi na seznamu, čemu se odpovedati, ko je treba varčevati? Iz večine odgovorov, ki smo jih zbrali v današnji anketi, je videti, da se ljudje le nismo pripravljali kar tako odpovedati informiranosti. Ko pa se je treba odločiti, kje varčevati, najdlje odlašamo z odpovedjo dnevnega in pa tistega časopisja, na katero smo navajeni, da nas informira o stvareh, ki nas najbolj zanimajo.

MARIJA ŠTUKELJ, čistilka iz Trilbiča: »Čeprav je druginja, se časopisom ne bi odpovedala, raje čemu drugemu. Pri naši hiši smo naročeni na Dolenjski list, Jano in Delo, od tega na Dolenjski list že več kot tri desetletja. Na te časopise smo se tako navadili, da si ne predstavljamo, kako bi brez njih. Posebno je nanje navezana moja mama, ki je stara že 82 let, a jih še vedno prebira brez naočnikov. Kako naj bi odpovedali časnike, ko pa potem ne bi vedeli, kaj se dogaja v svetu in doma?«



JANEZ PEČARIČ, upokojenec in kmet iz Čurji pri Metliki: »Marsičemu se moramo zaradi druginje odpovedati, seveda pa stradamo ne in tudi ne bomo. Naročeni smo na več časopisov in revij. Odpovedali pa smo Moj mali svet in Sodobno kmetijstvo. Saj sta lepa in dobra časopisa, samo težko je vse to plačevati. Najprej se je treba pač odpovedati tistemu, kar ni najbolj nujno. Lačni in goli ne moremo biti, luksuza pa nimamo, niti na morje ne hodimo, delamo pa ob petkih in svetkih. Dolenjskega lista ne mislimo odpovedati, kajti to je naš, domač časopis.«

JOŽE FINK, šef splošnega sektorja pri Prevozu v Brežicah: »Naročen sem bil na Delo, a sem ga decembra lani odpovedal. Z mesečno naročnino končno lahko odplačujem manjši kredit. Ugotavljam, da je v času zniževanja življenjske ravni in vsesplošnega varčevanja informiranost predraga za povprečnega občana. Sam nimam najnižjih dohodkov, a vseeno varčujem. Še vedno si lahko odnesem domov službeni časopis, da preberem kaj pomembnega. Nasploh pa menim, da bi morala SZDL izdatnice sofinancirati obveščanje, če naj bi bilo vsem dostopno.«



EDITA FABJANČIČ, študentka ekonomije iz krškega: »Brez rednega spremljanja sredstev javnega obveščanja ne bi mogla najbolj uspešno študirati, še manj, se mi zdi, bi bila lahko pozneje uspešna na delovnem mestu. Seveda dajem posebno težo strokovni literaturi, ki pa že ne sodi med množične medije obveščanja. Kljub težjim časom bi se težko odpovedala sredstvom javnega obveščanja, čeprav se zaenkrat študenje, že priložnostno bolj plitvih žepov, ne pojavljamo kot naročniki časopisov in RTV, ampak kot spojevalci...«

ANA SREBRNJAK iz Tobakove prodajalne na Glavnem trgu v Novem mestu: »Ljudje hočejo vedeti, kaj se dogaja, potrebujejo vsakdanje, življenjske informacije. Cena jih ne odvrača od nakupa časopisa. Prodaja dnevnega časopisja, Dela, Sportskih novosti pa Nedelja in Dolenjskega lista, ki je »domača«, zaradi druginje dejansko ni padla, prodamo pa manj nekaterih revij, npr. o modi, ki so res precej drage, pa manj potrebne kot informacije iz domačih časopisov.«

MILAN LAVRIČ, strokovni delavec na SIS v Ribnici: »Dejstvo je, da smo v zadnjem času odpovedali nekaj tednikov, da revije kupujemo samo občasno. Vendar se dnevnim informacijam ne morem odpovedati. Torej bom še naprej naročen na Delo, tudi TV dnevnik bom še gledal in poslušal radio.«

BETA PAPEŽ, prodajalka v Delovem kiosku Kočevje: »Seveda se pozna, da je življenjska raven padla in ljudje nimajo več toliko denarja za časopise kot nekoč. Prej sem prodala tudi po 130 izvodov Jane, zdaj jih 90, za polovico se je zmanjšala tudi prodaja Antene, pri Reportiru, Zlatni seriji, Magnusu pa še več. Najmanj je padla prodaja Nedeljskega dnevnika in Dolenjskega lista.«

MARJANA LAMUT, uslužbenka v trebanjski Beograjski banki: »Starši so bili naročeni na vrsto časopisov, pa so jih odpovedali, verjetno iz materialnih razlogov. Sama jih kupujem v kiosku. Stop vsak teden zaradi TV sporeda občasno pa tudi Mladino in Kih. Čeprav sem prepričana, da tudi ob boljših materialnih pogojih ne bi bila naročena na več časopisov, menim, da čisto brez informacije ne moremo in ne bi smeli biti.«

IVAN JAZBEC, vodar v sevnškem Jugotaninu iz Trnova: »Naša družina je dolgoletni naročnik Dolenjca. Po očetovi smrti sem časopis prenaročil na svoje ime. Za nas je okno v svet, še posebno, ker piše o naših krajih in ljudeh. Biti bi moralo res hudo, da bi ga odpovedal!«



ČETRTKOV INTERVJU

Garanje ni najvišji cilj

Po čem se razlikuje republiška mladinska delovna akcija »Spominski park Trebče 85«

BISTRICA OB SOTLI — Republiška mladinska delovna akcija »Spominski park Trebče 85« je že lani prinesla nekatere novosti, ki so vzbudile pozornost širše javnosti. Tudi tujci se zanimajo za mladinske delovne tabor, ki bo letos v Bistrici ob Sotli privabil pisano mednarodno družino. Od nedelje, ko pričnemo z delom v drugi izmeni akcije »Trebče 85« tudi tabor, bo v Bistrici in na deloviščih v brežiški, krški in šmarski občini posebno živahno. 22-letnega Janja Merharja iz Ljubljane, koordinatorja za naselje, smo pobrali o novostih.

Že ime za tvojo funkcijo na akciji je nekoliko nenavadno...

»Dogovorili smo se, da se vodstveni kadri ne bodo več imenovali komandanti, ampak vodje akcije ter posamezni koordinatorji za traso, interesne dejavnosti in naselje. Sodelujem že na četrti akciji, bil sem tudi že komandant, a se v tej vlogi bolje počutim. Ne gre zgolj za fasado, marveč za večjo demokratičnost. Poprejšnjo polvojaško organizi-

ranost in hierarhijo so zamenjali enakopravnejši odnosi med vodstvom in vodstvom akcije.«

Lahko našteješ nekaj reči, katerih se »Trebče 85« razlikuje od drugih akcij pri nas?

»Hodimo prilagajamo, ki brigadirjeve, ki sprejembe glasuje več kot polovica brigadirjev. Opuštili smo dviganje in spuščanje zastave, to je le še ob začetku in zaključku akcije, ter zbere in jutranjo telovadbo. Večje delovne skupine lahko v dogovoru s koordinatorjem za delovišče odhajajo na delo prej ali kasneje, kot je predvideno v programu dela z obveznim šesturnim delovnikom. Rezultate dela objavljamo na ravni akcije in ne po brigadah, kot je bilo doslej v navadi. Popoldanske aktivnosti organiziramo po želji brigadirjev. Brigadam ne leži več na plečih obveznost, da zagotovijo prisotnost na posameznih tečajih. K obedu brigadirji lahko prihajajo mešano v času, ki je za to določen. Obedi pa niso obvezni. Ukiniti smo trak akcije, o drugih priznanjih pa se dogovorimo.«

In kakšna je potemtakem odgovornost vodstva akcije?

»Vodstvo akcije je odgovorno za vse na traso — na deloviščih in v naselju. Ni razlike med štabovci in brigadirji, ki naj bi, kot nekateri še zmeraj zmotno mislijo, semkaj prišli le garat. Dvakrat v vsaki izmeni mora vsak član vodstva akcije na delovišču dokazati, da mu kramp in lopata nista tuja. Odgovornost skušamo zagotavljati prav z javnostjo dela, vsi sestanki štabov brigad in vodstva akcije so javni. To pa pomeni, da lahko dejavno sodelujejo vsi brigadirji.«

PAVEL PERC



Jani Merhar

Kmetijstvo



ZA ŽETEV JE V BREŽICAH VSE NARED

BREŽICE — V TOK Kooperacija smo zvedeli, da je za žetev jčmena in pšenice vse pripravljeno. Stroji čakajo, pri oskrbi z gorivom pa tudi ne bo težav. Kmete še najbolj moti to, da je zvezni izvršni svet letos prepozno določil cene. Prepričani so, da je 37 dinarjev z dodatnima dvema dinarjema stimulacije za kilogram pšenice premalo. To ljudi odvrača, predvsem tiste, ki niso sklenili pogodb za oddajo pridelka. Zdjaj se bodo ozirali po drugih kupcih, sicer bi pa pridelek zagotovo ponudili TOK, kot so to že delali. Plan žetve za brežiško občino je dovolj napravljen in kombajnov je dovolj. Znanje je tudi cena in servisi so nared, da hitro popravijo, če se bodo stroji da hitro popravijo, če se bodo stroji pokvarili. Od vremena je torej zdaj največ odvisno, kako bo potekala žetev.

CENE KOMBAJNIRANJA ŽITA

NOVO MESTO — Kmetijska zadruga Krka bo na svojem območju zaračunavala naslednje cene kombajniranja žita (predlog). Delovna ura kombajna širine nad 3,8 m bo stala za kooperante 7.600, za nekoperante pa 9.500 din, širine 3 do 3,8 m 5.800 oz. 7.200 din, širine od 2 do 3 m 4.300 oz. 5.400 din in širine pod 2 m 3.600 oz. 4.500 din. Cena kombajniranja žita na nepogodbenih površinah je za četrtino večja.

Sejmišča

NOVO MESTO — Na sejmo je bilo pripeljanih 267 pujskov, 87 starih 7 do 10 tednov in 180 starih 10 do 12 tednov. Mlajši so veljali 6.000 do 8.000 din, starejši pa 8.000 do 12.000 din. Prodali so samo 73 prašičev.

BREŽICE — V soboto so na sejem pripeljali 320 prašičev, starih do 3 mesece. Prodali so jih 180 po 400 din.

Kmetijski nasveti

Ob setvi lepoticice polj

V povojnih letih niso samo kmetje obračali hrbita ajdi, na cedilo je vse bolj puščala tudi stroka. Zagrebška Poljoprivredna enciklopedija, na primer, jo je preprosto kar izpustila, kot da gre za povsem nepomembno kulturo. Toda zadnje čase je spet več slišati o njej: ajda, lepoticica polja, se vrača, ker jo je iz več razlogov še vredno sejati. Škoda, da je bilo v žlahtnitemskem pogledu zamujenih toliko let.

Znano je nerazveseljivo dejstvo, da ima Slovenija najmanj obdelovalne zemlje na prebivalca v vsej Evropi, zato mora izkoristiti vsakršno možnost za dvojno žetev. Ajda zraste in dozori v manj kot treh mesecih in četudi ne daje zanesljivega pridelka, je vredna večje pozornosti. Kot strniščni goševček prepreči poletno kvarjenje tal in zapleveljenost. Že to je dosti vredno; če pridelek sploh zanemarimo.

Toda tudi donos je mogoče precej povečati, pa čeprav le na osnovi domačih sort, še ne dovolj selekcioniranih. Uspeh se začne že s takojšnjim oranjem po žetvi ozimim. Plug naj gre takoj za žanjcem, 10 do 20 cm globoko. Obnese se predsetvenik in kolutasti valjar. Pri gnojenju je treba upoštevati potrebe rastline, ajda potrebuje dosti fosforja in kalija, medtem ko jo pretiravanje z dušikom sili le v jalovo rast.

● **Odločilna je tudi pravilna setev.** Priporočljivo jo je sejati nekako do 20. julija, 4 do 6 cm globoko, srednje gosto. Glede gostote setve je ajda zelo natančna. Skrajnosti ne mara, najprimernejša medvrstna razdalja je od 20 do 30 cm, kar da približno 450 rastlin na hektar. Zadošča 80 kg semena.

Ajda sama uspešno duši plevel, ki zraste za njo, ne mara pa poprej zapleveljene njive. Da je težava še večja, pripomore dejstvo, da ajda botanično nima ničesar skupnega z žiti, spada med dresni, torej plevel, in je ni mogoče obvarovati z običajnimi herbicidi. Z alaklorom, dodanim takoj ob setvi, se sicer da uspešno posredovati, toda enostavnije in ceneje je dosledno upoštevati agrotehnične posebnosti kulturne rastline. Ajda jih resda ima skoraj do muhavosti, toda zaradi teh svojih muh je potem toliko bolj dragocena. Visoka cena na trgu je plačilo za to.

Inž. M. L.

Iz tisočev nastali milijoni

TOK Agrarie Brežice je v 20 letih obstoja nekajkrat pomnožila odkup in izpeljala nad 200 usmeritvenih programov na zasebnih kmetijah

BREŽICE — Temeljna organizacija kooperantov pri brežiški Agrarii deluje dvajset let. Njeni začetki segajo v leto 1965, ko je bil 1. julija ustanovljen obrat za kooperacijo. Takrat ni bilo ne združene organizacije in ne strokovne službe za pospeševanje zasebnega kmetijstva.

«Pogodbe za oddajo mleka in živine, to je bilo vse, kar smo imeli,» je povedal direktor TOK Jože Verstovšek. «Prevladovalo so težnje, naj bi gospodarjenje z zemljo prešlo v družbeni sektor,» je dodal. «V praksi pa so te stvari stekle drugače. Dosegli smo ogromen napredek, ki ga lahko potrdimo s številkami. Pred dvajsetimi leti smo zbrali komaj 600 tisoč litrov mleka, lani smo ga odkupili 5,2 milijona litrov. V kooperaciji spitamo zdaj po 600 goved in vzredimo do 1500 prašičev.

Število kooperantov se je pomnožilo od 250 na 1000. Po letu 1970, ko smo izpopolnili sistem intervencij in

kreditiranja, smo izpeljali 200 usmeritvenih programov v živinoreji, sadjarstvu in poljedelstvu. Na novo smo vpeljali sadjarsko proizvodnjo in v kooperaciji pridelamo že po 1200 ton sadja vrhunske kakovosti, da ga celo izvažamo. Lepe uspehe smo dosegli tudi v poljedelstvu, saj letos računamo, da bomo dokupili že 800 ton pšenice, čeprav je pred nekaj leti kmetje sploh niso pridelovali. V kooperaciji je med drugim omenil, da je med pogodbenimi proizvajalci

Verstovšek je med drugim omenil, da je med pogodbenimi proizvajalci



Jože Verstovšek

400 takih, ki so včlanjeni kot združeni kmetje. Preko TOK je vključenih v pokojninsko zavarovanje 160 kmetov, kar pomeni, da se postopoma izboljšuje njihova socialna varnost.

V brežiški občini so izredno gosto razporejene skupnosti kmetov. Trenutno je 43 mlekarških, 12 sadjarskih, blizu 80 strojnih in ena živinorejska skupnost. Preko teh skupnosti sodelujejo s TOK vsi kmetovalci. Zasebnikom ogromno pomeni hranilno-kreditna dejavnost, ki je v brežiški

Upehana pšenična akcija

Šele tik pred žetvijo znana cena pšenice

Kot da smo se vsi sprjaznili s tem, da bomo živeli iz rok v usta. Niti kmetijci se niso pretirano razburjali ob tem, da so šele tik pred žetvijo zvedeli za odkupne cene pšenice. Ob nepredvidljivi rasti cen in stalnem rušenju cenovnih razmerij pač odpovedo vse kalkulacije, začne se ugibanje in s tem konča načrtovanje. Dolgoletna zahteva, naj bi za odkupno ceno vedeli že pred setvijo, je očitno postala nedosegljiva želja.

Kakorkoli: letošnji odkupni pogoji za pšenico so končno le znani. Osnovna cena pšenice znaša 37 dinarjev za kilogram, v Sloveniji pa ji dodajajo še 2 dinarja premije in 5 dinarjev iz sklada za intervencije v proizvodnji hrane. Ali je to za pridelovalca sprejemljiva cena, je težko reči. Dejstvo je, da je 68 odst. višja kot lani, res pa je, da so se industrijski izdelki in gnojila precej bolj podražili. Kmetovalec dobi sorazmerno vse manj za svoje pridelke in cenovne škarje mu močno strižejo dohodek. Tega ne trdimo na pamet: pred petimi leti je, na primer, dobil za liter mleka še 2,82 kg gnojila KAN, zdaj pa več kot pol manj. Podobno je pri mesu pa tudi pri pridelkih ni dosti bolje. Nekateri industrijski monopolisti so tako navili cene, da bo močno zavrtja nujna modernizacija kmetijstva, zaradi česar nas bo čez čas še bolela glava.

Povrnimo se k odkupni ceni pšenice. Pridelovalcem oz. organizatorjem odkupa bodo tudi letos priznali stroške privoza v prevzemni center: do 15 km oddaljenosti 0,65 dinarjev po kilogramu bruto

Ob desetino narodnega dohodka

Škoda v kmetijstvu in na cestah sevniške občine znaša 413,3 milijonov

SEVNICA — Nadloge, ki prizadevajo kmetijstvo sevniške občine, se zadnja leta kar vrstijo. Veliko škodo je letos povzročila zimska pozeba v sadovnjakih in vinogradih, v začetku maja je nasade prizadela še spomladanska pozeba. Nad krajevna skupnostima Sevnica in Zabukovje sta se 14. maja in 6. junija razbesnili še hudi neurji s točo.

Sanacija in obnova uničenih dreves bo stala 60 milijonov dinarjev. V zasebni proizvodnji znaša skupna škoda v kmetijstvu 298,5 milijona dinarjev, v družbenem kmetijstvu (najhuje so prizadeti nasadi na Čanju) pa nad 102,3 milijona dinarjev. Vsa škoda v kmetijstvu je ocenjena po lanskim cenah ob popisu škode po toči in neurju in znaša po obeh pozebah nad 400,8 milijona dinarjev. Pri oceni v sadjarstvu ni ocenjen izpad pridelka za naslednji dve leti. Škoda zaradi letošnje toče na območju krajevne

občine izredno močna. Pri Agrarii usmerjajo ves odkup preko hranilnih knjižic in tudi osebne dohodke zaposlenih delavcev nakazujejo na knjižice. Hranilnih vlog imajo kmetje za 100 milijonov dinarjev.

Temeljna organizacija kooperantov se je v zadnjih nekaj letih kadrovske precej okrepila. Od 38 zaposlenih jih ima 24 srednjo, visoko ali višjo šolo kmetijske smeri. Tok je samo prva tri leta posloval z izgubo in kolektiv se nadeja, da se ta ne bo več povrnila. Z dobro pospeševalno in selekcijsko službo namerava gospodarjenje še izboljšati in premagati težave zaradi neuskajenih cen.

J. TEPPEY

PIONIRJI ZADRUŽNIKI NE POČIVAJO

DRAGATUŠ — Pionirji zadrugi kmetijski zadrugi upajo, da bodo začeli žeti pšenico, če bo seveda vreme primerno, okrog 15. julija. Po vseh zadrugijskih enotah so organizirali odkupna mesta, kombajnisti, ki jih bo okrog 10. pa so si že razdelili področja, kjer bodo želi. Z žitom so se dogovorili za odkupne pogoje, obveza črnemeljske občine pa je letos 430 ton zrnja.

ČRNOMELJ: OBEZA 430 TON PŠENICE

ČRNOMELJ — V črnomaljski kmetijski zadrugi upajo, da bodo začeli žeti pšenico, če bo seveda vreme primerno, okrog 15. julija. Po vseh zadrugijskih enotah so organizirali odkupna mesta, kombajnisti, ki jih bo okrog 10. pa so si že razdelili področja, kjer bodo želi. Z žitom so se dogovorili za odkupne pogoje, obveza črnemeljske občine pa je letos 430 ton zrnja.

teže, do 30 km 1 dinar in 1,30 dinarja za prevoz nad 30 km. Polovico stroškov za dosuševanje bodo morali tudi letos nositi pridelovalci, prav tako bo spet mogoče uveljaviti menjavo pšenice s koruzo, obračunano v vrednostnem razmerju 1:1,1. Še naprej bo mogoče dobiti regres za semensko pšenico v znesku 20 dinarjev za kilogram.

Resnici na ljubo je treba reči, da je pšenica deležna dokaj velikih ugodnosti, ki pa ob uničujoči inflaciji (in divjanju cene koruze) žal izgubijo precej svoje spodbujevalne moči. Letošnja povprečna žetev to dokazuje.

M. LEGAN



VEZANJE PRAZNIH TRT — Med vinogradničkim legami, kjer sta zimska in spomladanska pozeba naredili največ škode, so Berčice pri Metliki. Tam imajo vinograd tudi Štrekljevi iz Vranovičev, ki so te dni vezali prazne trte. (Foto: A. Bertelj)

Ob desetino narodnega dohodka

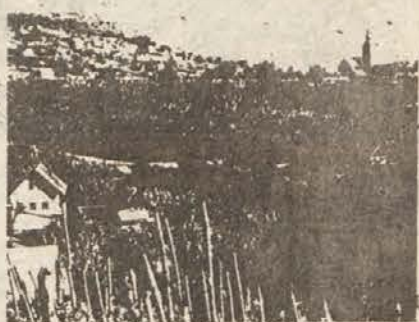
Škoda v kmetijstvu in na cestah sevniške občine znaša 413,3 milijonov

skupnosti Zabukovje je všteta v škodo v kmetijstvu. K vsemu temu je treba še dodati, da znaša škoda na komunalnih objektih, predvsem krajevnih kategoriziranih cestah na območju sevniške krajevne skupnosti, 12,5 milijonov dinarjev.

Posebno hudi sta bili zimski zmrzali januarja in februarja letos. Vinograde in nasade jabolk je nato prizadela še spomladanska pozeba. V družbeni organizirani in neorganizirani proizvodnji je bilo poškodovanih 535 hek-

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek



Natančni predpisi o stekleničenju

Nadaljujemo z objavo nekaterih predpisov o stekleničenju vina, namenjenega prometu.

Že navedeni pravilnik o načinu vodenja registra proizvajalcev grozdja in vina (Ur. l. SRS št. 16/78) v 11. členu obvezuje proizvajalce, ki pridelujejo grozdje za predelavo v vino in ki grozdje predelujejo v vino in so vpisani v register, da morajo vsako leto do 30. novembra prijaviti ves pridelek grozdja, moža ali vina po sortah in poreklu (prijava letnega pridelka). Prijavo upravnemu organu je treba vložiti na obrazcu R 3 pri pristojnem občinskem upravnem organu (kmetijskemu referentu), kjer prijavitelj dobi še dodatna pojasnila.

Glede označevanja vina v steklenicah pravilnik o kakovosti vina (Ur. l. SFRJ št. 17/81) v 55. čl. določa:

Vino, ki se daje v promet v originalnem pakiranju, mora imeti na etiketi ali steklenici deklaracijo v enem izmed jezikov narodov Jugoslavije. Deklaracija mora vsebovati:

1.) vrsto vina (na primer: namizno vino z geografskim poreklom ipd.); 2.) ime vina; 3.) neto količina vina v litrih; 4.) vsebnost alkohola v vol. %; 5.) vsebnost sladkorja, izraženo kot: suho, polsladko, sladko; 6.) firmo, oziroma ime in sedež proizvajalca oziroma polnilca vina; 7.) datum polnjenja za namizna vina.

Poleg podatkov iz drugega odstavka tega člena mora deklaracija za namizno vino z geografskim poreklom, za kakovostno in vrhunsko vino z geografskim poreklom vsebovati še:

1.) ime vinogradniškega območja (geografsko poreklo vina); 2.) letnico trgatve grozdja; 3.) oz-

načbo serije in štev. steklenic (ta zahteva je ukinjena); 4.) označbo kontrolirano poreklo in ime organa ter številko odločbe, s katero je dovoljeno dati v promet vino z določenim imenom in imenom vinogradniškega območja republike, po katerem se določa geografsko poreklo.

Deklaracija lahko vsebuje še naslednje:

1.) zaščitni znak; 2.) ime sorte grozdja, iz katere je vino pridelano; 3.) barvo vina; 4.) firmo, oziroma ime in sedež pridelovalca grozdja; 5.) podatek o odklopanju vina; 6.) »lastna trgatve«; 7.) »staro vino«; 8.) »pozna trgatve«; itd.

Po 59. čl. tega pravilnika se sme vino označevati z imenom sorte grozdja:

1.) če ima karakteristične, organoleptične in kemične lastnosti sorte in ustrezne lastnosti, ki so značilne za ekološke pogoje in sorto določenega vinogradniškega območja republike oziroma avtonomne republike;

2.) če je proizvedeno izključno iz ene sorte ali iz najmanj 85% grozdja te sorte.

V 61. čl. pravilnik določa, da se podatek o odklopanju oziroma priznanju sme označiti na deklaraciji le za tiste količine vina, ki so bile predmet odklopanja oziroma priznanja.

Označba »lastna trgatve« sme biti na deklaraciji le, če je vino stoodstotno proizvedeno iz grozdja lastnega pridelka.

Označba »pozna trgatve« sme biti na deklaraciji le, če je bilo za proizvodnjo vina uporabljeno grozdje, natrgano najmanj 10 dni po polni zrelosti.

O težavah, ki izhajajo iz vseh napisanih in drugih predpisov, ter težavah z nabavami tehničnih sredstev za stekleničenje vina več prihodnjic.

T. D.

Velika škoda v vinogradih

Pozeba uničila povprečno polovico pridelka

METLIKA — Po grobi oceni je zimska pozeba naredila v vinogradih v metliški občini za več kot 130 milijonov dinarjev škode. Dokončno bodo škodo lahko ocenili po dogovoru v Mariboru, kjer se bodo slovenski vinogradniki dogovorili za epotne kriterije pri določevanju škode.

Škoda, ki jo je povzročila zimska pozeba, so v metliški občini ugotavljali na 338 hektarjih vinogradov, ostalih 100 ha, kolikor jih manjka do vseh vinogradniških površin v tej belokranjski občini, so v glavnem manjše vikendarske parcele. Škoda na teh 338 ha rodnih vinogradov, v glavnem v organiziranem sektorju, znaša povprečno 50 odst., giblje pa se med 30 in 100 odst. Na 7,5 ha vinogradov v neorganiziranem sektorju na območjih, kjer je pozeba naredila največ škode, se pravi na Veselici in v Bočki, pa je kar 90- do 100-odstotna.

Modrost o vinu

Zbral: Bojan Ajdlc

- Kako pšeniško je piti vino in kako prozaično je popito vino plačevati!
- Vino ne pravi: »Hodi!«, ampak zahteva: »Sedi!«
- Ena slabost vina je tudi ta, da človek začne zamenjavati misli z besedami. (S. Johnson)
- Nič ga ni moglo premakniti iz ravnotežja, kakaj bil je tako vinjen, da je kar obležal.
- Če človek pije malo, je dober kot ovca; če popije malo več, postane hraber kot lev; če prekorači mero, je okručen kot tiger; če pa mu pijača postane strast, je podoben svinji, ki se valja po blatu, nazadnje napravi iz sebe še opico. (Židovski pregovor)
- Dobra volja mošnje kolje.
- Ker vino nima duše, mu ne prepuščaj svojega telesa!
- Vino in ženske store, da modri odpadejo.

Mladi so še brez priložnosti?

Občinski komite ZKS Novo mesto razpravljali o mladih — Reševanje nekaterih osnovnih problemov se preveč odloga — Zakaj naj bo ZSMS taka kot drugi?

NOVO MESTO — Občinski komite ZKS Novo mesto je svojo zadnjo sejo v večjem delu posvetil tematiki »ZK in mladi«.

Gre za družbenoekonomski in socialni položaj, vzgojo in izobraževanje, štipendiranje, zaposlovanje, stanovanjsko problematiko, otroško varstvo — za vse zadeve, v katere so že po naravi stvari bistveno bolj kot kdo drug »zapleteni« mladi.

Mestu razprave primerno in verjetno zasledujoč cilj celovitosti obravnave je bil govor tudi o družbenopolitičnem organiziranju in delovanju mladih.

ŽUŽEMBERK PRAZNUJE

ŽUŽEMBERK — Tamkajšnja KS ima 13. julija svoj praznik. Žužemberčani ga bodo proslavili v nedeljo, 14. julija.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — Tokrat je bila tržnica zopet bolj založena. Največja je bila ponudba breskev, stale pa so 150 do 180 din kilogram.

PLAKETE ŠOLSKIM ŠPORTNIM DRUŠTVOM

NOVO MESTO — Na zaključni prireditvi prejšnji teden so v športni dvorani podelili za uspešnost dela v šolskem letu naslednja priznanja: zlato plaketo so prejela ŠSD Baza 20 Dolenjske Toplice.

Delo je, delavcev ni

Ena večjih težav pri sanaciji metliškega Pionirjevega tozda je pomanjkanje delavcev

METLIKA — Ko so v začetku marca delegati vseh občinskih zbórov na predlog izvršnega sveta sprejeli sklep o uvedbi začasnih ukrepov družbenega varstva v metliškem tozdu Pionirja zaradi znanih težav, v katere je zabredel ta kolektiv, so zadolžili izvršni svet, da vsake tri mesece poroča zborom občinske skupščine, kako poteka izvajanje sprejetih ukrepov.

Metliški izvršni svet, ki ga inž. Ivan Štokič, začasni »prisilni« direktor metliškega Pionirjevega tozda, vsak mesec sproti obvešča o stanju in izvajanju ukrepov, o čemer redno razpravljajo tudi na sejah izvršnega sveta, meni, da zastavljene ukrepe v tozdu izvajajo in da so rezultati že vidni.

da se bo dobivala na sestankih in nekaj govorila. Mladim očitno ni do tega, kar pa še ne pomeni, da niso politično zavedni, ustvarjalni, inventivni. Dokaz so že različni klubi, ki se pojavljajo in delujejo. ZK bi morala to sprejeti. Prav tako ni v redu, da kar tako, že vnaprej obsodi vsa gibanja, ki se pojavljajo med mladino.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

V ospredju stara trojica

Na skupščini krajevnih skupnosti Novo mesto predvsem o postaji, pokopališču in mostu — Nika Galeša izvolili za novega predsednika

NOVO MESTO — Skupščina skupnosti 11 krajevnih skupnosti za območje Novega mesta je 28. junija ugotovila, da za redno delo in financiranje programov iz združenega dela ne priteka denar, kot je z dogovorom predvideno.

Menili so, da ni opravičila za neplačevanje 0,5-odstotnega dogovorjenega prispevka s strani delovnih organizacij in delovnih skupnosti skupnih služb, še niso v izgubi. To pa se vse pogostejše dogaja, zato predlagajo za novo srednjeročno obdobje plačevanje prispevkov po sporazumu, ki je bolj obvezujoč.

Največ razprav je bilo o treh, za mesto najbolj perečih zadevah: avtobusni postaji in ureditvi prometa, o pokopališču in gradnji novega mosta ter mostu v Ragov log. Skupščina je povsem podprla zamisel o začasnih rešitvah z avtobusno postajo pri IMV, poudarila pa, da so odgovorni dolžni poskrbeti za urejen prevoz v mesto s postajališči.

Delegati so dobili informacijo o poteku priprav za gradnjo novega mostu čez Krko, ki je v mestnem referendumskem programu. Pionir v Kattejevem drevoredu že gradi nadomestno stavbo za poslopje naproti občinske skupščine, ki jo bodo ob gradnji mostu in ustreznih cest porušili. S tem se je gradnja pravzaprav že začela, končana pa naj bi bila v novem srednjeročnem obdobju.

Letos krajevne skupnosti dogovorjena sredstva za most še obračajo po lastni presoji, v prihodnjih letih pa bodo denar začele združevati do planiranega zneska, navedenega v referendumskem programu.

Sklep skupščine je, naj ostane neizpremenjen predlog o gradnji novega pokopališča, ker smatrajo, da bi bila vsaka druga rešitev začasna, razen tega ne bi bilo možno opravičiti že vložnih 350 milijonov dinarjev v gradnjo pokopališča na Marofu.

Kar pa zadeva gradnjo mostu v Ragov log, ki je zaradi dotrajnosti

nekaj let zaprt, so pooblastili svet skupščine, da bo do jeseni poiskal možnost za gradnjo, ki pomeni trajno rešitev, sicer bo potrebno dotrajano leseno konstrukcijo le nadomestiti z istim materialom.

Tokrat je skupščina volila tudi novo vodstvo. Predsednik je postal Nika Galeša, podpredsednik Marjan Pavlin, predsednik sveta pa Nika Bricej.

BRIGADIRJI NA AKCIJAH

NOVO MESTO — Pred dnevi je odšla na mladinsko delovno akcijo Neretva '85 mladinska delovna brigada Katja Rupena iz Novega mesta. 40 brigadirjev, med katerimi je večina srednješolcev, ob mesec urejalo okoli hidroelektrarn na Neretvi. To nedeljo pa odide na zvezno mladinsko delovno akcijo Goričko še 30 novomeških brigadirjev v pionirski brigadi Janeza Mraka. Urejali bodo cesto. Poleg tega je 10 brigadirjev iz Novega mesta letos že delalo v Bohinju, občinska konferenca ZSMS pa se trudi sestaviti še eno brigado, ki naj bi se prav tako udeležila akcije na Goričkem.



PRISRČEN SPREJEM AMERIŠKIH TURISTOV — Prejšnji teden je podpredsednik znane ameriške gotovalne agencije Kollander iz Clevelanda, Tony Petkovšek, pripeljal v Smarješke Toplice prvo skupino 65 ameriških turistov, ki so nekakšna predhodnica večjega obiska (letos blizu 250) turistov z druge strani oceana, ki ga napovedujejo v naslednjih letih.

Za žetev je vse pripravljeno

V metliški občini bodo poželi okoli 1.500 ton pšenice, obeza do skupne slovenske kašče pa za to občino znaša 445 ton — Zagotovljenih 18 kombajnov

METLIKA — V metliški občini je v glavnem vse pripravljeno za začetek žetve pšenice. Računajo, da bo glavna žetev sredi meseca, opravljena pa naj bi bila v desetih dneh. Slovenija naj bi letos odkupila doma 85.000 ton merkatilne pšenice, poraba pa znaša okoli 250.000 ton. V metliški občini so se obvezali, da bodo v skupno slovensko kaščo prispevali 445 ton pšenice, vse pa jo bodo v tej belokranjski občini pridelali okoli 1.500 ton.

Priznanja borcem

Slovesnost v galeriji ob 4. juliju, dnevu borca

NOVO MESTO — Dan pred 4. julijem, dnevom borca, je občinski odbor ZKB NOV Novo mesto v prostorih Dolenjske galerije pripravil krajšo slovesnost v počastitev dneva borca in 40-letnice osvoboditve. Na njej so podelili tudi letošnja priznanja borcem jugilantom ter pohvale in nagrade za aktivno delo pri ohranjanju in razvijanju izročila NOB in revolucije.

Letos so podelili 32 priznanj jubilatam. 6 pohval za ohranjanje in razvijanje tradicije NOB ter 13 knjig, s katerimi so se zahvalili za delo dolgoletnim predsednikom krajevnih organizacij ZKB NOV. Priznanja so dobili: Marija Ambrož, Vinko Avsec, Janez Banovec, Avgust Bradač, Zdravka Čiča, Nedeljko Djaip, Janoš Doboš, Jože Franko, Ignac Grandič, Alojz Golob, Slavka Gabrič, Tone Henigman, Polde Hrastar, Mirko Knaflec, Franc Kotnik, Albin Luzar, Janez Lavrič, Pavla Mirtič, Erna Primožič, Tone Povše, Martina Petrič, Lojzka Plavec, Lado Stibrič, Franc Stergar, Anica Sitar, Tone Strniša, Rudi Simonič, Franc Škof, Marica Treč, Ivan Turk, Rezka Virant, Franc Zagorac. Pohvale so dobili: Jože Škuflca, OK ZRVS Novo mesto, pevski zbor Dušan Jerab, osnovni šoli Žužemberk in Škočjan ter osnovna organizacija ZSMS Orehovica.

Knjigo so prejeli za dolgoletno delo naslednji borci: Vinko Avsec, Jože Eržen, Alojz Fink, Jože Gazvoda, Franc Gričar, Jože Golob, Franc Kralj, Franc Lenart, Tone Strniša, Marica Terlec, Jože Zagorac, Ignac Vučko, Rade Kalinovič. Za skoraj 20-letno delo v predsedstvu občinskega odbora ZKB NOV pa so Jožetu Plavcu podarili sliko Božidarja Jakca.

Niti za kruh ni

Ob ugotovitvi Pekarije

Podražitve, ki so od 1. julija uveljavljene pri komunalnih storitvah in staminah, bodo prizadele mnoge družine. Resda osebni dohodki v poprečju naglo naraščajo, dejstvo pa je tudi, da imajo v novomeški občini v več gospodarskih in negospodarskih delovnih organizacij še več deset posameznikov, ki po podatkih za prvo trimesečje letos niso dobili niti 22.000 din na mesec.

Zaposlenih s prejemki pod 25.000 din je v novomeški občini več tisoč. Kljub vsem podpisovanjem panoižnih sporazumov in načelom, naj bi za približno enako delo delavci dobivali enako plačilo, so v praksi še velike razlike. Ko so v novomeški Pekariji primerjali njihov zaslužek s tistimi, ki so v službi na enakem delovnem mestu v ljubljanski Kolinski, so ugotovili, da je to delo v Ljubljani plačano s 34.800 din, v tovarni Rog celo z 39 tisočaki. Kajpada so razlike tudi na domačem terenu, ampak uradni podatki o njih ne govorijo, bržkone zato, da ne bi povzročali hude krvi.

Razlike v prejemkih vsekakor morajo biti in so še premajhne glede na odgovornost in zahtevnost posameznih opravil, vendar pa bi moral delavec, ki pošteno opravlja svoje delo, dobiti vsaj toliko, da bi kril uradno priznane minimalne stroške za preživetje.

Zamisliti bi se morali ob ugotovitvi, ki prihaja tudi iz novomeške Pekarije, da nekaj dni pred izplačilnimi dnevi spečejo mnogo manj kruha, ker se opazno zmanjša povpraševanje po njem.

RIA BAČER

SPOSOJENO TRNJE

V notranje organe ne spadajo možgani. (Iz Književne reči)

Gabrje je praznovalo

Počastili spomin 49 vačanov, padlih v NOB

GABRJE — Krajevna skupnost Gabrje je v nedeljo 7. julija, proslavila svoj praznik.

Popoldne tega dne so udeleženci proslave najprej pri spomeniku sredi vasi počastili spomin na 49 domačinov, padlih za svobodo, nakar so vsi odšli v kulturni dom, kjer se je proslava nadaljevala.

Slavnostni govornik je bil France Cvenkel, nekdanji gabrski učitelj in eden izmed prvih organizatorjev OF v Gabrju in okolici.

Na proslavi je sodelovala tudi šolska mladina, zlasti pa gabrski mešani pevski zbor DU Azaleja, ki ga vodi prizadevna učiteljica Ivanka Boltes. Zbor, ki si je nadel ime po pontski azaleji, se je tokrat predstavil s šopkom slovenskih narodnih in ponarodelih ter s svojimi ubranimi glasovi navdušil udeležence proslave.

V okviru proslave je KO ZB NOV podelila posebna priznanja »za aktivno delo v NOB in pri povojni izgradnje naše samoupravne socialistične skupnosti«. Prejeli so jih: France Cvenkel, dr. Miloš Šetina, Jože Rakošek, Rado Božič, Marija Jakše, Jože Matko in Marija Božič. Krajevna skupnost Gabrje pa je s svojimi priznanji nagradila Leopolda Rajka, Martina Rajka, Franca Luzarja st., KO Rdečega križa Gabrje, Gasilsko društvo Gabrje in ZSMS Gabrje.

AVTOMOBILIZEM — Bralci so nam sporočili da v minulih številih omejenimi avto, ki sam govori, kaj jez. njim narobe, ni edini primerek iz avtomobilske pasme v Novem mestu. Imajo ga v še eni gospodarski organizaciji. Potem ko so se šofer in potnik v tem drugem podjetju zlagoma navadili na njegovo francosko žlobudranje, jim je Renault postregel z novo nevsčnostjo. Ko je vanj sedel vodilni in hotel vžgati, S šoferjem je takoj zabrel, z glavo podjetja pa ni dal od sebe niti najmanjšega glasu. Vsi so čest mislili, da je kapitalistični izdelek čenoč zamenjal politično prepričanje in da noče več voziti vodilnih slojev. Potem pa se je neko spomnil, da ima avto vgrajen tudi senzor za alkoholne hlape: če je koncentracija prevelika, noče vžgati. Napravo so menda hitro onesposobili, sicer bi moralo podjetje v stečaj. Kdo pa je že slišal za kupčijo, ki bi bila sklenjena brez požirka?

ZNAMKE — V našem mestu nekateri razmišljajo, kako krivično je, da občina ne sme izdati svojih znamk. Kako prav bi posavju prišli dinarji od dodatne znamke za BAKOP!

POVPRAŠEVANJE — Na novomeški tržnici je bila merica borovnic ob sedmih zjutraj 600 din, čez dve uri pa samo še 300. Če bi zakon ponudbe in povpraševanja veljal tudi izven branjevskih krogov, se IMV prodaja katrce ne bi zmanjšala za 70 odstotkov. Je nekaj sto kilogramov pločevine vredno milijon dinarjev!



Ena gospa je slišala, da so France ozi za razliko od Dolenjcev naravnost odlično seznanjeni z dogajanjem v IMV.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 27. junija do 2. julija so v novomeški porodnišnici rodile: Vida Krstinc iz Prapreč — Andreja, Magda Mirtič iz Dvora — Tjaša, Bernarda Ivec iz Gribej — Petro, Romana Metelko iz Čadraž — Janeza, Marijeka Pirnar iz Stolovnika — Miha, Ana Dolinšek iz Šentruperta — Matjaža, Marica Kočvar iz Reštova — Kristjana, Anica Mihelič iz Sodevcev — Danijela, Marica Kapš iz Rožanca — Branko, Andreja Kramar iz Krškega — Natalijo, Mira Ažnoh iz Zabrdoja — Janka, Ivanka Špringar iz Dolenjske Kareteljevega — Sabino, Marija Suštaršič iz Dolenjskih Toplic — Gregorja, Zuhra Mušič iz Črnomlja — Aldijano, Rozalija Pisanec iz Dovškega — Maksimilijano, Majda Per iz Hrovaškega broda — Boštjana, Suada Grubar iz Gorenjega Vrhpolja — Jasmino, Stanka Gusič iz Stojavnice — dečka, Bojana Pekolj iz Račjega sela — dekllico, Majda Kapler iz Smarjete — dečka in Vilma Strajnjar iz Dolenjske Stare vasi — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Irena Volkova Ceste herojev 64 — Denisa, Luca Milčič iz Vrhovčeve 1 — Milana in Majda Turk iz Ulice stare pravde 29 — Mojca. Čestitamo!

VLOMIL V BANKO

NOVO MESTO — V ponedeljek, 8. julija, je še neznan storilec vlomil v ekspozituro ljubljanske banke v Staraji. Odnesel ni nič, zaradi vlomila pa je za 5.000 din škoda. Za vlomilcem poizvedujejo.

Sprehod po Metliki

DOLGO JE ŽE, odkar je zgrnela na goste v hotelu »Bela krajina« stropana obloga, vendar so prostori še vedno zaprti. Tudi kuhinja ne deluje, lačne obiskovalce preusmerjajo na karkarji v gostišče Na dragah. Pijačo je mogoče dobiti na hotelski terasi, in če ste dovolj zvedavi, boste videli skozi reže v zavesah sobnikarje iz Črnomlja, kako se trudijo, da bi bili prostori kmalu nared. Med najbolj pridnimi je Andrej Plevnik, nekdanji pevec Abadonov, ki je poskušal tudi s solo kariero, a dlje kot do Vesle jeseni in Slovenske popevke ni prišel.

NA VINOMERU — Tone Fornec Toff je pogumrat, da je to slovensko ime za alkotest — se vsako soboto kaj dogaja. Nedavno tega so se tam veselili delavci Kometa, nato delavci Betula soboto, 13. julija, pa bo pod košato lipo Razkošje v stelji, velevselica, ki jo pripravljajo tamburšaji in folkloristi društva »Ivan Navrtlič«. Za ples bodo igrali Fantje z vseh vetrov, kdor srečelova bo tudi »šunkolove«, koder bo zapisal najnatanjšo oddaljenost »šunke« od tal, si jo bo lahko odnesel domov. Prav zaradi vsega tega gotovo ne bo manjkalo obiskovalcev.

METLIŠKI COLNARJI SE ŽE PRIPRAVLJAJO na vsakoletni spust od Osilnice do Metlike. Ločeno bosta odšli na pot dve skupini: starejša, ki jo spremlja kombi z vso potrebno in nepotrebno taborniško opremo, in najmlajša, ki ima za ta »podvig« najnujnejšo navlaklo. Za veslanje bodo porabili pet do sedem dni.

Zagnano v naslednje obdobje

V Beltu bodo v prihodnjem srednjeročnem obdobju močno povečali proizvodnjo

ČRNO MELJ — Osnovna usmeritev tukajšnjega Belta v naslednjem srednjeročnem obdobju je izboljšanje kvalitete izdelkov, povečanje konvertibilnega izvoza in klirinški izvoz, ki naj bi ostal vsaj na takšni ravni, kot je sedaj. Seveda bodo ob tem kar petino proizvodnje namenili za Tam, saj so tudi sami člani poslovne skupnosti Tama. S surovinami se bodo oskrbovali predvsem na domačem tržišču, zlasti v Sloveniji, Bosni in Srbiji.

V tozdu Livarna, kjer bodo letos izdelali okrog 18.500 ton izdelov, bo letna rast proizvodnje v naslednjih petih letih znašala 4,4 odst., tako da bodo leta 1990 proizvedli 23.000 ton sive litine. V letih 1987-1988 pa bodo začeli proizvodnjo modularne litine, to je litine posebne kvalitete, tako da bo letna proizvodnja te litine leta 1990 okrog 3.000 ton. V tozdu Mehanska obdelava pa se bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju usmerili poleg obdelave ulitkov sive litine v proizvodnjo strojev in opreme za program gozdarstva, rudarstva ter specialna vozila. Tako se bo proizvodnja v Mehanski obdelavi v primerjavi z letošnjim letom skoraj podvojila, veliko na račun investicijskih vlaganj. Ta

bodo do konca naslednjega srednjeročnega obdobja znašala 2,5 milijarde dinarjev.

Medtem ko načrtujejo v letošnjem letu izvoz na konvertibilni trg v višini

ČRNO MALJCI DOBILI NOVO CISTERNO

ČRNO MELJ — V soboto, 13. julija, bodo ob 17. uri črnomaljski gasilci pred svojim domom prevzeli gasilsko cisterno, za katero je denar prispevala samoupravna interesna skupnost za požarno varnost. Gasilci bodo pripravili tudi povorko in prikaz dela z novo cisterno, sledilo pa bo tovariško srečanje.

Zavist ovira inovatorje

V črnomaljski občini množična inventivna dejavnost najbolj razvita v Iskri, Beltu, Gorenju

ČRNO MELJ — Da bi ugotovili, kakšna je množična inventivna dejavnost in organizirana razvojno-raziskovalna dejavnost v črnomaljski občini, sta raziskovalna skupnost in izvršni svet pripravila poseben vprašalnik. Večje delovne organizacije v občini so odgovorile tudi na anketo, ki jo je pripravila medobčinska gospodarska zbornica Novo mesto.

Vprašalnik je vrnilo približno dve tretjini delovnih organizacij, žal mnoge dokaj malomarno. Nekateri (tudi vodilni) delavci so anketo očitno vedli zgolj kot formalno zbiranje podatkov.

Kljub temu da se nekatere večje delovne organizacije, kot so Rudnik, Integral, Kovinar, niso odzvale na anketo, je moč na osnovi zbranih podatkov oceniti razvoj ustvarjalne dejavnosti v občini. V delovnih organizacijah posvečajo vse večjo skrb organiziranosti množične inventivne dejavnosti, saj ima ustrezne akte, komisije ali strokovne službe s tega področja večina delovnih organizacij. Vendar podatki kažejo, da v skoraj polovici primerov določil ne uresničujeta, bodisi zato, ker ne ustrezajo ali pa ni inventivne dejavnosti. Bolje jih uresničujeta tam, kjer imajo ustrezno komisijo, najbolje pa v semiški Iskri, kjer je profesionalno zaposlen referent za množično inventivno dejavnost.

Z rapisi so pospeševali množično inovacijsko dejavnost (MID) le v Iskri, Gorenju in GG Črnomelj, medtem ko so razmere na področju MID in razvojnega raziskovalnega dela, po

podatkih iz ankete sodeč, analizirali le v GG, Novoteksu in Iskri. Zanimivo je, da je nekaj organizacij prijavitlo inovatorje za priznanje občinske raziskovalne skupnosti, v svojih delovnih okoljih pa jih niso nagradili. Na področju MID sicer prednjačijo Iskra, Belt in v zadnjem času Gorenje, sicer pa je povsod kvaliteta predlogov in vrednost prihrankov vedno večja.

Razprave v družbenopolitičnih organizacijah delovnih organizacij kažejo, da razvoj množične inventivne dejavnosti marsikje ovirajo zavist in podcenjevanje inovatorjev, prepočasno uresničevanje predlogov in slabo sestavljeni pravilniki, ki urejajo nagradjevanje inovatorjev in dopuščajo preveč subjektivnih ocen.

B. M.

1,7 milijona dolarjev, bo leta 1990 znašal že okrog 4 milijone dolarjev. Pri izvozu na konvertibilni trg bodo prevladovali obdelani ulitki, razširili pa ga bodo tudi s prodajo strojev in opreme v dežele v razvoju. A tudi pri prodaji na klirinški trg, ki naj bi ostala na sedanjih ravni (9 milijonov dolarjev letno), bodo začeli poleg odlitkov izvažati tudi opremo.

Uvoz se bo v začetku naslednjega obdobja povečal zaradi nakupa nove opreme, proti koncu pa se bo bistveno

Zaradi večjega obsega proizvodnje se bo predvsem v tozdu Mehanska obdelava močno povečalo zaposlovanje: predvidena letna stopnja naj bi bila kar 6,8 odst. V Livarni bo stopnja zaposlovanja znatno manjša: le 1,8 odst., v obeh tozdih pa bo največje povpraševanje po strojniki in elektronicah. Kvalifikacijska struktura se je v Beltu bistveno izboljšala v prid kvalificiranemu kadru že letos, s tem pa bodo v delovni organizaciji nadaljevali do konca naslednjega srednjeročnega obdobja.

zmanjšal zaradi pričakovanih tehnoloških sprememb, zaradi spremenjene tehnologije bodo namreč potrebovali manj uvoženih surovin.

M. BEZEK

PRAZNIK V ŠALKI VASI

ŠALKI VAS — 4. julija je krajevna skupnost Rudnik — Šalka vas pripravila praznovanje svojega krajevnega praznika in 60-letnico industrijskega gasilskega društva Rudnik-Itas. Dopolodne je bilo tekmovanje področnih gasilskih društev za memorial Matevža Haceta, potem pa je bila parada gasilskih enot in razvite prapore ter otvoritev novih prostorov za gasilec. V kulturnem programu so sodelovali Delavska godba Kočevje, nonet in folklorna skupina Rog.

Obsežni načrti ribniških borcev NOB

Z letne skupščine

RIBNICA — Dejavnost ribniških borcev se kaže v mnogih oblikah tudi v letu, ko praznujemo 40-letnico zmage nad fašizmom. Ugotovitev izhaja iz sklepov, sprejetih na skupščini občinskega odbora ZRB NOV, ki je bila nedavno v Ribnici.

V ZRB NOV občine Ribnica deluje precej komisij in odborov. Komisija za zgodovinsko in spomeniško varstvo je na temelju akcijskega programa sklenila samoupravni sporazum o obveznostih za postavljanje, vzdrževanje in obnovo spominskih obeležij in grobov. Občinska organizacija ZRB NOV je imenovala tudi odbor za izdajanje partizanske kronike oziroma zbornika o poteku narodnoosvobodilne borbe v Ribniški dolini. Borci tesno sodelujejo tudi z mladino, taborniki, lovci, šolami, pripravljajo predavanja in prenašajo izkušnje iz NOB na mlajše rodove. Ribniški borci nameravajo postaviti tudi spomenik padlim borcem, talcem in internirancem. Spomenik bo stal v Ribnici, načrtujejo pa tudi ureditev spominskega parka, kjer bodo posadili 88 dreves v spomin na tovariša Tita.

V ribniški občini je vrsta spominskih obeležij in krajev, znanih iz NOB. Jelenov žleb, Makoše, Travna gora, Ogenjica in drugi kraji iz leta v leto privlačijo obiskovalce in turiste. Te kraje je obiskalo že prek 2000 ljudi. Ribniški borci pa tesno sodelujejo z ljubljanskim kliničnim centrom. Posebno plodne stike s to našo medicinsko ustanovo ima domični odbor Ogenjica.

Kar je borcev še pri močeh in zdravju, so vsi vključeni v splošno ljudsko odpor in družbeno samozaščito. Tu je njihovo delovanje vse hvale vredno. Za borce, ki so potrebni pomoči, zdravljenja, pa skrbi komisija za socialno zdravstvena vprašanja.

Vsekakor borci nimajo samo kratkoročnih načrtov, saj so na skupščini sprejeli obsežen program in zaključke.

M. GLAVONJČIČ



Nikolaj Miklavčič: Pri nas imajo gozdni delavci vse udobje.

Dom po dogovoru

Kočevski gozdarski delavci imajo dobre razmere za življenje in delo

KOČEVJE — Če kje, potem se pri nas držimo družbenega dogovora o življenjskem standardu delavcev. Pri nas imajo vse udobje in hrano za majhen denar. A tudi pri nas je tako, kakor povsod, kjer je veliko ljudi na kupu. Tudi mi imamo nezadovoljnije, vendar so v manjšini,« je dejal Nikolaj Tkalič, vodja enote Gozdarski domovi v GG Kočevje.

«Ko smo pred leti začeli seliti delavce iz gozdarskih koč v nov dom hotelskega tipa v Marofu pri Kočevju, smo imeli težave. Zdalj pa je večina naših sekačev, traktoristov, strojnikov in drugih več kot zadovoljna. V našem domu s 112 ležišči in 80 ležišči v Glazuji jim nudimo vse mogoče udobje. Imajo lepe sobe, kopalnice, dnevno sobo s televizijskim sprejemnikom, zanje imamo naročene časopise, v domu pa imamo tudi restavracijo. Za vse to plačajo na dan komaj nekaj čez 400 dinarjev, kar pri današnjih cenah res ni dosti. Čeprav s tem plačajo samo direktne stroške in ne režijskih delavcev, od kuharic do sobaric, so nekateri med njimi tudi nezadovoljni. Vendar so nezadovoljni tisti, ki zaslužijo manj. Osebnih dohodkov pa se seveda ravnajo po delovnih rezultatih. Pri nas niso tako redki delavci, ki zaslužijo tudi po 100 tisočakov na mesec, so pa tudi taki, ki jih zaslužijo na mesec le po 30 tisoč. In prav ti so najglasnejši,« je dejal Miklavčič.

Dodati pa je treba, da je okolica gozdarskega doma na Marofu zelo lepo urejena. Gozdarji so se posebej ponosni na lesensklulpture, ki so jih odkupili od domačinov, kiparja Staneta Jarma.

J. SIMČIČ

SPOSJOJENO TRNJE

Toliko je svetlih trenutkov, toda nikakor se noče razjasniti. (Iz Politike ekspres)

Ribniški zobotrebci

ANTENE SO TAKOJ POŠLE — Na TV oddajniku v Ortnoku so ob pomoči ribniškega združenega dela, ki je prispevalo domala tri milijone dinarjev, končno le vgradili adaptor za sprejem kopenskega TV programa. Seveda so se tega še kako razveselili krajinj Ribnice, Velike Poljane in Dolenje vasi. Zato je povsem zmanjkalo anten, ki sprejemajo na 50. kanalu, na tem kanalu lahko Ribničani spremljajo koprski program.

NE PREMOROJO ZA ZASTAVE?

Dolžnost vsakega državljanja je, da ob praznikih obesi zastavo. Tega pa se Ribničani v zadnjem času zavedajo vse manj. Ob praznikih, jubilejih in praznovanjih je na drogih vse manj državnih, republiških pa tudi ribniških zastav. Ta ugotovitev velja zlasti za zasebne hiše in zgradbe, medtem ko jih na družbenih objektih le izobesijo. To je bilo očitno tudi ob dnevu borca.

POZABLJENA TRAVNA GORA?

Travna gora je prav gotovo najlepša turistična točka tega dela Dolenjske in ima tudi največ ležišč. Vendar se zdaleč ni tako izkoriščena, kakor bi glede na možnosti lahko bila. Resnica je, da sta sedanja upravljalca Andrej Kovačič in Marjan Prelošek v dom na Travnici gori vložila veliko denarja in dela. Da pa bi ta turistična točka zaživela, bi potrebovala pomoč sodražkega turističnega društva, pa ne samo tega, ampak tudi ribniškega, občinskih struktur. Tako pa dom na tej gori še vedno obravnavajo kot nekakšno lokalno zadevo.

Drobne iz Kočevja

JE NOSEČNOST OVIRA? — V kočevski Tekstilani se očitno boje, da bi ob sedanjih težavah dobili v svoje vrste še kakšna lučna usta. Ko so namreč spoznali, da kanijo priti v njihov delovni kolektiv tudi delavke, ki so noseče, so zagnali pravi vik in krik. Seveda jim tega niso rekli odkrito in v obraz. Sporočili so jim le, da, žal, niso opravile delovnega preizkusa. Seveda bo na ta način tudi nataliteta še padala!

SKRIVNOST USPEHA — Mnogi v kočevski občini zavidajo Opremi, ker dobro posluje in delavci tam prejemajo tudi dobre osebne dohodke. Očitno pa v tem kolektivu niso vsega tega dosegli samo z dobro proizvodnjo, ampak tudi z varčevanjem. V podjetju imajo namreč samo eno zunanjo telefonsko linijo. Seveda je zaradi tega prihranek pri času, pa tudi pri plačevanju impulzov.

Trebanjske iveri

TREBANJCI POSTAJAJO BALINARJI — Morje drago, vsako leto dražje. In ker nekateri ne morejo brez nje, si pripravljajo morsko vzdušje kar doma z lučarjem slane vode in senčnikom. A to je znano in obrabljena kulisa. V zadnjem času pa so si Trebanjci začeli primorsko vzdušje čarati tudi z balinanjem. Zdalj imajo namreč balinišče že pri vsaki gostilni in žlovček dobi vis, kakor da je v resnici kje na morju.

PRÁVNJA LIKOVNA OPREMA — Zlobni trebanjski jeziki pravijo, da je likovna oprema za pesniško zbirko Življenje ve za pot čisto prava za današnje čase, ko tako primanjkuje mesa. Slika je namreč videti tako kot reklama za vegetarijanski način prehrane ali kakor vegetarijanski jedilni list.

Končno kabel Živo v KS Trebnje

TREBNJE — Čeprav so v krajevni skupnosti Trebnje trenutno odvisni samo od denarja, ki priteka iz virov samoprispeljka, so dela iz programa vendarle v polnem zamahu.

V teku so dela na cesti Trebnje — Dobrič, ki poteka čez Grmado. Cesto, ki bo skrajšala razdaljo med Trebnjem in Dobričem za 8 kilometrov, bodo temeljito obnovili in razširili, kdaj kasneje pa jo bodo nemara tudi asfaltirali. Asfaltno prevleko bosta dobili cesti v Dol. Medvedjem selu in Studencu. Obnavljali pa bodo tudi cesto proti Repčam, ki bo kasneje prešla v upravljanje Cestnega podjetja iz Novega mesta. Dela bodo veljala 2 milijona dinarjev; polovico bo prispevala krajevna skupnost, ostalo pa cestna skupnost.

V krajevni skupnosti je tudi vse pripravljeno za začetek napeljevanja telefonskega omrežja. Vendar bo potrebno počakati na to, kaj bo rekla pošta, ki ima v tem času še veliko dela v trebanjski občini. Prav gotovo pa bodo krajani veseli novice, da so nabavili domala ves kabel, ki bo potreben za telefonsko omrežje. Veljal pa je še enkrat več, ali veljal bo toliko, kot je bilo predvideno za celotno telefonsko napeljevanje. Tako bo napeljava in instalacija 200 novih telefonskih priključkov, ki su namenjeni severnemu predelu Trebnjega, veljala kar 35 milijonov dinarjev ali še enkrat več, kakor je predvideval predračun.



Slavko Preložnik

razpolago in kako bomo z njo gospodarili,« poudarja Slavko Preložnik. »Resda se je gozdnatost našega področja povečala in znaša zdaj že okoli 70 odst., kljub temu pa trdim, da so gozdovi že ogroženi. Bresta v naših gozdovih ni več, prav tako ne javorja, izginila je jelka, ogrožene so tudi mladice smreke, ker jih pač poje jelenjad, ki jo hočejo na našem področju ohraniti lovci. Skratka, dogovoriti se bomo morali, koliko bomo sekali, kakšen le bo to, kolikšen bo stalež divjadi in podobno. Čeprav obsegajo naši

SPOSJOJENO TRNJE

V pomanjkanju dejstev se poslužimo uradnih podatkov. (Iz Politike ekspres)

Skrbneje gospodariti z lesom

V kočevski in ribniški občini so sprejeli osnutek samoupravnega sporazuma o povezovanju lesne industrije in gozdarstva

KOČEVJE — V kočevski in ribniški občini so že več kot deset let govorili o nujnosti povezovanja med gozdarji in lesno industrijo. Vendar do tega povezovanja ni prišlo. Akcijska konferenca ZK, ki je bila posvečena tem vprašanjem, je končno obrodila uspeh in osnutek samoupravnega sporazuma o organiziranju poslovne skupnosti gozdarstva in lesarstva je že v javni razpravi.

Direktor GG Kočevje Slavko Preložnik je povedal, da doslej na sporazum še ni bilo bistvenih pripomb. To pomeni, da je sporazum sprejemljiv za vse. Do njega je tako in tako moralo priti, saj je bodoča usoda gozdov odvisna od nas vseh, pa seveda tem bolj od gozdarjev in lesarjev.

«Poslovna skupnost bo imela najpomembnejše naloge na področju planiranja. Vedeti moramo namreč, koliko in kakšne surovine imamo na

nihi lovci. Skratka, dogovoriti se bomo morali, koliko bomo sekali, kakšen le bo to, kolikšen bo stalež divjadi in podobno. Čeprav obsegajo naši

V Plansko poslovno skupnost gozdarstva in lesarstva se bodo vezali GG Kočevje, Inles, Lok, Stolarina Dobropolje, Oprema in Hoja, tozdz Zaga Rob. Vanjo bo vključenih okoli 4 tisoč delavcev, polovico lesa, ki ga posekajo na Kočevskem, pa bodo porabila domača podjetja.

gozdovi 70.000 hektarov, je vendarle opaziti posledice naraščanja industrije. Na nadmorski višini 500 do 700 metrov pa so gozdovi ogroženi zaradi ozona. Prav zato se tudi pri nas vključujemo v mednarodno analizo o stanju gozdov. Na vsake dva kilometra bomo pregledali dreve. Akcija bo

Zdalj kmetijstvo rešuje občino

Trebanjska občinska skupščina o gospodarskem zastoju, ki ga delno zmanjšujejo dosežki v kmetijstvu — Sprejeli so program gospodarske stabilizacije

TREBNJE — Na seji trebanjske občinske skupščine, ki se je sestala pretekli teden, so delegati obravnavali analizo uresničevanja družbenega načrta občine Trebnje v letih 1981 — 1985 in analizo uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Obe analizi, ki ju je pripravil trebanjski izvršni svet, razkriva slabosti trebanjskega gospodarstva.

Do leta 1981 je bil razvoj trebanjske občine zelo nagel, zato so bili tudi načrti razvoja zastavljeni zelo ambiciozno. Zdalj se že kaže, da razvoj ne bo dosežen. Družbeni proizvod upada in celo zaostaja za slovenskim družbenim proizvodom, medtem ko je bil cilj občine, da se približa republiškim dosežkom. Posledica vsega tega je tudi upadanje stvarnih osebnih dohodkov. Zanimivo pa je, da so dosežki kmetijstva vedno boljši in predstavlja kmetijstvo že petino družbenega proizvoda v občini. Poleg tega se je zaradi

la, družbenopolitičnih organizacijah. V občini so sprejeli program ekonomske stabilizacije. Vse kratkoročne in konkretne ukrepe so že sprejeli in jih tudi s pridom uveljavili. Vendar je trebanjska industrija tudi žrtev sistemskih slabosti in položaja na svetovnem trgu. Zato je eden izmed najpomembnejših ciljev najti bolj donosne programe. Več bo treba vlagati v kadre, postaviti izgubarje na trdne noge itd.

Delegati so sprejeli tudi poročilo o uporabi solidarnostnih sredstev in razpravljali ter sprejeli nekaj odlokov. Poslušali so tudi poročilo o uresničevanju zasnove SLO in družbene samozaščite v občini.

J. S.

Že ob žetvi mislijo na setev

V Dobovi so zgradili ogromno pokrito delavnico za popravilo vagonov

DOBOVA — Skoraj 300-članski kolektiv Tozda za vzdrževanje voz se je 5. julija zbral v novi, 2300 kvadratnih metrov veliki delovni hali, ki jo je simbolično odprl predsednik RK SZDL Franc Šetinc. Investicija je veljala 35 milijonov dinarjev in je ta čas ena največjih v občini. Tozde je zbral zanjo 60 odst. lastnih sredstev, 40 odst. pa so vložili vanjo združenih sredstev amortizacije Centralnih delavnic Železniškega gospodarstva Ljubljana.

Za delavce in za krajevno skupnost nova pridobitev ogromno pomeni, saj bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju lahko v domačem kraju zaposlili 65 novih delavcev. Z delavnico so zaključili drugo fazo obnove in zaokrožili tehnološki proces, ki obsega oddelek za ravnanje in zamenjavo odtujljivih delov vagona, oddelek za popravilo težko poškodovanih voz in strojni oddelek za prenovo rezervnih delov. Zaposleni bodo poslej vse delo opravljali pod streho, v dveh ogromnih halah, ki merita skupaj 4.900 kvadratnih metrov. Prvo so dokončali pred sedmimi leti.

Ivan Lokar je v svojem nagovoru z obžalovanjem povedal, da programa za to zadnjo investicijo pristojna republiška komisija ni verificirala. In vendar bi bila investicija izplačana v štirih letih, saj bi z njo ogromno prihranili pri najemanju tujih vagonov. Dobovčani kljub temu niso odnehali in tako so sami uresničili dve tretjini sprejetega programa. V letih 1980—1984 so kljub nevdržnim delovnim pogojem za 3-krat povečali celotni dohodek.

dohodek in čisti dohodek za 3,5-krat, sredstva za akumulacijo za 4-krat, dohodek na zaposlenega in osebni dohodek za 3,5-krat, število zaposlenih pa za 15 odst. Za čas vsestranskega varčevanja in težkih gospodarskih razmer je to ogromen uspehi na poti k

● Govornik Franc Šetinc je čestital kolektivu, ki je držal obljubo in se odrekal delu dohodka, da bi izboljšal delovne razmere in posodobil tehnologijo. Ob tej priložnosti je dejal tudi tole: »Ne moremo prikriti dejstva, da železnice zaostajajo v razvoju, toda ne samo po svoji krivdi. Predolgo smo dopuščali, da so tarife zaostajale za ekonomsko ceno, izpadlega dohodka pa nismo nadomeščali z ustrezno kompenzacijo. To bomo morali popraviti. Zavedati se moramo, da nismo tako bogati, da bi si lahko privoščili dolg, zamuden in drag prevoz blaga in potnikov po železnici. Potrebujemo sodobno železnico, kjer igra najpomembnejšo vlogo čas in natančen vozni red brez zamud. Nekateri si predstavljajo posodobitev jugoslovanskih železnic samo z večjo centralizacijo in administracijo. Radi bi, da bi se hitreje prelivali dohodek, namesto, da bi se hitreje premikali vagoni. Takih zahtev in težej kajak ni mogoče sprejeti. To pa ne pomeni, da smo proti tehnološki povezanosti in ekonomski racionalnosti.«

posodobitvi železniškega gospodarstva. V delovnem kolektivu se že leta več posvečajo ustvarjanju dohodka kot njegovi delitvi, zato tako hitro napredujejo.

J. TEPPEV

DELA ZMAGA JERAJA

KOSTANJEVICA — Od torka prejšnjega tedna razstavlja v Lamutovem likovnem salonu svoja dela akademski slikar Zmaga Jeraj. Na otvoritvi je o ustvarjalcu govoril Andrej Smrekar, kitarist Jerko Novak pa je izvedel glasbeni program.

J. T.

Prav nič si ne oddahnejo

Artiče, Cerklje in Pišce za krajevni praznik

ARTIČE, CERKLJE, PIŠCE — V vseh treh krajevni skupnostih je bilo od četrta naprej praznično. Privedite ob krajevnih praznikih so obogatili s počastitvijo 40-letnice svobode, spregovorili o sadovih, ki so jih rodili skupni napori za napredek krajevne skupnosti in lažji vsakdanjik krajanov in se ob tem s priznanji spomnili najpogostejših med njimi.

V Artičah so tokrat slavili nekoliko drugače, kot so bili vajeni doslej. Namesto svečane seje skupščine KS so v soboto organizirali srečanje krajanov, da se skupaj poveselijo. Doslej so se

pozornosti. Dobili bodo 160 novih števil v ATC Bizeljsko. Interesenti so prispevali za telefon po 100 tisočakov. Postavili so vse drogove, položili 20 km kabela, 14 km pa ga bodo še razpeljali. Žal jim je samo, da jih PTT ni hotel priključiti na ATC Globoko, kar bi bilo zanje zagotovo ceneje.

Po svečani seji skupščine KS v soboto, 6. julija, so za kulturnim domom odprli novo otroško igrišče. Malone vsa lesena igrala so naredili domačini s prostovoljnimi delom. Praznik so obeležile tudi gospodinje, ki so pripravile prikupno razstavo kmečkih jedi.

Z investicijami, ki čakajo krajanov v novem srednjeročnem obdobju, je na seji seznanil udeležence Ivan Cizelj. Med prvimi je razširil pokopališča in izgradnja mrliške vežice, sledi soudeležba pri regulaciji Gabernice in izboljšava pri črpanju vode v vodovodno omrežje, ko naj bi vodna turbinna nadomestila električno energijo.

J. T.



IGRIŠČE ZA NAJMLAJŠE — V Pišecah so v soboto izročili namenu otroško igrišče, ki so ga uredili in opremili ob pomoči SIS za otroško varstvo šole in krajanov. (Foto: J. Teppey)

več mesecev srečevali samo pri delu. Letos so krajanji opravili ogromno delo pri gradnji mrliške vežice. Zanj so prispevali denar in delovne ure in sami so prevzeli celo strokovno vodstvo in vso organizacijo. Lovci so prenovili lovski dom v Armovem selu in uredili dvorano za 150 gostov. V tej vasi razpeljujejo tudi telefonsko omrežje in akcija teče v sodelovanju s sosednjimi KS v brežiški in krški občini. Plaketo Artič so dobili Branko Volčanšek, Stanko Cerjak in Kmečka skupnost Glogovod. Istočasno so podelili tudi bronaste znake OF.

V nedeljo, 7. julija, so slavili tudi prebivalci KS Cerklje. Za svoj praznik so si izbrali dan, ko je Cankarjeva brigada napadla letališče. Letos je minilo od tega dogodka 42 let. Cankarjeve brigade, njenih bojev in zmag so se spomnili z dokumentarno fotografsko razstavo, ki so jo priredili v osnovni šoli. Osrednja spominska slovesnost je bila po otvoritvi pri vhodu na letališče. Cerkljanec se bo letos končno uresničila dolgoletna želja po novi trgovini. Sedanja posluje v neprimernih, utesjenih prostorih, ki ne zadoščajo za preskrbo sedemnajstih vasi. Novo trgovino bodo začeli graditi jeseni. Upajo, da se bodo tudi s PTT končno dogovorili za novo ATC, ki bo podgorjanske vasi povezala s svetom in med seboj.

V Pišecah je telefonsko omrežje prav tako že dolgo v središču

ZDOMCI VRNILI OBISK

SEVNICA — Ob koncu tedna je folklorna skupina društva naših delavcev iz Essna vrnila obisk sevniški občini. V štirih dneh so folkloristi nastopili v Čateških Toplicah, ob sevniškem bazenu, na srečanju harmonikarjev na Studencu, na izseljenem pikniku v Škofji Loki in v Boštanju, kjer je bilo še posebno prisrčno. Peter Simončič iz kulturno-umetniškega društva »Anton Umek — Okiški« je izročil gostom spominsko darilo.

A. Ž.



Rudi Deržič: »Vse neprijetno je zdaj pozabljeno.«

Po telefonih so Dobovčani v evropskem vrhu

768 števil za 845 gospodinjstev

DOBOVA — Krajevna skupnost šteje 3000 prebivalcev. Gospodinjstev je 845, telefonskih naročnikov pa 768, smo zvedeli ob sobotni predaji telefonskega omrežja in ATC v upravljanje PTT Novo mesto.

S tako gosti razpredenimi priključki so se Dobovčani povzpeli prav v evropski vrh. Po besedah Rudija Deržiča, predsednika centralnega telefonskega odbora, je trajala akcija za posodobitev telefonije pet let. V tem času so izkopal nad 70 tisoč metrov jarkov in položili 110 tisoč metrov kabela. Današnja vrednost investicije je nekaj nad 100 milijonov dinarjev skupaj s 384 — številno centralo, ki jo je prispeval PTT.

Krajanji so zbrali vse material, tudi baker, ki ga je sicer zelo težko dobiti. Rudi Deržič bi o zapletih in težavah lahko napisal knjigo. Težko je vzdržal, saj nikoli ni bilo vsem prav. Vrednosti naložbe se bodo krajanji po njegovem mnenju zavedali šele, ko bodo odpravljene vse krajevne motnje in ko bo čez leto ali dve vključen v omrežje Trdinov vrh.

J. T.

ŠTIRI RAZSTAVE V STARI DOBOVSKI ŠOLI

DOBOVA — Iz predstavitve dokumentarnih fotografij o letih v izgnanstvu, iz prikaza industrijskega razvoja Dobove ter nekaterih interesnih dejavnosti je dihala složnost krajanov v želji, da bi jih obiskovalci kar najbolje spoznali. Pred njimi so razgrnili svoje izdelke učenci ročnodelskega krožka in tiste krajanke, ki se ročnemu delu posvečajo v prostih urah. Svoje trofeje in druge oblike dela v lovski družini so razstavili tudi lovci. Turistično društvo je poželo pohvalo za prospekt dobovske krajevne skupnosti. Domačini so se veliko zadrževali ob fotografijah iz taborišč, v katerih so preživeli štiri dolga vojna leta. Mnogi so se prepoznali in tako pomagali razstavljalcem identificirati kraj, ljudi in čas nastanka fotografije.

AVTOBUS BREZ VEČJIH SPREMENB

TRNOVEC — Vlačani so se navdali, da vozijo avtobusi sleherni dan, zato so postali pozorni na zahteve Zabukovčanov, da ne bi bili sami prikrajšani. V soboto so zato pri Seničevih skicirali sestanke vseh prizadetih. Na njem so govorili o vrsti razhajanj v tej krajevni skupnosti. Delavna mladinska organizacija iz te vasi ni vključena v obrambni načrt krajevne skupnosti. Tehtne pripombe so na nedavni referendum. Ker je bil sestanek dopoldne in ima takrat vsakdo obilo drugega dela, so se domenili, da bodo nespornizme poskusili razčistiti na jesenski problemski konferenci SZDL. Glede avtobusa so se za te šolske počitnice dogovorili tako, da bo avtobus v Zabukovje vozil ob sredah, ob sobotah pa bo, tako kot doslej, vključen tudi Trnovec.

SPOSOJENO TRNJE

● V deželi slepcev je vid kontrarevolucija. (Iz Novosti) Oblast bi bila dosti boljša, če bi se popravilo ljudstvo. (Iz Politike ekspres)

ZA POBRATENJE Z BABUŠNICO

SEVNICA — Na zadnji seji vseh treh zborov občinske skupščine so delegati izglasovali sklep o pobratenu s srbsko občino Babušnico. Lisca ima s to občino trdne gospodarske vezi. V Babušnici, ki leži blizu bolgarske meje, imajo svojo tozdr, kjer dograjujejo velike nove proizvodne prostore. Na zadnjem občinskem prazniku v Loki pri Zidanem mostu so željo po pobratenu izrekli tudi predstavniki te srbske občine.

P. PERC



ŽIV STIK NAJBOLJŠI — Predvojni komunisti in spomeničarji Posavja menijo, da je družba postala preveč neaktivna. Premalo je živega stika in ravno s tem, da so se ljudje zaprli vase, se borci ne bodo sprijaznili. Pripravo monografij in drugih del iz naše revolucionarne preteklosti lahko olajšajo še žive priče dogodkov. (Foto: Perc)

Borci ostro o nepravilnostih

Srečanje posavskih predvojnih komunistov in spomeničarjev na Lisci

LISCA — Medobčinski svet ZK Posavje je pred dnevom borca 2. julija v Tončkovem domu na Lisci pripravil ponovno srečanje predvojnih komunistov in spomeničarjev iz Posavja. Pogovor o sedanjih političnih in gospodarskih razmerah je bil odkrit in živahen.

Po uvodnih besedah sekretarja MS ZK Valentina Dvojmoča so spomeničarji kritično spregovorili zlasti o našem zadolževanju v tujini in o nagrajevanju po (ne)delu. Nikomur ni všeč odlaganje dolgov, saj je dolar vse dražji, pa še obresti kmalu ne bomo več mogli vrniti. Gospodarstvo je nujno postaviti na zdrave temelje, predvsem pa zatreti nelegalno konkurenco v tujini med našimi izvozniki.

da se nam ne bodo tujci smejali v brki in nas izkoriščali. V tujini imamo preštevilna predstavništva.

Zaupanje v lastne sile je v teh časih še bolj potrebno. Bolj kot glede dolgov pa se moramo vprašati, kako čimbolj smotno naložiti razmeroma majhna sredstva. Kmetijstvo je dokazalo, da je sposobno prehraniti Jugoslavijo, čeprav je še pred nekaj leti le malokdo verjel v to. Čimprej bi morali spremeniti miselnost o izvozu, nesprejemljivo je, da ponekod še zmeraj »dopolodne delajo za izvoz, popoldne pa za domači trg«. Republike, občine in krajevne skupnosti so preveč zaprte, preveč ločeno gledajo le na svoj razvoj.

● Poročali smo že o koristnem predlogu Jožeta Lamovška iz tozda Tovarne lahkih konstrukcij iz Krmelja za izdelavo matic. Njegov predlog so že nagradili s tremi drugimi v okviru Metalne. Lamovšek je v tovarniškem časopisu Naša tovarna naveden na prvem mestu. Skupaj so ti štirje predlogi samo v tem letu prinesli za nekaj več kot 1,6 milijona dinarjev prihranka, inovatorji pa so »zaslužili« 225.014 dinarjev.

Neutrudni inovatorji Kopitarne

Zaposlili konstruktorja strojev in naprav v razvojnem oddelku tovarne

SEVNICA — Ni dovolj, če je v kolektivu nekaj ljudi, ki vedno iščejo nove rešitve v proizvodnji, potreben je še nekdo, ki pomaga pri uresničitvi zamisli.

V Koptarni so v razvojnem oddelku tovarne zaposlili posebnega konstruktorja strojev in naprav, ki jih predlagajo tovarniški inovatorji. Znani kopitarniški inovator Slavko Zakošek st. pravi, da so si to delovno mesto slednji izborili, saj od ideje in skice do praktične izpeljave ostaja mnogo dela. Vsak človek, ki pride do dobre zamisli, ni vedno tudi dober realizator.

Občinski raziskovalni skupnosti so za akcijo »Predlagaj inovacijo« poslali šest predlogov. Alojz Leskošek je

dal pobudo za posebno strojno štanco. Marjan Brečko je prispeval pomembno izboljšavo delovnega mesta v proizvodnji za izvoz. V tovarni so že izpeljali izboljšavo proizvodnje, ki sta jo predlagala Martin Teraž in Martin Kreže. Slavko Zakošek st. je predložil izboljšavo, ki prispeva k večji varnosti na delovnem mestu. V izdelavi je izboljšava, ki jo je predlagal Alojz Senica. Nanaša se na mlin pri ventilacijski napravi. Spremenjena tehnologija po tem predlogu prihrani obrato-

vanje enega mlina. V tovarni sledijo svetovni proizvodnji. Prenekateri drugega stroja ne morejo kupiti, zato pa dostikrat kaj primernega izdelajo doma. Izdelovanje grebignega lesenega podplata za cokie, o katerem smo že poročali, so osvojili, ne da bi bilo treba kupiti licenco. Vrsto drobnih izboljšav so uvedli tudi v proizvodnji lesene obutve. V koraku s svetovnimi dognanji so vložili iz plute, ki bodo omogočili, da se bo obutev prilagala natančno po stopalu. Pri vseh teh izboljšavah pa še niso rekli zadnje besede.

A. ŽELEZNIK

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 23. do 28. junija so v brežiški porodnišnici rodile: Anika Fiolič iz Male Gorice — Dalibora, Ljiljana Žnidarič iz Marofa — Tadeja, Zofija Kuhar iz Mladje — Jožico, Marija Bačič iz Brežic — Tomaža, Ivančica Glas s Sel — Janeza, Sonja Koptanjšek iz Brežic — Natašo, Fadila Deržič iz Krškega — Anelo, Majda Piltaver iz Brežic — Jaka, Zvezdana Fekeža iz Samobora — Marino, Mirjana Krola iz Kraj donjeja — Tehano, Zdenka Ramšak z Bizelskega — Francija in Tereziya Žnidarič iz Brežic — Lenarta. Čestitamo!

OBRAMBNO USPOSABLJANJE

CERKLJE — Konec tedna je bilo zaključeno obrambno usposabljanje mladine iz Posavja, ki ne obiskuje srednjih šol. Tako mladinke kot tudi mladinci so se seznanili z našim splošnim ljudskim odporom in družbeno samozaščito.

Krške novice

ZAPUŠČEN SPOMENIK — Krški borci se pritožujejo, da je spomenik prvim krškim (in slovenskim) žrtvam v Rorah zapuščena. Na to so opozorili prav pred dnevom borca. Morda bodo le našli »patrona«, ki je očitno pozabljen na obveznost, da primerno vzdržuje to spominsko obeležje, kajti Krčani so o patronatu nad spominsko obeležje iz NOB sprejeli celo ustrezan odlok...

JUGOSLAVIJA — Zadnjič je nekdo dejal, da si Jugoslavijo predstavljamo kot kup dobrin. Vsakdo s pridrževanjem, kako bi s kupa čimveč odnesel, namesto da bi kaj prinesel. Podobno bi lahko dejali tudi na nižji ravni, denimo na odnos krajevnih skupnosti in krška komunalna skupnost, ko gre za ceste, vodovode in druge komunalije, čeprav je res, da SKIS dobiva denar po določeni stopnji...

GARDEROBNE OMARICE — Ponekod imajo garderobe prav zamenjane. Svetel zglede pa je nedvomno kolektiv Tesa, kjer so v garderobo obesili celo grafike in so zidovi ostali lepo čisti, ne pa počekani, kot je marsikje, kjer se izživljajo razni »naivci«.

Sevniški paberki

GRADNJA PO POLŽJE — Krajan iz bližine gradbišča na cesti vzdušni Mirne, kjer je še edini makadam med Ljubljano in Sevnico, se nam je pokazal nad počasnim delom novotnega Cestnega podjetja pri posodobitvi ceste. Cestarji v strugi Mirne betonomerajo oporni zid. Beton mešajo le z enim bencinskim mešalcem, čeprav bi potrebovali vsaj še enega. Iz tega »mličnka« gre beton v dvometrsko žlico bagra, ki vse skupaj nese na tovornjak. Ta beton vozi nekaj metrov, nakar ima z njim opraviti drug bager, ki ga slednji vrže med opaž... Ljudje se sprašujejo, ali na pragu 21. stoletja ni mogoče organizirati učinkovitejšega dela.

BAZEN NI VSE — Podobno težave, vendar pri gašenju žuže imajo na novem sevniškem bazenu. V gostišču aparata za ekspresno kavo sploh ne premorejo. Pri kuhanju kave v lončku ob še taki dobri volji ne morejo vsem hitro postreči. Podobno ozko grlo je premajhen aparat za točenje piva.

»ZAROTA« ZA OKOLJE — V Jugotaninu so v minutnem šolskem telovadnici prejeli biologe in šolarje, češ, kaj se to pravi, da so proti njim našli hujškarji ribice in novinarje. Slednji so pač dobili v roke tehtni raziskavi, ki reči imenujejo tako, kot je treba. Šolski pouk je dandanes nazorna stvar, ki je res neprijetno, da že šolarji utajajo tovarno na laži.

pisma in odmevi

To je bilo mučenje, ne pa cepljenje psa

Nehumanost v Brežicah

Vesel sem, da so tudi v Brežicah ustanovili društvo, ki jemlje živali v svojo zaščito. Še danes mi je hudo, če se spominjam, kaj sem doživel letos pri cepljenju svojega enajstmesečnega šarplanca v Globokem. Ko je bil na vrstni, je živinozdravnik pomočnik Hribar zahteval, naj 2,5 m dolgo vrvo ovijem psu okrog vratu in okoli droga. To sem naredil in prijel psa. Tedaj bi ga lahko cepili, vendar se je veterinar posvetil drugim štirinožcem. Med tem je moj pes sedel in živinozdravnik je dejal, da mu v takem položaju ne more dati injekcije.

V akcijo je stopil pomočnik Hribar. Z eno roko je prijel za vrvo, z drugo je psu porinil kleščice v gobec, meni pa ukazal, naj držim za rep. Opozoril sem ga, naj izpusti kleščice, da jih bo potem tudi pes izpustil, on pa jih je na silo zaobrnil, da so zobje kar pokali. Toda to mu še ni bilo dosti. Vrv je tako zategnil, da se je psu zarila v meso in sem mu jo potem komaj odvil. Žival je skoraj zadavil. Po mojem mnenju so kleščice, kakršne uporablja, premajhne za vse vrste psov, torej njegovo delo ni strokovno.

Moj pes je po takem strahovitem mučenju onemestil. Petnajst minut je ležal na tleh brez zavesti. Hribar pa je kričal, naj ga odvede stran.

Brežičanom zaradi takega nestrokovnega postopanja psa ne bom dal več cepiti. Pomočnik mu je zlomil tri zobe; pomočnik in dva kočnika. Pes je en mesec lahko jedel samo mleko in en mesec lahko jedel samo kruha. Menim, da bi se mi vsaj živinozdravnik lahko opravičil. Niti tega mi ni rekel, naj se oglasim na postaji. Pozneje sem dobil od veterinarske postaje še pismo, naj se oglasim tam z dokazilom, da je bil pes cepljen. Pa ne samo jaz, še nekaj drugih, zato se sprašujem, kakšno evidenco vodijo.

MIHA HODE
Globoko 14

PEKOČA KLEKOVAČA

Potrebovala sva žganje, imenovano klekovača. Ker pa ga v trgovini ni bilo, sva poslala ponj v restavracijo Pod Gorjanci v Kostanjevici na Krki. Dekletu, ki sva jo poslala po žganje, sva dala 1.000 din. Vrnila se je z računom, na katerem je natakala kar napisal, da stane klekovača 1.600 din. Dodala sva denar in tako dobila steklenico klekovače. Na steklenici, kjer običajno v trgovinah napišejo ceno, pa je pisalo 306 din. Po vsej verjetnosti je bila klekovača kupljena v trgovini, cena pa ji je od trgovine do restavracije zrasla za petkrat in še več. Sprašujemo se, ali se mora v lokalih res vse tako podražiti ali pa je to lesamovolja kakega posameznika. Ali ni to nepravilno dvignjena cena? Midva misliva, da je!

SALČI in TONČKA AHMIČ
Kostanjevica

Kolesarstvo ni od včeraj

Pozabili na uspešni predvojni klub »Dolenjec«?

Kolesarski šport se v Novem mestu ni začel razvijati leta 1972, kot navaja novinar Budja v zadnjem DL, marčič je bil popularen in razvit že med drugo vojno, ko je v Novem mestu uspešno deloval kolesarski klub »Dolenjec« ter imel precej znanih in uspešnih tekmovalcev.

Vsako leto je bilo organizirano tekmovanje kolesarjev za prvenstvo Jugoslavije, eno leto je bil cilj v Zagrebu, drugo pa v Ljubljani. Dolga in pisana kolona tekmovalcev je med

novomeškimi in okoliškimi fanti zbudila veliko zanimanja za ta šport, zato so začeli razmišljati, kako bi tudi oni začeli trenirati in tekmovali. Na spodbudo športnika Matka iz Gotne vasje bil leta 1935 v Novem mestu ustanovljen kolesarski klub »Dolenjec«. Leto kasneje se je klubu zaradi organizacijskih formalnosti priključila tekmovalna kolesarska sekcija Sokolske čete iz Prečne z devetimi člani.

Treniranje in tekmovanje je bilo v tistih časih zelo težko. Zbirali smo denar, da smo lahko na kredit kupili draga tekmovalna kolesa, saj je italijanski »legnano« stal toliko kot par dobrih volov. Zaradi zavzetosti članov po službah in v šoli smo imeli skupinske treninge ob nedeljah in praznikih, in to na progah Novo mesto—Metlika, Novo mesto—Kočevje in proti Ljubljani, po zelo slabih, neasfaltiranih cestah.

Vsako leto je bilo organizirano tekmovanje za klubsko prvenstvo na progi Novo mesto—Kostanjevica in nazaj v dolžini 50 km ter tekmovanje na krožni progi okoli Grma, dolgi 12 km.

Na predlog vodstva kluba je bila proga Novo mesto—Gorjanci in nazaj proglašena za gorsko tekmovalno progno Slovenije. Ta progla je bila takrat to, kar je danes Vršč, na njej so celo Hrvaški kolesarji imeli svoja prvenstvena tekmovalja.

Tekmovalci »Dolenjca« so se vsako leto udeleževali tudi kolesarskih tekmovalj v Ljubljani, v Karlovcu in Zagrebu in dosegli zelo lepe rezultate. Najbolj uspešni so bili Lampe iz Šentjerneja, Hrastar iz Gotne vasi, Pečarič in Krevis iz Prečne, Petrič iz Novega mesta in drugi.

Kolesarji »Dolenjca« pa niso bili samo vsestranski športniki, ampak tudi zavedni in napredni Slovenci. Z začetkom vojne se je prekinilo uspešno delo »Dolenjca«, a del članov je postal žrtve vojne. Predsednika Matka so ustrelili gestapovci, Petriča pa fašisti. Najboljši tekmovalci Krevis, Hrastar, Šiler in drugi so padli kot oficirji NOV. Ostali člani kluba, ki so preživeli, so postali aktivni oficirji JLA.

Član bivšega kluba
»Dolenjec«, kapetan
KARLO JAKŠE

DENAR NAMENILI ZA INKUBATOR

NOVO MESTO — Klub pionirjev, katerega člani so predsedniki in podpredsedniki vseh pionirskih odredov v novomeški občini, se vsem, ki so prispevali sredstva ali pa predmete za sročelov, ki smo ga izpeljali na spomladanskem živčavu »Hura, počitnice«, najlepše zahvaljujejo, hkrati pa sporočajo, da so denar koristno porabili za kritje stroškov ekskurzije v osnovno šolo Loški potok, kjer so se marsičesa naučili in bodo to prenesli tudi v svoje okolje. Za ostali denar, to je za 5.000 din, pa so odločili, da ga nakažejo za nakup inkubatorja.

TANJA MARKOVIČ
NA FARMI

Pred kratkim smo si ogledali kokoško farmo pri Tomažinovihi v Dragi pri Šenturpu. Razkazala nam jo je gospodinja Slavka. Redijo 18 tisoč piščancev, ki so v veliki nizki zgradbi. Malo nad podom so obsevana krmišča. V rdečih je hrana, v vijoličastih pa voda. Teta nam je povedala, da je piščanec, ki jih ima najrajši, zanamovala z barvo in jih bo obdržala zase.

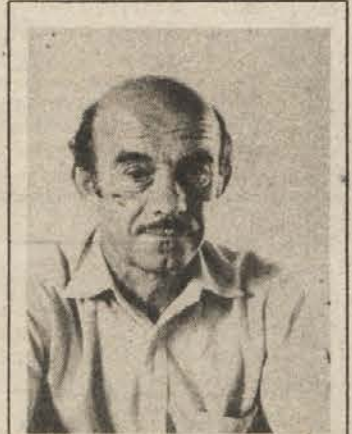
MATEJA AHLIN

Praznik likovnega in literarnega snovanja

Ob zaključku 18. tabora likovnih samorastnikov v Trebnjem odprli razstavo del čehoslovaškega slikarja in proslavili 10-letnico Samorastniške besede

TREBNJE — Minulo soboto se je v slovesnosti v tukajšnjem kulturnem domu končal 18. tabor likovnih samorastnikov. Priznanja je udeležencem (24 slikarjem in kiparjem) podelil inž. Damjan Mlakar, zaključni govor pa je imel Bogdan Osolnik, sodnik Ustavnega sodišča Slovenije. Hkrati so obiskovalcem predstavili zbirko pesmi in proze »Življenje ve za pot«, ki je izšla ob 10-letnici Samorastniške besede. V Galeriji likovnih samorastnikov v Trebnjem pa so odprli razstavo slik Jana Hruške, slikarja iz Brna na Čehoslovaškem.

V soboto se je v Trebnjem zgodilo toliko pomembnega, da je Bogdan Osolnik to imenoval kar praznik likovnega in literarnega samorastniškega snovanja. Obiskovalci, med katerimi sta bila tudi pisatelj dr. Matjaž Kmecl, predsednik republiškega komiteja za kulturo, in prof. dr. Janez Miličinski, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, pa so še posebej prisluhnili tistim Osolnikovim besedam, ki je z njimi opozoril na nekatere nezdrave pojave pri nas.



Drago Vlašič

V slogi živi adlešiška kultura

»Vsi člani KUD Adlešiči so enakopravni, pravi njegov predsednik Drago Vlašič«

ADLEŠIČI — V Adlešičih je bilo večkrat slišati, da si družbenopolitične organizacije prizadevajo poživiti kulturno življenje, potrebovalj pa so nekoga, ki bi znal prijeti stvar na pravem koncu. In ko so konec lanskega leta za predsednika kulturnoumetniškega društva izvolili Drago Vlašiča, ki se je le nekaj pred tem naselil v bližnjih Jankovičih, je delo kmalu steklo.

»Res je, hotel sem, da bi bilo v adlešiški krajevni skupnosti kulturno življenje razvito in da bi lahko tudi nekaj pokazali, vendar pa je bil predsednik krajevne konference SZDL Janez Hotuje tisti, ki je hodil od hiše do hiše in vabil ljudi k pevskemu zboru. Tudi k meni je prišel,« se spominja Vlašič. S Hotujem sta menila, da bo društvo uspešno le, če bo sožitje med vsemi sekcijami, prav tako tudi med mlajšimi in starejšimi člani. Tako sožitje so včasih pogrešali, zato je prihajalo do razprtij.

Danes člani prav po Vlašičevih in Hotujevih zaslugi delajo enotno. Tudi na osmih ali devetih nastopih, ki so jih imeli letos, so tamburaši, pevci in folklor na skupina nastopili skupaj, vključili pa so tudi na novo oživljeno dramsko sekcijo. »Društvo šteje okrog 80 članov, to pa je za naše razmere veliko, čeprav so še rezerve pri mladini. Občudujem jih, s kakšno požrtvovalnostjo hodijo ti ljudje, gre predvsem za polproletariat, na vaje. Koliko odgovodovanja delu, predvsem pa počitku, je za to potrebno,« je zadovoljen Drago, a se hitro dotakne tudi težav.

»Potrebovali bi strokovne vodje, predvsem za tamburaše in folkloriste, pozimi pa topel prostor za člane dramske sekcije in folkloriste,« omeni Vlašič. Doda, da bi radi tudi več nastopali, pa ni denarja. »si letošnji nastopi so bili brezplačni. Kako naj potem pridemo do denarja v društvu? Minilo je šele pol leta, a tudi ZKO nima več sredstev za prevoze. Če le moremo, se najdemo sami. Tako smo člani sami prispevali 70 tisočakov za nakup srlice za pevce,« navaja predsednik adlešiškega kulturnoumetniškega društva.

B. M.

kultura in izobraževanje

Ne fakultet, le približani študij!

Ob 10-letnici študija strojništva v Novem mestu

NOVO MESTO — »Novo mesto ni nikoli imelo želje, pa tudi ne potreb in možnosti, da bi preraslo v fakultetno središče, bo pa še naprej zainteresirano za organizacijo najrazličnejših oblik višjesholskega študija ob delu in iz dela. Samo tako, da bo kandidatom omogočeno študirati čim bliže delovnemu mestu, bo dolenski združeno delo sčasoma zmanjšalo kadrovske primanjkljaje, še posebno na področju tehniških poklicev.«

To misel so med drugim povedali predstavniki novomeške občine ob nedavnem podpisu dokumenta, s katerim se je Fakulteta za strojništvo v Ljubljani zavezala, da bo v Novem mestu izvajala višješolski študij strojništva, dolenski združeno delo pa, da bo obstoj oddelka (v okviru Srednje šole tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič) omogočilo z združevanjem sredstev.

Dokument oziroma samoupravni sporazum so podpisali ob 10-letnici prvih organiziranih oblik študija strojništva v Novem mestu. Prav toliko časa pa je »staro« tudi izredno razumevanje fakultete za strojništvo za razvoj višješolskega študija v kadrovsko deficitarni dolenski regiji.

Fakulteta, ki je do zdaj na novomeškem oddelku pomagala do naziva strojnega inženirja že okoli 70 kandidatom, je na Dolenskem prisotna tudi kot raziskovalna organizacija. Kot taka je med drugim vključena v iskanje alternativnih programov za novomeško IMV. Bolj, kot se, pa se v dolenski regiji skoroda ne more vključevati, ker takim nalogam kadrovske ne bi bila več kos. S slovenskim združenim delom, še posebej z industrijo, ima podpisanih že okoli 200 pogodb za zahtevne projekte, tako da novih njeni strokovnjaki ne bi več zmogli.

Ob podpisu samoupravnega sporazuma s Fakulteto za strojništvo so predstavniki dolenskega elektroindustrije, še zlasti likovnih tovarn, menili, da bi bilo potrebno v Novem mestu organizirati še najmanj študij za elektroinženirje, z elektroindustrije pa podpisati podobne dokumente o izvajanju takega izobraževanja.

Desetletnica Samorastniške besede

Kot posebna, jubilejna zbirka z literarnimi deli trebanjskih avtorjev

TREBNJE — Pred kratkim je bila v tukajšnji Golovi knjižnici slovesnost ob izidu zbirke poezije in proze »Življenje ve za pot«. V blizu sto strani obsegajoči knjigi, ki je izšla kot posebna številka Samorastniške besede, so zbrana samo dela avtorjev iz trebanjske občine — pesmi Lidije Gačnik, Avgusta Gregorčiča, Ivana Gregorčiča, Janeza Pungertnika in Franceta Režuna ter proza Anice Zidar. Zbirko popestrujejo reprodukcije likovnih stvaritev slikarja Lucijana Reščiča in kiparja Sandija Leskova. S tem natisom Samorastniška beseda praznuje prvi jubilej — desetletnico izhajanja.

Literarna revija Samorastniška beseda, ki je začela z majhnim številom besednih ustvarjalcev iz trebanjske občine, se je do danes, ko so za njo dolga leta iskavanja in zorenja, trdno zakoreninila v slovenskem revijalnem življenju. Na straneh dvanajstih števil, kolikor jih je izšlo, je zbrala 62 avtorjev iz vse Slovenije, ki so v reviji objavili več kot 500 pesmi in 25 proznih besedil, ves čas je bila odprta sodelavcem vseh gene-

racij. Pomembno je tudi, da je na svoje strani vseskozi vključevala tudi likovne izpovedi, tako da je v reviji sodelovalo tudi nad 20 slikarjev in kiparjev.

Posebno pozornost literarne javnosti so vzbudile posebne številke Samorastniške besede, pesniške zbirke sodelavcev te revije. Do zbirke »Življenje ve za pot« so izšle zbirke »Drobcil sonca« Franceta Režuna, sicer najplodovitejšega sodelavca Samorastniške besede, ki jo je likovno opremil Lucijan Reščič, »Pesek in zelenice« Severina Šalija z likovnimi deli Vladimirja Lamuta in »To mora biti onkraj« Ivana Zorana z oblikovanjem in likovnimi deli Tonija Vovka.

Ob jubileju so uredniki izrazili željo, da bi Samorastniška beseda, ki jo izdaja in zalaga trebanjska kulturna skupnost, prerasla v literarno revijo Dolenske dežele, od koder je revija že do zdaj imela največ starih sodelavcev. Taka revija Dolenski manjka, toda če naj bi Samorastniška beseda opravljala še vidnejše poslanstvo in tekoče spremljala dosežke posameznih avtorjev, bi morala izhajati pogostje, poslej najmanj dvakrat na leto. Ustrezen sporazum dolenskih kulturnih skupnosti, ki naj bi zagotavljale sredstva in si tako porazdelile breme izhajanja Samorastniške besede, pa bi kazalo sprejeti čimprej, vsekakor še to jesen. Sami Trebanjci bi namreč tak zalagaj težko zmogli, pa naj imajo še take navdušence.

J. J.

Radioamaterstvo že preteklost?

Novomeški radioamaterji brez podpore klub pomembnosti te dejavnosti

Radioamaterji se vse pogosteje sprašujejo, če so res postali družbeno zlo, da se jih počasi že vsi izogibajo in jim odrekajo še tako majhno finančno pomoč, ki so ji bili nekoč deležni.

Vemo, da danes brez sodobne tehnologije ne moreš dosegati rezultatov, ki bi te povedli v sam vrh svetovne elite. Jugoslovanski amaterji pa kljub nemogočim razmeram segajo v svetovni vrh. Svoje znanje pokažejo na tekmovaljih, prav zaradi neinformiranosti ljudi pa je delo radio-

materjev mnogim neznan. Izkazali so se že, tako v katastrofalnem potresu v Skopju, kot tudi v ostalih naravnih in drugih nesrečah. Radioamaterji (omenjam predvsem novomeške) so pogosto navzoči tudi pri raznih akcijah in proslavah, kot so štaleta mladosti, tekmovalja, kjer spremljajo in obveščajo o poteku dogodkov. Opravljajo tudi svojevrstno diplomatsko dejavnost, sliši se jih po celem svetu, tudi v tistih državah, kjer nas komajda poznajo. Glede na odzive sogovornikov lahko priznamo, da so

jugoslovanski amaterji cenjeni po vsem svetu.

In kakšne ugodnosti nudi družba ljudem, telegrafistom in operaterjem? Lahko rečemo, da jih pri opravljanju svoje dejavnosti bolj ovira, kot pomaga. Ali je to zahvala za vse, kar ti ljudje naredijo v klubih (tja nosijo svoje postaje)? Nekaj bo prav gotovo treba storiti, saj poleg sodelovanja s TO in ZOTK, sodelovanja z združenim delom skoraj ni. V razvitem svetu radioamaterji opravljajo dokaj veliko vlogo pri reklamiranju, pri nas pa se iz neznanjih vzrokov te oblike reklame vztrajno izogibamo.

Eden od večjih vzrokov za množično neinformiranost je prav gotovo ta, da se delo radioamaterjev ne da množično prikazovati, kot to lahko počno druga društva, čeprav radioamaterji po vložnem trudu in delu dostikrat prednjačijo pred ostalimi. Zanimivo je tudi, da so vodstva šol postala bolj hladna za to zvrst izobraževanja, saj odklanjajo brezplačno mentorstvo v krožkih, ki bi jih vodili predstavniki radiokluba. Vsi takšni zgrešeni postopki in odločitve zmanjšujejo interes do radioamaterstva, ki so ga danes bolj popularne aktivnosti (npr. računalništvo) izrinile na stranski tir.

Mar smo postali res tako nerazumni in se bomo radioamaterstvu odrekli? Verjetno bo potrebno v novomeški občini v tej smeri storiti še veliko, in to čimprej, sicer bodo naslednje generacije lahko o radioamaterstvu zvedele samo iz kakšnih tujih revij, kolikor bo dovoljen njihov uvoz.

M. FABJAN

Odkrili spominsko ploščo

Spominsko ploščo aktivistom viniškega območja na Žezlju je odkril Janez Vitkovič

Na Žezlju pri Vinici je bila 4. julija osrednja občinska proslava, kjer so odkrili spominsko ploščo aktivistom OF viniškega območja. Slavnostni govornik je bil Jože Malič, upok. polkovnik JLA iz Ljubljane, znani telesnokulturni delavec Slovenije.

Prav tu, kjer zdaj stoji dom vinskih lovcov, so se konec maja 1941 sešli prvi snovalci OF viniškega območja. 9. maja 1942 so od tod odšli v partizane prvi borci iz Vinice in okolice. 2. decembra 1942 pa je na tem mestu zborovala mladina viniškega področja. Malič je v svojem govoru med

ostalim dejal: »Ponosni smo na rezultate odporniškega gibanja, saj so premnogi domačini odšli v partizanske vrste in žrtvovani tudi svoja življenja. Nenazadnje smo ponosni, da živimo na robu Slovenije, ker je Kolpa trdna povezava med krajani iz obeh strani.«

Spominsko ploščo je odkril prvoborec in nosilec partizanske spomenice Janez Vitkovič iz Črnomlja. Odkritju spomenika je sledil kulturni program, ki so ga pripravili KUD Oton Župančič ter učenci viniške osnovne šole in pionirska folklorna skupina.

J. STEGNE

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 12. VII.

17.45 — 23.50 TELETEKST
18.00 POROČILA
18.05 NAŠ PRIJATELJ TITO, nadaljevanka
18.20 GRIZLI ADAMS, zadnji del ameriške nadaljevanke
18.45 ŽELELI STE — POGLEJTE, poučno zabavna oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 ŽIVI PLANET: Oblikovanje zemlje, 1. del angleške dokumentarne serije
Kako je mogoče, da v visokih himalajskih gorah najdemo bite iz morja, fosil amonit? V prvi oddaji angleške serije avtor odkrije, kako so mogočne

sile oblikovale Zemljo, kako se celine premikajo in kako je prišlo do take raznolikosti našega planeta. Serija ima 12 oddaj.
21.00 NE PREŽRITVE
21.15 GANGSTRSKA KRONIKA, ameriška nadaljevanka
22.05 DNEVNIK
22.15 OČI LAURE MARS, ameriški film
Zelo uspešna fotografinja izve na otvoritvi svoje nove razstave, da je bil njen sodelavec brutalno umorjen. In potem prične Laura videti umore, pojavljajo se ji žrtve pred njihovo smrtjo, toda vidi jih skozi oči njihovega morilca. Razplet temelji na Laurinih nenavadnih sposobnostih videnja umorov ljudi, ki so kakorkoli povezani z njo.

DRUGI PROGRAM

16.15 Test — 16.30 PJ v plavanju, finale — 18.00 Dnevnik — 18.15 Glasbena srečanja — 18.45 Zabavna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ples 84 — 21.30 Pianist Martial Solal — 21.35 Žepar (francoski film)

TV ZAGREB

14.20 Video strani — 14.30 Poletno popoldne — 16.30 PJ v plavanju — 18.00 Poročila — 18.05 TV koledar — 18.15 Glasbena srečanja — 18.45 Zabavna oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kraj srečanja se ne sme spremeniti (nadaljevanka) — 21.00 Zabavna oddaja — 21.45 Dnevnik — 22.00 Kultura srca — 23.30 Nočni poletni spored

SOBOTA, 13. VII.

12.30 — 22.50 TELETEKST
12.45 POROČILA
12.50 BAND AID, prenos koncerta rockovske glasbe za pomoč lačnim v Afriki s stadiona Wembley v Londonu
14.25 N. Simončić: ČMRLJ IZ KOLORADA, 2. del predstave Lutkovnega gledališča Ljubljana
14.40 NAŠ PRIJATELJ TITO, nadaljevanka
14.55 MITI IN LEGENDE — Srednjeveški miti: BOEWULF
15.10 POLETAVČEK, 3. del nanizanke
15.40 TV GALERIJA: Dioklecijanova palača
16.10 ČLOVEKOVI MOŽGANI: Blaznost, zadnji del angleške serije
17.00 Skopje: PJ V PLOVANJU — FINALE, prenos

18.30 ORGELSKI KONCERT H. BERGANTA
18.45 BOJ ZA OBSTANEK: Usmilite se ubogega krokodila, angleška dok. serija
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 KITINJA NE SME UMRETI, ameriški film
Ker je neurje precej poškodovalo njihovo jadrnico, pripluje štirielanska družina v manjšo ribiško vas zaradi popravila. Nedeljski mir prekine novica, da je v zalivu kit. Verjetno je ranjen, ustje zaliva pa je preplitvo, tako da je tudi ujet. Domačim strelcem je kit zanimiva tarča, hkrati pa lahek zaslužek. Umor prepreči najstarejši član družine...

22.20 ZRCALO TEDNA
22.45 POROČILA
22.50 BAND AID, vključitev v prenos koncerta rockovske glasbe za pomoč lačnim v Afriki s stadiona Wembley v Londonu in John F. Kennedy v Philadelphiji

DRUGI PROGRAM

12.35 Test — 12.50 Band Aid (prenos koncerta rockovske glasbe)

TV ZAGREB

15.45 7 TV dni — 16.15 Narodna glasba — 16.45 Poročila — 16.50 TV Koledar — 17.00 PJ v plavanju — 18.30 Dosje (dokumentarna oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Naj se smejejo (ameriški film) — 21.35 Dnevnik — 21.50 V soboto zvečer

NEDELJA, 14. VII.

8.45 — 13.05 in 15.15 — 22.15 TELETEKST
9.00 POROČILA
9.05 ŽIV ŽAV: Risanke, Tom Sawyer
10.05 GRIZLI ADAMS, ponovitev ameriške nanizanke
10.30 LAMPIJON IN LEPA MARIJA, 6. del brazilske nadaljevanke
11.10 DOMAČI ANSAMBLI: TRIM
11.40 625, pregled tedenskega sporeda
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
15.30 SOTESKA NERE, jugoslovanski kratki film
15.45 ČEDOMIR ILIĆ, 2. del nadaljevanke
16.50 POROČILA

16.55 SLEDI NA PARIŠKEM NEBU, ponovitev oddaje
17.35 IVY, ameriški film
Ivy si močno želi bogastva. Napoti se k vedeževalki, ki ji napove zeleno usodo. Vendar prerokba ne požene Ivy v zločin, je samo povod, poslednja kaplja v že polnem kozarcu. Ivy sistematično odstranjuje »ovire«, ki ji stoje na poti do njene »sreče«. V vlogi Ivy je Joan Fontaine ustvarila lik, za katerega so v ameriških časopisih zapisali, da je to ženska, ki jo z užitkom sovražite.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME

20.00 ZADARSKI MEMENTO, 2. del nadaljevanke
21.05 BESEDA DA BESEDO — pogovor s Svetozarjem Gligorićem
21.40 ŠPORTNI PREGLED
22.10 POROČILA

DRUGI PROGRAM

9.00 Oddaje za JLA in jugosl. film »13. julij« — 15.20 Hokej natravi Jugoslavija: Wallis — 16.30 Boksarska srečanja Slobodana Kačarja — 17.00 PJ v plavanju — 18.30 Oddaja iz kulture — 19.10 Prometni krog — 19.30 Dnevnik — 20.00 Nekateri Kitajke so nam pripovedovale (kanadska dokumentarna serija) — 21.15 Poročila — 21.25 TV Kinoteka: Onečasna (ameriški film)

PONEDELJEK, 15. VII.

17.40 — 22.15 TELETEKST
17.55 POROČILA
18.00 POLETAVČEK, nanizanka TV Beograd
18.30 ČUDNO, DA SE LADJA NE POTOPI
18.45 ZDRAVO, MLADI
19.20 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME

20.05 LEPA OTERO, 1. del italijanske nadaljevanke
Nadaljevanka prikazuje zgodbo Line Otero, rojene v revni španski vasi, ki se je povzpela do slavne pesalka najprej v rodni Španiji, nato pa tudi v mondenem Monte Carlu in Parizu, kjer je dobila ime Lepa Otero. Postala je ena najboljših plačanih zvezdic tedanjega časa, bila je ljubica krajev, vojvod in bankirjev, ki so zanjo potrošili veliko denarja. Ta bleščavi svet brezskrbnega in potratnega življenja

je prekinila prva svetovna vojna.
21.40 Vangelis—Kosi: SREČANJE, balet
22.00 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

13.00 Tenis, prenos iz Beograda — 17.30 Beograjski TV program — 19.00 Indirekt (oddaja o sportu) — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dinastija — 20.55 Poročila — 21.00 Otvoritev Splitskega poletja 85 in prenos opere Otello

TOREK, 16. VII.

17.45 — 22.30 TELETEKST
18.00 POROČILA
18.05 NIŠKE ZBOROVSKSKE SLOVESNOSTI
18.35 MITI IN LEGENDE — Srednjeveški miti: BOEWULF
18.50 TV GALERIJA: OSIJEK, KULTURNO-ZGODOVINSKI SPOMENIK

19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 D. Švara: VERONIKA DESENIŠKA, opera
22.15 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

13.00 Tenis za pokal Galea — 17.55

Dnevnik — 18.15 Pisani avtobus — 18.45 Thommy's pop show extra — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kdo tako lepo poje (narodna glasba) — 20.45 Zrebanje lota — 20.50 Poročila — 20.55 Po poteh svobode (dokumentarna oddaja) — 21.40 Odpri knjiga — 22.10 Atletski troboj (2) Jugoslavija — Ciper — Wales (reportaža z Reke)

SREDA, 17. VII.

17.40 — 22.45 TELETEKST
17.55 POROČILA
18.00 N. Simončić: ČMRLJ IZ KOLORADA, 3. del lutkovne predstave
18.20 SAJ SI VNDAR PUNCA, 3. del predstave SNG Drama Maribor
18.45 ŽELELI STE — POGLEJTE, poučna zabavna oddaja
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 DOKUMENTAREC MESECA: Peklenska jaga
»Ljudje so videli, kako se goreča ve-

riga vleče od Ukanca do Srednje vasi. In ta peklenska jaga je bila strašno nevarna...« Tako je govorila ena od pripovedovalk v pričujočem dokumentarcu, ko so jo vprašali o nerazložljivih pojavih okoli nas. Veliko ljudi pa govori o najbolj razširjenem nerazložljivem pojavu, o NLP, o tem, ali je verjeti tem izjavam ali ne.
20.45 Film tedna. BOCKERER, avstralski film
Bockerer je mesar na Dunaju. Ima majhno mesnico, ženo, sina in prijatelje, s katerimi igra tarok. Nevzdržljivo življenje bi se srečno nadaljevalo, če ne bi bilo usodnega leta 1938, ko je Hitler priključil Avstrijo Nemčiji in je zavladal »novi red«. Zelo dobro

so posneti prizori obračunavanja z Židi, divjanje nacističnih hord po dunajskih ulicah. Bockerer ob tem ni ravnodušen, koža pa si rešuje s švejkovsko modrostjo.
22.30 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

13.00 Tenis za pokal Galea — 17.55 Dnevnik — 18.15 Legende sveta — 18.45 Zgodbe iz starih mest (narodna glasba) — 19.30 Dnevnik — 20.00 S poletnih festivalov (oddaja resne glasbe) — 20.45 Poročila — 20.50 »Zestoke priče« (dokumentarna serija) — 21.35 Jazz na ekranu — 22.20 Medrepubliške športne igre

ČETRTEK, 18. VII.

17.35 — 00.15 TELETEKST
17.50 POROČILA
17.55 Ivo Zorman: STORŽKOVO POPOLDNE — Dolgi Filip, 2. del nadaljevanke

18.10 PO POTEH ŽIVLJENJA ZOFKE KVEDROVE



18.45 MOZAIK KRATKEGA FILMA: Košarkarji, Tek po Budimpešti
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 ZLATA VRTNICA SZENTENDERJA, mednarodna zabavnoglasbena oddaja
21.40 BRÉGOVI, 3. del gruzinske nadaljevanke
22.55 DNEVNIK
23.05 IPA VCI — Benjamin

DRUGI PROGRAM

17.55 Dnevnik — 18.15 Na érko, na érko — 18.45 Show express — 19.30 Dnevnik — 20.00 Večni klic (18. del sovjetske nadaljevanke) — 21.00 Poročila — 21.05 Fernando in Jarika (predstava kragujevskega gledališča)

Moja dežela.



Danes je Slovenija poldrugo uro daleč od Frankfurta in Rima, dve uri od Pariza, iz Londona je mogoče priti v treh urah, iz New Yorka v devetih, iz Toronta v osemnajstih. Pot iz Avstralije traja uro manj kot en dan. Nikoli pa ne vemo, koliko ur se bo moral gost voziti od lokala do lokala, preden bo prišel do svojega nedeljskega kosila.

Slovenija. Njenih zakladov nismo dobili od dedov v dar. Zaupali so nam jih vnuki.

Slovenija

V ŠOLSkih KLOPEH JE ŠE VROČE

ČRNOMELJ — Pretekli teden so bili na večini srednjih šol popravni izpiti. Tudi na srednji šoli družboslovne in kovinarske usmeritve E. Kardelja Črnomelj so jih opravljali, učenci so se v prvem roku lahko prijavi za dva popravna izpita, čeprav bi se nekateri prijavi za več izpitov. Največ se jih je prijavi za izpit iz matematike, kar 41 učencev, naredilo pa jih je 24. Drugi rok popravnih izpitov se bo začel 20. avgusta.

J. Ž.

JUBILEJNI KONCERT GASILSKE GODBE LOČE

DOBOVA — Prebivalci tukajšnje krajevske skupnosti so 4. julija zvečer do zadnjega kotečka napolnili dvorano prosvetnega doma in z navdušenjem pozdravili pihalce iz Loče, ki so ob 65-letnici godbe priredili krajanom koncert za njihov praznik 7. julij, dan izgnancev. Pot in razvoj godbe od njenega nastanka do igranja v taborišču, s katerim so hrabril izgnance, in njeno povojno vključevanje v življenje krajevske skupnosti je v pozdravnem nagovoru prikazal poslušalcem rojak Franc Sablič. Ob tej priložnosti se je spomnil vseh njenih dirigentov in ustanovnih članov. Tokrat je godba nastopala pod taktirko Bratislava Rogliča. Godba je na koncertu izročila pismone zahvale posameznikom in organizacijam.

OBELEŽJE PRVEMU BOJU

RIBNICA — Lovci, člani LD Ribnica, bodo v Mali gori postavili spomenik, kjer je bil prvi boj pripadnikov organizacije TIGR (Trst, Istra, Gorica) z italijanskimi okupatorji. Do spopada je prišlo v noči iz 12. na 13. maj 1941. V boju je padel član TIGR Danilo Zelen. Ferdo Kravanja je bil hudo ranjen. Antonu Majniku pa je uspelo pobegniti. Danilo Zelen je bil torej prvi izmed protifašističnih upornikov, ki je v boju z orožjem na tem območju žrtvoval življenje za osvoboditev. To se je zgodilo že 13. maja 1941, medtem ko je bila na primer prva ribiška partizanska četa osnovana 14. julija 1941.



KMETIJSKA ZADRUGA »KRKA«

TOZD Proizvodnja krmnih mešaníc
»Krmila« Novo mesto, n. sub. o.
Bršljin 16

Razpisna komisija zbora delavcev

razpisuje prosta dela in naloge

direktor TOZD Krmila

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
— da so državljani SFRJ in izpolnjujejo splošne pogoje, določene z zakoni, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori
— da imajo visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali kmetijske smeri s 3-ozioroma 4-letnimi izkušnjami v stroki
— da imajo sposobnost vodenja, organiziranja in usklajevanja delovnega procesa
— da izpolnjujejo pogoje po družbenem dogovoru o kadrovske politiki v občini Novo mesto
— da izpolnjujejo pogoje po 511. členu zakona o združenem delu.
Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta.
Pisne prijave v zaprti kuverti z oznako »Za mrazpisno komisijo« ter dokazila o izpolnjevanju zahtevanih pogojev z opisom dosedanjih delovnih izkušenj naj kandidati pošljejo na gornji naslov v 15 dneh po objavi. Kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje 30 dni po končanem zbiranju ponudb.

457/28-85

Proizvodnja in trgovina Agraria export-import Brežice

razpisuje prosta dela in naloge

Individualnega poslovnega organa — direktorja temeljne organizacije kooperantov Kooperacija Brežice.

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
— najmanj višja strokovna izobrazba
— 5 let delovnih izkušenj
Kandidati naj vložijo pisne prijave v 15 dneh po dnevu objave pri razpisni komisiji Agrarie Brežice, Sentenarjeva 72.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh, po poteku roka za vložitev pisnih prijav.



Za kaj sploh je dovolj denarja?



Ko smo v Jugoslaviji začeli iskati izhode iz gospodarske krize in velikanske zunanje zadolženosti, je bilo na stabilizacijskem udaru kmalu tudi področje tako imenovane skupne porabe, kar je bila navsezadnje ena od zahtev mednarodnega denarnega sklada, s katerim urejamo zadeve okrog naše prezadolženosti in vračanja deviznih posojil. Nekajletno linearno omejevanje sredstev za skupno porabo je prineslo dejavnostim na tem področju skoraj povsod veliko težav, posebno tam, kjer že prej obseg ali raven nista bila pretirana, bodisi da je v občini malo organizacij združenega dela, v občini »plačnikov« prispevkov, ali da te niso posebno dobro poslovale.

V programe teh dejavnosti in v položaj izvajalskih delovnih organizacij na področju skupne porabe so dodatno zarezali lani, ko je z vrha padla ideja oz. zahteva po razbremenjevanju gospodarstva. Ta parola gotovo ni bila slabo mišljena, toda ogromno birokratsko in samoupravno mašinerijo je tako zaposlila, da je vprašanje, če so bili doseženi rezultati vredni truda. Slišati je, da se ti milijoni kot rezultat razbremenjevanja v združenem delu tako zelo niti ne poznajo, družbene dejavnosti pa so (tudi zaradi njih) marsikje v izjemno težkem položaju in se za preživetje poslužujejo raznih zbiralnih akcij mimo uveljavljenega sistema financiranja oz. svobodne menjave dela preko samoupravnih interesnih skupnosti. Medtem pa sisovska mašinerija seveda deluje naprej, toda z vse manj moči in sposobnosti, da dejavnostim, za katere »skrbni«, zagotovi toliko denarja, kot ga potrebujejo za normalno delovanje. Osnovni problem je v tem, da se je tako »uporabnikom« kot »izvajalcem« težko odpo-

vedati doseženemu ter se sprijazniti s stagnacijo ali celo nazadovanjem posameznega področja, doseženega pa, žal, ni mogoče zadržati, če dajemo za te dejavnosti realno vse manj denarja, vse manjši delež družbenega proizvoda.

Poglejmo novomeško občino. Zdravstvo npr. je v hudih škripcih. Pesti ga nagla rast materialnih stroškov, ki tu predstavljajo levi delež porabe, v veliki meri iztrošena oprema itd., denarne stiske pa znajo zelo hitro pripeljati tudi do kadrovskega nazadovanja. Izračuni kažejo, da bi morali zdravstvu za najnujnejše zagotoviti vsaj okrog 30 starih milijard dinarjev več, kot se bo nabralo zanj denarja z veljavno prispevno stopnjo v prvem polletju letošnjega leta. Zdravstvena skupnost je ob tem skoraj povsem nemočna. Na delovne ljudi se je obrnila s posebnim pismom, naj bi se odločili za višjo prispevno stopnjo (je sploh še pomembno, da bodo s tem kršeni resolucijski okviri?), da bi zdravstvu zagotovili več denarja za redno dejavnost, za investicije in dodatne dejavnosti pa naj bi sredstva zbirali namensko. Ob tem posamezne zadevščine že urejajo s posebnimi zbiralnimi akcijami. Novomeški obrtniki so uredili intenzivno nego na internem oddelku novomeške bolnišnice, sedaj teče na Dolenjskem akcija za nakup inkubatorja (novomeška porodnišnica je ena redkih, ki ga še nima), ki bo marsikaterega novorojenca predvsem nedonošenega, rešil pred smrtjo ali hudimi poškodbami. Denar pa seveda prispevajo ljudje, delavci, kot posamezniki ali kot člani delovnih kolektivov. In nihče ne more reči, da za nepotrebne stvari.

V škripcih so tudi druge družbene dejavnosti. Vemo, kako smo z omejevanjem financ pohodili, skrčili, razvrednotili naše šolstvo, ob

tem pa so nas polna usta besed o tem, kako pomembno je znanje, kako nas lahko reši le znanje. Nič boljše ni z otroškimi varstvom. Delež otrok, ki prejemajo otroški dodatek, je vse manjši. Novih vrtecev skoraj ni in jih verjetno tudi še ne bo, sicer pa bo v sedanjih očitno kmalu spet dovolj prostora, saj so dragi. Otroci pa bodo še naprej in še naprej bodo potrebovali varstvo! Podaljšanje porodniškega dopusta bi menda preveč stalo, že mesece se ne premakne z mrtve točke pobuda, da bi nadomestila osebnega dohodka zaradi odsotnosti z dela zaradi bolezni ne izplačevali na osnovi plače iz preteklega leta, ampak »bližnjega« zaslužka itd., itd. Vse to seveda sploh niso samo novomeški problemi. Podobno je povsod in še v drugih dejavnostih. Cela kopica skoraj nepremostljivih težav je v socialnem skrbstvu, kulturi, telesni kulturi ter pri več ali manj vseh izvajalcih ali uporabnikih, ki se »napajajo« iz sisovskega vira.

Žal ni tako le v družbenih dejavnostih. V novomeški občini manjka požarnemu varstvu letos za minimalni program 2,5 stare milijarde dinarjev. V izredno slabem stanju so vodovodi v občini in naj bi bili, če bo šlo tako naprej, ob koncu stoletja brez pitne vode. Denarja ni niti za sanacijo razmer. Ni denarja za čistilne naprave, solidne deponije odpadkov, ki niso običajne smeti itd. Vse več ali manj improviziramo, se zganemo, ko je kakšna zadeva izjemno kritična, pa dostikrat niti takrat ne, kot bi se morali. Pri cestah je denarja komaj za vzdrževanje, imamo pa to »šmolo«, da je bilo cestno omrežje v občini zgrajeno dokaj zgodaj in je sedaj v zelo slabem stanju, denarja za obnovo pa ni. Nove grade oz. asfaltirajo ljudje v največji meri sami po krajevnih skupnostih. V kritičnem stanju so mostovi, vendar ni denarja,

da bi jih obnovili. Kaj bi še naštevali! Vprašanje je, kaj sploh gre — tako v novomeški občini kot drugje — kot je treba, brez večjih težav, kar financiramo iz dohodka (v kakršnikoli obliki že) preko interesnih skupnosti. Že res, da gre vsej družbi, gospodarstvu bistveno težje, kot je šlo nekoč, toda če smo se za nekaj odločili, bi za to le morali poskrbeti, ne pa celih dejavnosti, ki bi jih ne mogli imeti za nepomembne, vseskozi puščati na robu preživetja in jih povsem osiromašiti, oz. jih puščati, da se ob vsej sisovski mašineriji znajdejo, kot vedo in znajo, da morajo iskati denar mimo veljavnega sistema financiranja. Na srečo ga vsaj za najnujnejše le uspe zbrati. Plačamo pa vse, preko sisa ali posebej, kar se nam zdi potrebno in pomembno, delavci.

ZDENKA LINDIČ—DRAGAŠ



JE PLOČNIK TEŽJI OD BAKOPA?

Je mogoče, da mesto s skoraj 20.000 prebivalci ni sposobno urediti pločnika ob zelo prometni magistrali, ki teče skozi gosto naseljeno mestno naselje? Je mogoče. Dokaz za to je Novo mesto z gorjansko cesto, ki se prebija, preden se prek novega mostu izogne mestu, skozi Ločno in Mačkovec. Na tem mestnem območju živi nekaj

sto družin, njihova edina pot v mesto pelje po cesti, na kateri v vsakem letnem času, še posebej pa poleti, vrve nepregledne kolone vozil. Zanimivo je, da je magistrala na odseku skozi Ločno in Mačkovec v najslabšem stanju na vsej svoji poti do morja. Novomeška cestna skupnost ima na svojih sejah pod točko razno redno delegatska vprašanja o ureditvi pločnika, pločnika pa še vedno ni. Zdi se, da ne moreta kazalca na tehtnici, ki primerja resnično nujno potrebo prebivalcev mestnega predela in nekakšne imaginarne splošne družbene interese, premakniti niti dve življenji, ki ju je v zadnjem času na najbolj grob način zahtevala ta cesta. Premakniti v dobro drugih življenj.

Nekdo bo rekel, da pločnik pač ni mestna zadeva, saj se za magistrale ve, da so v pristojnosti republiške cest-

ne skupnosti. To je seveda res, toda ta skupnost ima veliko dela z ljubljanskimi veleobvoznicami in drugimi faraonskimi projekti. Nekaj sto metrov pločnika je s stališča republike popolnoma nepomembna zadeva, še posebej, če bi po njem radi hodili Dolenjci.

Vse torej kaže, da se bo ne glede na davke in dajatve, ki tečejo proti Ljubljani in ki jih plačujejo tudi prebivalci Ločne in Mačkoveca, treba opreti na lastne, novomeške sile. Morda bo odločitev za pločnik ob cesti, na kateri je, kot je nekdo slikovito rekel, »vse leto odprt lov na pešce«, nekoliko lažja ob vednosti, da je na pokrpanem asfaltu pred dnevi moral umreti tudi še ne petleten deček. Novomeščan, pred katerim je bilo še vse neizmerno življenje.

Saj vendar ni mogoče, da mesto, ki je zmoglo Bakop, ne bi imelo denarja, volje in moči za nekaj sto metrov pločnika in nekaj kilogramov bele barve.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Ko je Kemal Atatürk v Turčiji prišel na oblast, je prepovedal nošo fesa in prodajo kave, ki je bila do takrat nacionalna pijača številka ena. Posledice so še danes vidne, današnji Turki ne pijejo turške kave, ampak čaj.

Verjetno niste opazili, vendar je res, da se Zemlja v marcu hitreje obrača okoli svoje osi kot v septembru.

Človek se veliko laže smeji kot jezi. Da bi na obličje nadel nasme, potrebujemo 17 mišic, za najrahljejšo slabo voljo pa se mora zganiti 47 mišic.

Voltaire je imel Shakespeara za tako slabega pisca, da ga v svojih delih sploh ni omenjal po imenu, ampak je uporabljal izraz »tisti pijani tepec«.

Indijski ep Mahabharata je osemkrat daljši kot Odiseja in Iliada skupaj. Ne glede na to so ga stoletja ustno prenašali iz generacije v generacijo.

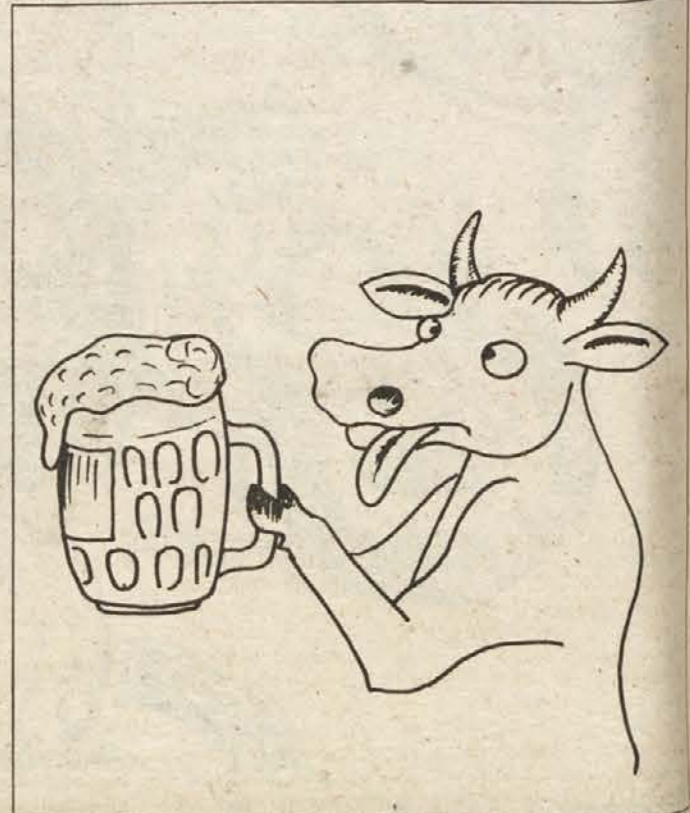
Ameriški naftni magnat in milijarder John Rockefeller I. je imel na starost eno samo željo: da bi doživel 100 let. Ko so mu pri 90 letih izpadli še zadnji zobje, so njegovi sinovi najeli dojilji, ki sta bogataša vsak dan po trikrat pripustili k prsim. Poleg tega so za starino vsak dan natisnili en (!) poseben izvod New York Herald Tribune. Iz časnika so bile izpuščene vse novice, ki bi lahko vznemirile Rockefellerja. John Rockefeller I. je umrl v starosti 95 let.

Zelena ima negativno kalorično vrednost, kar pomeni, da porabimo pri žvečenju te zelenjave več kalorij, kot jih pridobimo s kasnejšo prebavo. Če upoštevamo še domnevne afrodizijske učinke zelene, je z njo res en sam napor.

Ko so staroegiptovski trgovci odhajali na »poslovna potovanja«, so nosili s seboj majhne lastne kipece. Če jih je na službeni poti doletela smrt, so služabniki ali dobri ljudje poslali trgovčev kipec v mesto stalnega bivališča, kjer so ga pokopali z vsemi častmi, rezerviranimi za resnično truplo.

Raziskava, v kateri je sodelovalo nekaj sto prostovoljcev, je dokazala, da je nemogoče kihnuti pri odprtih očeh.

Najboljšo in najbolj slatno govedino na svetu rede na Japonskem. Goveda pasme wadakin in matsuzaka prebijejo vse življenje v zamračenih stajah, namesto vode pijejo razredčeno pivo. Vsako govedo trikrat na dan pregnete posebej izolirani maserji. Govedina iz omenjenih japonskih hlevov je trikrat dražja od običajne.



Z naravo do zdravja

BRŠLJAN

Navadni bršljan (Hedera helix L.) raste skoraj po vsej Evropi in v severni Afriki. Rastlina je lesnata plezalka senčnih gozdov, skalnatih sten in podobnih krajev in se vzpenja do 30 m visoko. Na steblo nastajajo nitaste prijemalke, s katerimi se oprijemlje podlage. Če vtaknemo steblo v kozarec vode, se orprijemalke spremenijo v prave korenine. Debeli, zimzeleni in trdi listi so dvo- do peterokrpi. Ko se steblo povzpne v višine, se loči od podlage in raste pokončno. Na njem se razvijejo nekrapsti listi. Na teh poganjkih nastanejo tudi majhni, zeleno rumeni cvetovi, združeni v okrogla socvetja. Iz njih se razvijejo zeleni plodovi, ki pa dozorejo šele naslednje leto in pri tem počrnijo. Te plodove uživajo različne ptice in tako skrbijo za razširjenje rastline.

Bršljan je grenka in strupena rastlina. Vsebuje saponozide, ki so strupeni, a tudi zdravilni. Najaktivnejša snov je tukaj glikozid hederin, ki je v listih. Zanimivo je njegovo delovanje na ožilje: koncentracija hederina ureja širjenje oziroma oženje žil.

Ljudsko zdravilstvo je uporabljalo bršljan za zdravljenje krvi, za potenje, kot zdravilo zoper žolčne kamne. Do danes pa se je uživanje bršljanovih pripravkov zaradi strupenosti popolnoma opustilo. Že v majhnih količinah delujejo izvlečki na krvne žile in srce, zto so jih včasih uživali v zelo razredčeni obliki.

Ljudsko zdravilstvo je priporočalo svež bršljanov sok zoper nosne polipe in za rane, ki se niso hotele zaceliti. Nekoč so si z vodo, v kateri so kuhali nekaj bršljanovih listov, zdravili vnete oči.

Danes se bršljan uporablja zoper vbode insektov. Če nas piči osa ali čebela, hitro izvlečemo želo in izsesamo vbrizgani strup, saj ne vemo, kako bo naše telo reagiralo na pik. Bolečino omili bršljan. List zmečkamo in z njim natremo vbodno rano. Še bolje je, če si pripravimo bršljanovo tinkturo. Ker je bršljan strupena rastlina, vzamemo en del drobno zrezanih listov, jih

namočimo v devetih delih alkohola in pustimo na toplem. Čez štirinajst dni tinkturo precedimo in spravimo v temni steklenički. Na njej moramo napisati, kaj vsebuje, da se ne bi zastupili. Ko nas piči kakšen insekt, namažemo vbodno mesto z nekaj kapljicami bršljanove tinkture in kmalu bomo občutili olajšanje. Oteklina ne bo in posledice bodo milejše.

Ker je tinktura strupena, moramo paziti, da ne pride v roke otrokom in da je ne zamenjamo s kakšnim drugim rastlinskim izvlečkom.

BORIS JAGODIČ



Glasba

LAIBACH

Skupina Laibach je končno izdala ploščo v domovini. Izšla je pri založbi ŠKUC, narejena je bila v Jugotonu, distribucija pa se vrši tako, da izključuje slučajen nakup plošče. Kupiti jo je moč v Galeriji ŠKUC v Ljubljani ali pa jo naročiti. Plošča ima pesmi Cari amici, Sila, Sredi bojev, Država, Dekret, Mi kujemo bodočnost, Brat moj in Panorama. Večina pesmi je znanih z radijskih valov doma in v tujini.

Avgusta 1980 se je v Trbovljah rodil multimedialni fenomen, znn evropskemu kulturnemu prostoru pod imenom Laibach. Razstave in koncerti Laibach Kunsta, od katerih so bili nekateri prekinjeni, ozirom prepovedani, so skupini naredili veliko reklamno uslugo. Vsa neosnovana podtikanja, škodoželjne obtožbe in poziv na pogrom (poziv je izrekel novinar ljubljanske TV Jure Pengov pred okoli 600.000 gledalci) so bili zastoj reklama za projekt Laibach Kunst. Dežurni, dušebrižniki in čuvaji ideje so dobili kost za glodanje, vendar so se pisanja o »državnem sovražniku«, ki hoče pod krinko umetnosti zrušiti državo, izkazala smešna.

Skupina Laibach dela v timu, po vzorcu sodobne industrijske proizvodnje, ne govori posameznik, govori organizacija.

Med večje spehe skupine štejejo: nastop na Novem rocku 82, poslušalo jih je 5000 ljudi in radijski poslušalci, razstavo Ausstellung Laibach Kunst v Zagrebu (1000 ljudi na otvoritvi) leta 1983 in istega leta še: razstavo Monumentalna retroavantgarda v Ljubljani, izid kasete Laibach Last Few Days, video »Documents of Oppression«, koncert pod imenom Instrumentalnost državnega stroja skupaj s skupinama Last Few Days in 23 Skidoo, nastop na zagrebškem Bienalu nove glasbe. Konec leta 1983 je bila velika evropska turneja Laibach in Last Few Days z naslovom Turneja po okupirani Evropi.

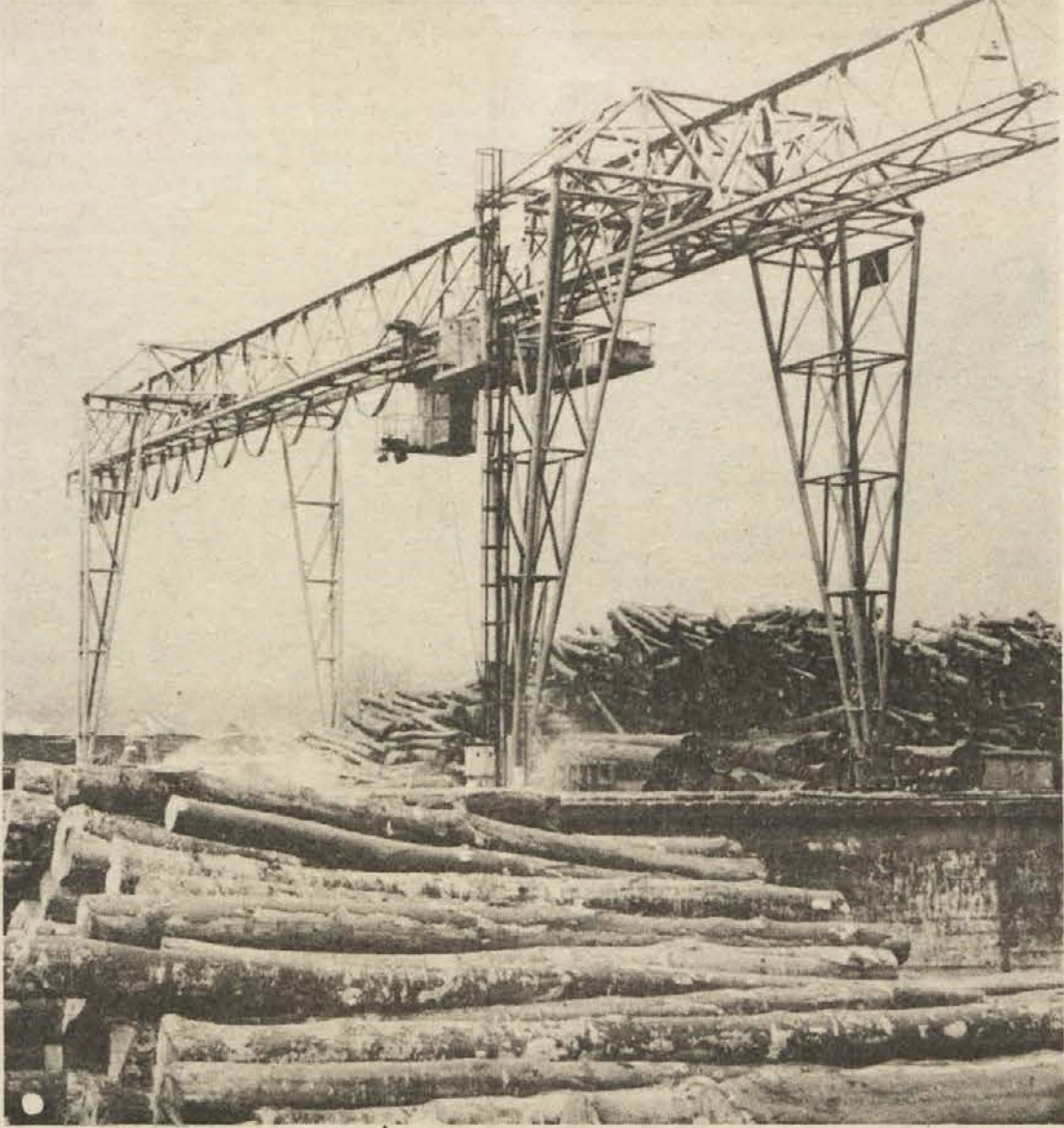
Avstrijski radio je posvetil skupini Laibach oddajo. Aprila 1984 je izšla plošča Boji za bruseljsko založbo L. A. Y. L. A. H., junija plošča Panorama za londonsko založbo East West Trading Comp., spomladi letos pa je pri zahodnonovomeški založbi v Hamburgu izšel dvojni LP Rekapitulacija, 18. februarja 1985 so uspešno nastopili na Berlinational festivalu. Zadnji uspeh Laibacha je končno njegova plošča doma. Tako je skupina Laibach postala najpomembnejša slovenska in jugoslovanska skupina v tujini.

ZDENKO MATOŽ



NA PASU SAMO-ODPOVEDI JE ZMANJKALO LUKENJ

Novoles praznuje letos štiridesetletnico. Ta tovarna se je razvila iz skromne žage v Soteski, kasneje v Straži. Že pred vojno se je začela skromna finalna proizvodnja. Izdelovali so parket, zaboje ipd. Pravi razvoj pa se je začel po vojni. Najprej je Novoles deloval samo v Straži in Soteski, potem se je razširil po Dolenjski in Beli krajini. V Novolesovo družino so se vključili Opremes iz Novega mesta, Mizarstvo Dvor, Sigmat iz Brestanice, nazadnje pa se je priključila IGK iz Trebnjega. Delovno organizacijo Novoles sestavlja 13 proizvodnih temeljnih organizacij, dve temeljni organizaciji skupnega pomena in delovna skupnost skupnih služb. Povezani so v SOZD Uniles, prav tako pa so družabniki mnogih tujih tovarn in združenj. Izvoz na konvertilbilne trge se je v zadnjih 10 letih povečal domala za trikrat, letos bodo izvozili za 20 milijonov dolarjev izdelkov. Število zaposlenih se je v zadnjih desetih letih povečalo za 60 odst. Dolgo časa je bil direktor Novlesa Jože Knez, ki je leta 1972 prejel Kraigherjevo nagrado. Pred dvema letoma pa je bil za predsednika KPO Novoles imenovan dipl. ekonomist Janez Bajuk, ki združuje delo v Novolesu že 15 let. Novoles je vsa ta leta posloval izredno solidno in dosegel lep razvoj. Pogovarjali smo se z njegovim sedanjim direktorjem Janezom Bajukom, ki pa ni govoril samo o Novolesu, ampak tudi o siceršnjih razmerah.



na tuje trge. Kar pa se znanja tiče, ugotovitev drži. V zadnjih štirih letih smo postavili na noge razvojni center, v katerem dela zdaj 30 strokovnjakov, večina z visoko izobrazbo. Imamo tudi dva laboratorija, enega za kemijo, drugega za lesno tehnologijo. Poleg tega smo zgradili svojo delavnico za praktični pouk učencev usmerjenega izobraževanja. Čeprav nam morda kdo tudi zavida, še nismo morali naše raziskovalne potencialne okrepiti. Tudi mi imamo vrsto odprtih problemov, ki jih bodo morali rešiti nši strokovnjaki.

— In kateri so ti problemi?

ŠE BOLJ PRILAGODLJIVI
Bajuk: »Razmišljamo, kako prestrukturirati proizvodnjo. To je sedaj zelo aktualno vprašanje, a ga mnogi napačno razumejo. Mislijo namreč, da je treba zapirati tovarne. Prestrukturiranje pa pomeni, da proizvodnjo tako preoblikujemo, da naša nova stroja, vpeljejo novo tehnologijo, dela izdelke višjega ranga. Mi si želimo, da bi bili še bolj prilagodljivi, kakor smo že. Prav zato snujemo zdaj še obrate, ki bodo specializirani za izdelovanje posameznih elementov. V tovarni, ki šteje 400 delavcev, je težko začeti z novimi programi. Mi bomo zato ustvarjali manjše enote, ki so gibljiveje, prilagodljiveje.«

— Kako je z uvozom opreme?

Bajuk: »Pričakujemo nov računalnik. S tem, ki smo ga nabavili pred 10 leti, ne moremo več delati. Poleg tega uvajamo v proizvodnjo računalniško krmiljenje strojev. Seveda imamo tudi mi težave z uvozom opreme.«

— Novoles šteje med večje izvoznike tako v novomeški občini kot v sistemu Uniles. Verjetno tudi pri izvozu niste brez težav?

Bajuk: »Polovico naših proizvodov izvozimo, največ v ZDA, Evropo, Avstralijo, Kanado in tudi v Sovjetsko zvezo že izvažamo. V zadnjih dveh letih smo naredili močan korak naprej. Zdaj ne ponujamo trgu samo kosovnega pohištva, ampak cele garniture, kar je višja stopnja ponudbe. Take tovarne s kompletno ponudbo so pri nas redke. Medtem ko je bil včasih gugalnik naš glavni izvojni artikel, je zdaj drugače. Delamo tudi stole, masivno in ploskovno pohištvo itd. O zunanjem trgu lahko rečem samo najboljše. Tam so cene že leta in leta stabilne. Mi že leta in leta dobimo za gugalnik 30 dolarjev. To je solidna cena. Če pa jo postavimo ob bok domačim cenam za materiale in surovine, potem ta cena seveda ni kdove kakšen dosežek.«

PRI DEVIZNEM ZAKONU SMO POGORELI

— Bili ste med kritiki paketa deviznih zakonov. Kaj mislite, da se bo zgodilo, ko bo začel veljati nov zakon?

Bajuk: »Vsako leto smo povečali izvoz za 10 do 20 odstotkov. Letos bomo izvozili za 20 milijonov dolarjev

pohištva. V zadnjih letih smo seveda obnšali, kakor so nam narekovala razmere. In svoje potrebe po uvozu smo lepo pokrivali. Imeli smo 5 milijonov dolarjev uvoza za lastne potrebe, okoli dva milijona dolarjev pa smo namenili za potrebe naših domačih dobaviteljev. Lepo je teklo to povezovanje. Zdaj pa bomo z novimi zakoni nenadoma vse porušili. Ves trud, ki smo ga vlagali v to, da so zadeve nemoteno potekale, bomo zdaj izničili. Kakšne bodo posledice? Nastale bodo motnje v proizvodnji, izvoz se bo zmanjšal. In to samo zaradi zmotnega mišljenja, da so bile slabosti plod sistema, ki je veljal doslej.«

— Kakšne možnosti, da zakoni vendarle ne bodo sprejeti?

Bajuk: »Mislim, da smo pogoreli. Že v temelju smo pogrešili, ko smo zdevo sprvili na nacionalno raven, kakor da gre za neke mednacionalne spore. Tu pa gre v resnici za ekonomsko vprašanje. Gre za interes države, ne pa za nacionalne interese. In izvoz je zdaj vohot kot nujen. Z novimi deviznimi zakoni mu bomo naredili medvedjo uslugo. In tudi nam samim.«

— Novoles dolgo časa velja kot samoupravno vzorno organiziran. Ponekod pa mislijo, da je samoupravljanje cokla. Kako zdaj gledate na prehojeno samoupravno pot?

NOVOLES KOT BELA VRANA

Bajuk: »Zame je vse to zgodovina. Konec sedemdesetih let smo živeli v veliki politični evforiji, ko smo verjeli, da smo napravili korak naprej. Z zakonom o združenem delu smo utemeljili lasten ekonomski model, za katerega smo verjeli, da bo dobra podlaga za razvoj. Mi smo vse to sprejeli in naš razvoj utemeljili na tem. Postal pa smo bela vrana, saj nam drugi niso sledili, pa tudi sistem kot celota se ni spremenil. Mi pa smo vse to vsebinsko obdelali. Od samoupravnih delovnih skupin do minulega dela.«

— Za kakšne samoupravne skupine gre?

Bajuk: »Pri samoupravni delovni skupini so pomembni štirje elementi. To je tehnološko, delovno-proizvodno, ekonomsko in tudi človeško socialno zaključena skupina. Ta enota je najmanjši del proizvodnega procesa. Je samoupravna enota. V taki enoti se ljudje med seboj lažje pogovorijo, skupaj izpolnjujejo svoje proizvodne cilje. Pri nas smo spoznali, da so zbori delavcev neučinkoviti. Tam je preveliko število ljudi, zato ni mogoče komuniciranje. Samoupravna skupina pa je bolj funkcionalna. Pri nas so te skupine postale del vsakdanjika. Vendar z njimi še nismo povsem zadovoljni. Morali bi jih bolj uporabljati v smislu povečevanja proizvodnje, izboljšanja odnosa do dela, discipline.«

— Pred leti ste v svoje okrilje prevzeli trebanjsko IGK in zdaj je tam ukinjena proizvodnja keramičnih ploščic. Kakšno proizvodnjo nameravate vpeljati na Račjem selu?

Bajuk: »Tam imamo več možnosti in sproti jih bomo preverjali. Delali pa bomo po novem konceptu. Tam bomo organizirali obrat, ki bo sposoben delati nek del za našo proizvodnjo. Vprašanje pa je, ali bomo v resnici delali ploskovno pohištvo. To dohodkovno ni kdove kako zanimivo in potrebno bo najti poti, da ga spravimo na višjo raven. Sicer pa ukinitev proizvodnje ploščic ali preusmeritev tovarne v drugo proizvodnjo ni nič neobičajnega. V zadnjih dveh letih smo preusmerili tri tovarne. To terja od nas velik napor, včasih večji, kot če bi gradili novo tovarno. Tako smo preusmerili tovarno Bor v Krškem, Lipo v Kostanjevici itd. Te tovarne smo že vključili v naše proizvodne programe.«

— V sedemdesetih letih ste se poleg lesa lotili še plastike, kemije. Ali tudi sedaj pripravljate kaj podobnega?

Bajuk: »Svojih zmogljivosti ne bomo povečevali. To pomeni, da ne bomo gradili novih tovarn, tudi zaposlovali ne bomo več. Zdaj nam gre za kvaliteto. Moramo se tehnološko in organizacijsko tako posodobiti, da bomo na zunanjem trgu konkurenčni. To pa seveda še ne pomeni, da na področju kemije in lesne industrije ter strojne opreme ne bomo iskali novih programov. Vlagati bomo morali še več v znanje, doseči višjo stopnjo razvoja. V Jugoslaviji končno spoznavamo, da ekstenzivni razvoj ni več mogoč, vsaj v takšni meri ne, kakor je bil doslej.«

DOMAČE SUROVINE DRAŽJE OD UVOŽENIH

— Kaj bi lahko rekli o sedanjih gospodarskih situaciji?

Bajuk: »Nesporno je, da so najboljši časi že zdavnaj mimo. Splošne gospodarske razmere se slabšajo, kupna moč prebivalstva pada, cel kup problemov je tudi na zunanjih trgih. Pri vsem tem pa izvoznika pri nas podpiramo samo z besedami, čeprav smo od njegov življenjsko odvisni. Krediti za podpiranje izvoza so vse slabši, tečaj dinarja ne sledi inflaciji, vhodne cene domačih materialov so višje kot svetovne. Alternative pa ni, izvažati moramo! Slovenska pohištvena industrija je tako in tako predimenzionirana in doma ne bi mogli več dosti prodati. Zato moramo iti v pravo izvozno vojno, hkrati pa moramo povečevati produktivnost. Morali bi zaposliti več ljudi. Nerazumljivo je, da manjka dobrin, število brezposelnih pa se povečuje. Menim, da bi bila v teh razmerah dobra tudi javna dela.«

— Ali se vam zdi, da jemljemo stabilizacijo neresno, da ne uresničujemo vsega tistega, kar smo sprejeli tudi na najvišjih ravneh v državi?

Bajuk: »Stabilizacije ne jemljemo resno. Edino, kar smo uresničili, je, da smo zategnili pasove, in to do zadnje luknje! Naprej jih ni mogoče več zategovati. V življenje pa nam ni uspelo obuditi nobene nove kvalitete. Vprašati se moramo, kako bomo v takih razmerah povečevali izvoz in z njim plačevali dolgove, ki jih zdaj spet najemamo?«

— Potemtakem lahko pripelje tako stanje gospodarstva do globlje krize, ali rečeno malo lepše, gospodarske razmere se lahko še bolj zaostrijo?

Bajuk: »Ne vidim razlogov, da do globlje gospodarske krize ne bi prišlo. Kaj spremlja krizo, pa tako vsi vemo. V takih razmerah mora priti do gospodarskih in socialnih lomov. Seveda obstaja rešitev. Ta pa je spet izvoz. O tem sva že veliko govorila. A izvoz že dolgo ni več politična parola, je potreba. Te pa ne bomo mogli uresničiti ob zaprtih mejah, s takim načinom obnašanja, Marsikaj bomo morali spremeniti v našem razvoju pa tudi v sistemu. Mi smo še vedno prepričani, da bomo z enim velikim izvoznim poslom rešili polomijo. To pa seveda ni res. Izvoz je tisočje majhnih poslov. Taki posli pa lahko cvetijo samo ob odprtih mejah. Če meje ne bomo odprli, če ne bomo dali več svobode združenemu delu, bomo zapadali v avtarkijo, iz katere ni rešitve.«

JOŽE SIMČIČ

— Kakšna je bila razvojna pot Novolesa? Ali je doživel velike vzpone in padce in spremembe?

Bajuk: »V tovarni delam že 15 let. Lahko rečem, da je bil naš razvoj zelo umerjen, brez velikih problemov. Zakaj je bil naš razvoj tak? Predvsem nismo želeli prehitovati sami sebe. Lahko bi rekel, da je bil naš razvoj zdrav. Širili smo in dopolnjevali obstoječe tovarne, gradili nove in pridružili tudi nekaj novih organizacij. Ko smo spoznali, da samo z lesom ne bomo uspešno poslovali, in ker smo želeli naše programe dopolniti z izdelki, ki bi zaokrožili našo ponudbo, smo začeli delati z akrilom. V našem razvoju ni bilo šibke točke. Zdaj smo začeli, podobno kot drugi, s proizvodnjo strojne opreme, ki jo potrebujemo v naši proizvodnji. Ker pa imamo dosti tovarn, ki se ukvarjajo s proizvodnjo obdelovalnih strojev, smo mi začeli delati s tehnologijo nanosa barv. Navezali smo kooperantske odnose s švicarsko firmo Wagner, dogovarjamo pa se tudi s Sopom iz Krškega. Skratka, vedno iščemo nove poti. In ne bi ponavljaj že obrabljene misli, da kdor stoji na mestu, nazaduje.«

— Znani ste kot delovna organizacija, ki je veliko vlagala v znanje, čeprav se je o tem v javnosti manj govorilo kot o nekaterih drugih delovnih organizacijah.

Bajuk: »Da, res je, mi smo precej anonimni. Eden izmed vzrokov je tudi ta, da gre večina naših izdelkov



Sevniška raziskava

NEPRAVI LJUDJE NA PRAVIH MESTIH?

So na vodilnih in vodstvenih položajih pravi ljudje na pravem mestu? Kako jih usposablamo za te odgovorne naloge, kakšno izobrazbo sploh imajo? To so vprašanja, ki se jih v sedanjih težkih gospodarskih

razmerah vse pogosteje zastavljamo. V sevniški občini je strokovna služba posavske skupnosti za zaposlovanje pripravila analizo teh opravil v združenem delu občine. Veliko, kar 45 odstotkov vodilnih, vodstvenih in ostalih odgovornejših mest v kolektivih sevniške občine je glede na zahtevano stopnjo izobrazbe neustrezno zasedenih. Od teh jih im 22 odst. za dve stopnji nižjo izobrazbo od zahtevane, preostali pa za eno stopnjo nižjo od zahtevane. Analiza skupnosti za zaposlovanje povrhu ugotavlja še 6 povsem nezasedenih vodilnih mest, kjer prednjači Tovarna konstrukcij (STT) s tremi, po eno v Metalni, Betonu in Komunalni. Po stroki so to nezasedena oziroma po strokovni izobrazbi neustrezno zasedeni vodilni opravila iz strojne, kemijske, tekstilne tehnologije, lesarstva, predvsem pa ekonomske smeri. Po številu neustrezno zasedenih vodstvenih opravil prednjači gospodarstvo. Med panogami po pomanjkljivi izobrazbi izstopajo kovinskopredelovalna in lesna industrija. Dosti bolje ni tudi v gradbeništvu in komunalni dejavnosti.

Je pretirano vprašanje izobrazbe tako zaostrovati? Pomen znanja v naši družbi dostikrat podcenjujemo. Strokovnjaki ekonomsko uspešne kolektive upravljeno povezujejo z znanjem, organizacijo dela, ino-

vativnostjo. Če ta usposobljenost že pri vodilnih šepa, kako je z njo šele pri ostalih zaposlenih? Od tod ni daleč do pogumnejše trditve, da si je zaradi tega mogoče razlagati manjšo uspešnost in, skratka, prepočasen razvoj občine.

Analiza se loteva tudi izhoda iz te zagate. Zanimivo je namreč, da se vprašanj, kako naprej, ponavadi postavi v vsej ostrini, ko je treba koga nadomestiti. Praksa je žal taka, da zapolnjevanje vrzeli ne načrtujejo niti ob tako naravnem in predvidljivem procesu, kot je upokojevanje. Kolektivi sami ne ukrepanje skoraj ničesar, da bi sami zagotovili kadei z nadomeščanje. Manjše število kolektivov si ne zagotavlja priliva strokovnjakov niti s kadrovskim štipendiranjem. Še vedno traja odziv visoko izobraženega kadra, kajpak tudi z ustreznimi izkušnjami izven občine.

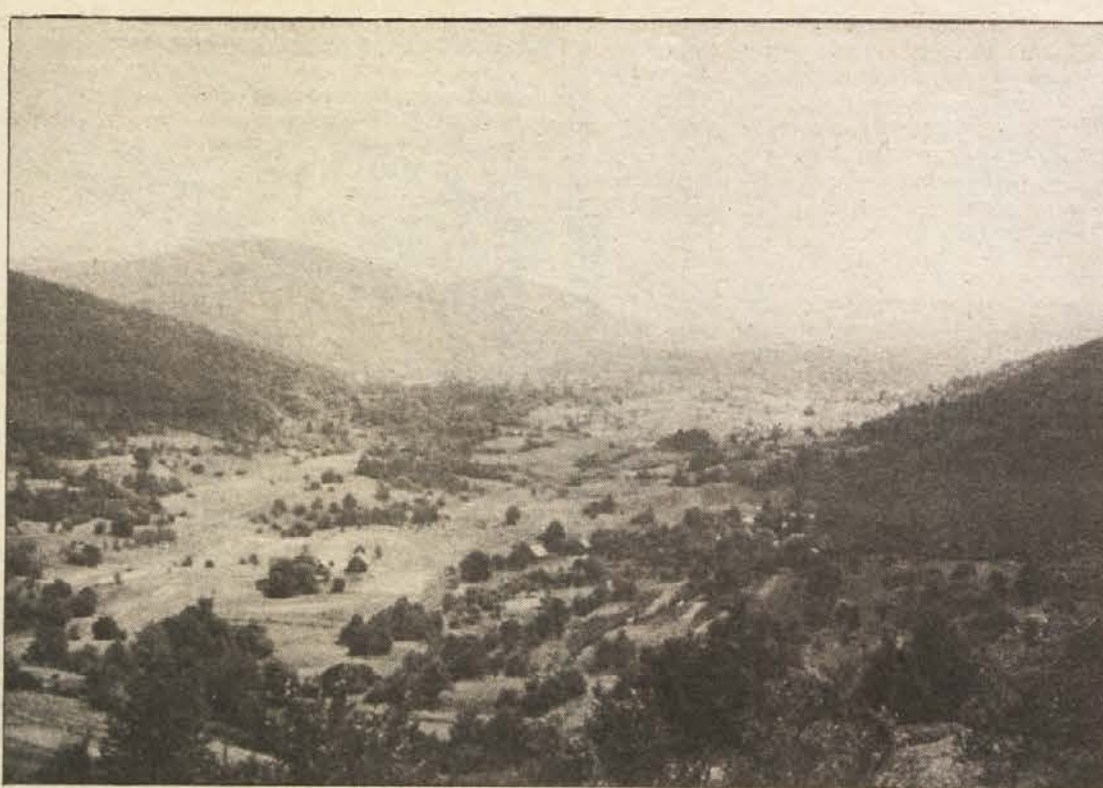
Nekatere stvari so vendarle dogovorjene, a se jih v občini ne držijo. V veljavi je družbeni dogovor o kadrovski politiki. V njem ne manjka določil o stalnem premikanju in preverjanju dejanske uspešnosti vodilnih, vodstvenih in ostalih najodgovornejših opravil, tudi družbenopolitičnih funkcij. To so celo kriteriji za ponovna imenovanja. Zakaj tega ni več?

So sevniške razmere opisane preveč črnogledno? Podatki so pač neizprosni. Zanimivo je tudi, da je bilo vrnjenih le 63 odst. vprašalnikov. Ni jih bilo iz celotne Jutranjke, obrtne zadruge Bohor, dveh tozdov GG. Žage in kooperacije, Gostinskega podjetja in šestih kolektivov družbenih dejavnosti. Prevladuje ocena, da se tudi z njihovimi podatki splošna slika ne bi izboljšala.

Prvi, ki so to gradivo dobili, so bili te dni delegati občinske skupnosti za zaposlovanje. Analitik v strokovni skupnosti za zaposlovanje sociologinja Saša Vavtar-Mohorko meni, da bi bilo škoda, da o analizi ne bi razpravljali še na drugih forუმih. Hvalevredno je, da je bil med pobudniki za njeno izdelavo komite za družbeni razvoj pri občinski skupščini. V pripravi so novi planski dokumenti, v bistvenih pogledih tja do leta 2.000. Če čas dopustov ni primeren za poglobljeno razpravo, bi kazalo vse skupaj vzeti iz predalov čimprej v jeseni. Kako je kadrovski potencial skromen, kaže tudi poročilo posavskega družbenega pravobranilca samoupravljanja. Imenovanih je bilo še več kolektivov, kjer bi kazalo uvesti ukrep družbenega varstva. Tudi za to je treba imeti na voljo ljudi, teh pa ni.

A. ŽELEZNIK

DRAGA UMIRAJOČA DRAGA



»In njive v Dragi s svojo nerodovitno zemljo potrebujejo veliko gnojla, če človek hoče dobiti kaj od njih,« pripoveduje Franc. »Od traktorjev pa ni gnojla.« še pristiavi, potem ko pove, da edini v vasi še vozi z voli. »Na naših njivah s traktorskim plugom povsod naletimo na kamen, so pa tako ozke in kratke, da na njih komaj obrnemo. Na nekatere pa s traktorji sploh ne pridemo. Edini stroj, ki ga v Dragi lahko stoodstotno izkoristimo, je motorna žaga. Ta veselo poje v prostiranih gozdovih nad Drago. Pa vendar tudi gozd ne da takega dohodka kot tistim, ki imajo gozdove v bolj dostopnih krajih. Spravilo lesa do kamionskih cest je mučno in dolgotrajno. Predvsem pa drago, zato se izkupiček občutno zmanjša.«

Telefon v tej obkolpski vasi je zgodba zase. Že leta 1957 so imeli izkopane jame in pripravljene kostonjave drogove ob njih. Pa so drogovi obležali ob jamah. Franc Žalec pravi, da jih je potem zvozil domov in razžagal za drva, Ivan Fortun pa jih je iz protesta pustil, da so ob jamah zgnili. Lani so zopet začeli delati na telefonski trasi. Jame so skopane, drogovi pripravljene. Vendar mora biti tokrat zares. Žalec, srčni bolnik, ki nikoli ne ve, kdaj mu bo potrebna nujna pomoč, se malo v šali, malo pa tudi zares zaklinja, da so pripravljene tudi kotle za žganjekuho pretopiti v telefonske žice, če se bo pri tem zataknilo.

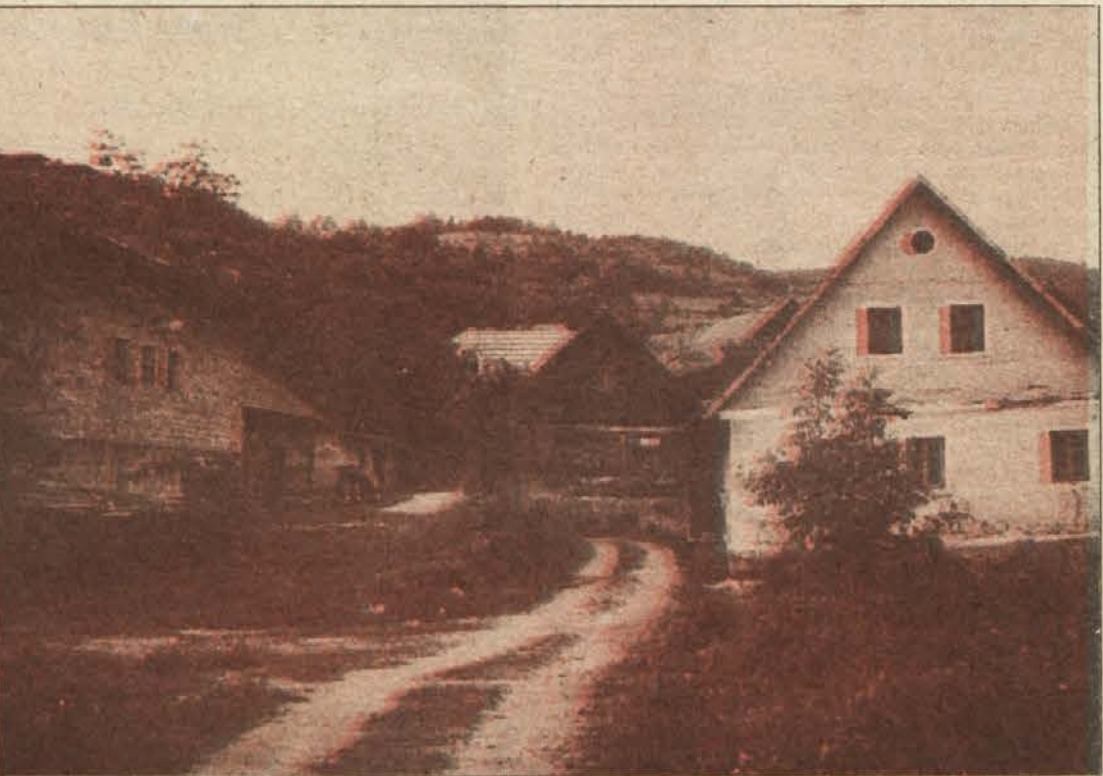
Če že veterinarji in telefonski signali ne dosežejo Drage, pa tja redno najdejo pot inkasanti ljubljanske televizije. In to celo prej kot signali ljubljanske televizije! Ti v Drago in še marsikatero obkolpsko vas ne sežejo. Vaščani gledajo zagrebški program, plačujejo ljubljanski televiziji in upajo, da jih bodo tudi drugi tako hitro našli, ne samo tisti, ki kaj zahtevajo.

MEŠALEC PA KAR POČIVA

Laknerjeva Jože in Barica stojita na pragu osamele hiše in zreta po vasi. Upokojena sta in le stežavo obdelujeta svojo kmetijo. Od domačih živali redita le zajce in kokoši, to pa je premalo, da bi lahko dovolj pognojila svoje njive. Zato je tudi pridelek bolj skop. Vendar imata tudi onadva iskrico upanja, da bo njuna hiša še kdaj zaživela. Barica je kupila celo mešalec za malto. Sedaj ta simbol novogradnje in modernizacije stoji in rjavi. Zavrtel se bo, ko bo prišel nazaj na domačijo eden od njunih sinov. Daleč nekje v Nemčiji sta in le poredko se vračata v rodno hišo. Saj bi rada prišla, pa kaj, ko je vas tako odmaknjena! Začeti kaj na novo bi

INKASANTI PRIDEJO PREJ KOT SIGNALI

Draga je bila skoraj povsem odrezana od sveta. Šele pred štirimi leti so kolovoz razširili v makadamsko cesto, ki se po hudi strmini spušča v Drago. Sedaj je z avtomobili dovoz možen, vendar so razdalje ostale enake. Slavica in Ivan Fortun sta drugi osamljeni par v vasi. »Imava kravo,« pripovedujeta, »pri kateri namolzeva po 15 litrov mleka na dan, pa ne veva kam z njim. In še en problem je: naši stari sivki nikakor ne moreva zagotoviti potomstva. Ona hoče ob sobotah in nedeljah, takrat pa osemenjevalca nikakor ne moremo dobiti. Še ob delavnikih je problem. Da se je kravi zahotelo, moramo prej javiti na veterinarsko postajo: Kako pa naj to storimo ob delavnikih, ko so tisti trije avtomobili, ki jih v Dragi premoremo, odšli z lastniki v službo, mi pa smo tako rekoč odrezani od sveta. Telefona pa ni!«



Predniki so se z ihto in neustavljivo zagrizli v zemljo. Krčili so gozd in rinili v breg, dokler ni bila vsa dolina pod njimi kot ena sama plodna njiva, pripravljena, da jim tisočkratno povrne trud in seme, ki so ga vložili vanjo. In dajala jim je kruha, da so hranili svoje otroke, ki jih je bilo čedalje več. Včasih je letina zgrešila, včasih je bilo ust v dolini le preveč, pa so nekateri odšli v daljnji svet iskat zaposlitve, zaslužka, znanja. Toda rodovi v dolini so živeli naprej, čeprav je od njih odtekalo čedalje več življenjskih snovi. Domačije so bile kot neusahljivi studenci življenja. V Ameriko, Kanado, Avstralijo so bile odprte sorodstvene vezi, pozneje v Južno Ameriko in zahodno Evropo. In tam daleč nekje še živijo spomini na vas Drago v dolini, polno življenja in otroškega vrišča. Žal so to le spomini. Danes je Draga skoraj izumrla.

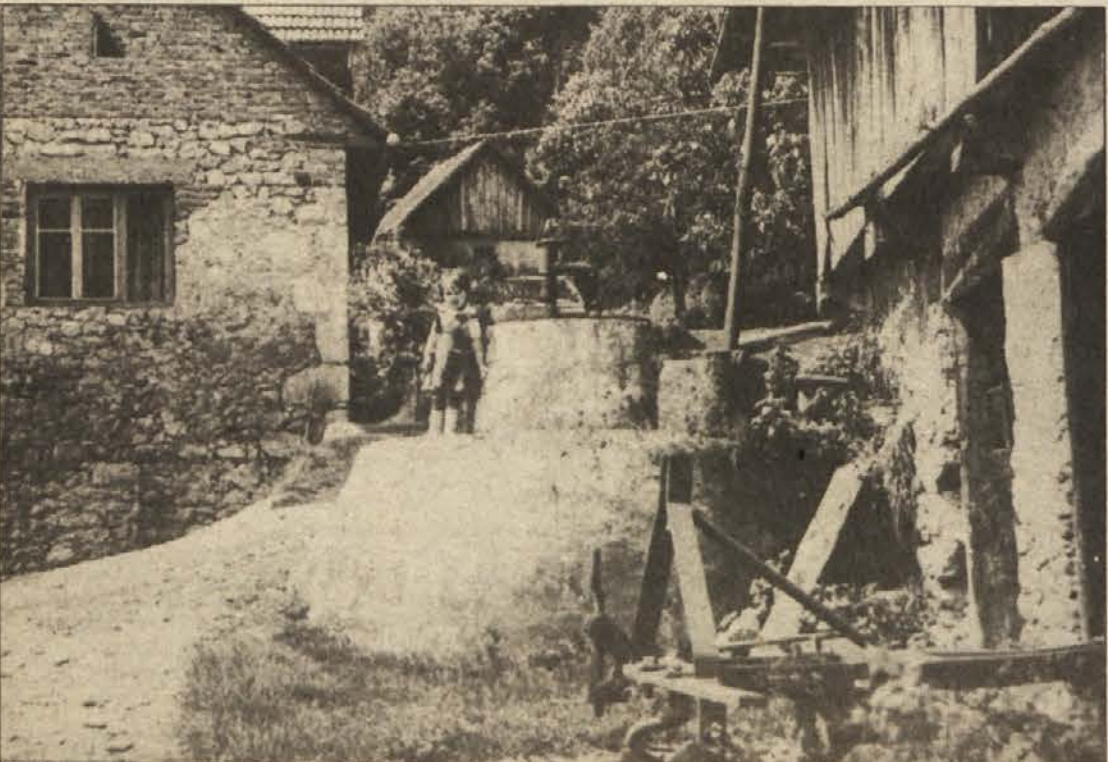
Zgodba o Dragi je podobna številnim drugim zgodbam o vaseh ob Kolpi, odmaknjenih od glavnih prometnih zvez in industrijskih središč, in drugim v Sloveniji. Izseljenstvo in odliv prebivalstva v bližnja industrijska mesta je njihova usoda. Toda drugod se je življenje še nekako ohranilo, iz Drage pa se na šolski avtobus, ki s Sinjega vrha nad Drago vozi otroke v viniško osnovno šolo, že precej let ni povzpel noben šolar. In se še nekaj časa ne bo, kajti otrok preprosto skoraj ni več. Le še osem hiš v vasi je naseljenih, ena sameva. O vasi, ki je pred požarom leta 1916 štela kar 17 hiš, vedo današnji prebivalci le še iz pripovedovanj. Že takrat je vasi zapel mrtvaški zvon, kajti skoraj polovici prebivalcev se ni zdelo več vredno obnoviti požganih domačij, ampak so si postavili dom v bolj ugodnih krajih. Drugi, nevidni požar, ki je več kot razpolovil prebivalstvo Drage, je vas zajel pred poldrugim desetletjem. Po svoje je bila še bolj tragičen, kajti vzel je mlade ljudi, sposobne dela in sposobne dati vasi življenjskega poleta. Tako so ostali v njej v glavnem le upokojenci, in kakor kaže, bodo tudi povratniki le upokojenci. Če do takrat polj ne bo zaraslo grmovje in se hiše ne bodo porušile, kot je dejala gospodinja Slavica Fortun.

POLJE, KDO BO TEBE....

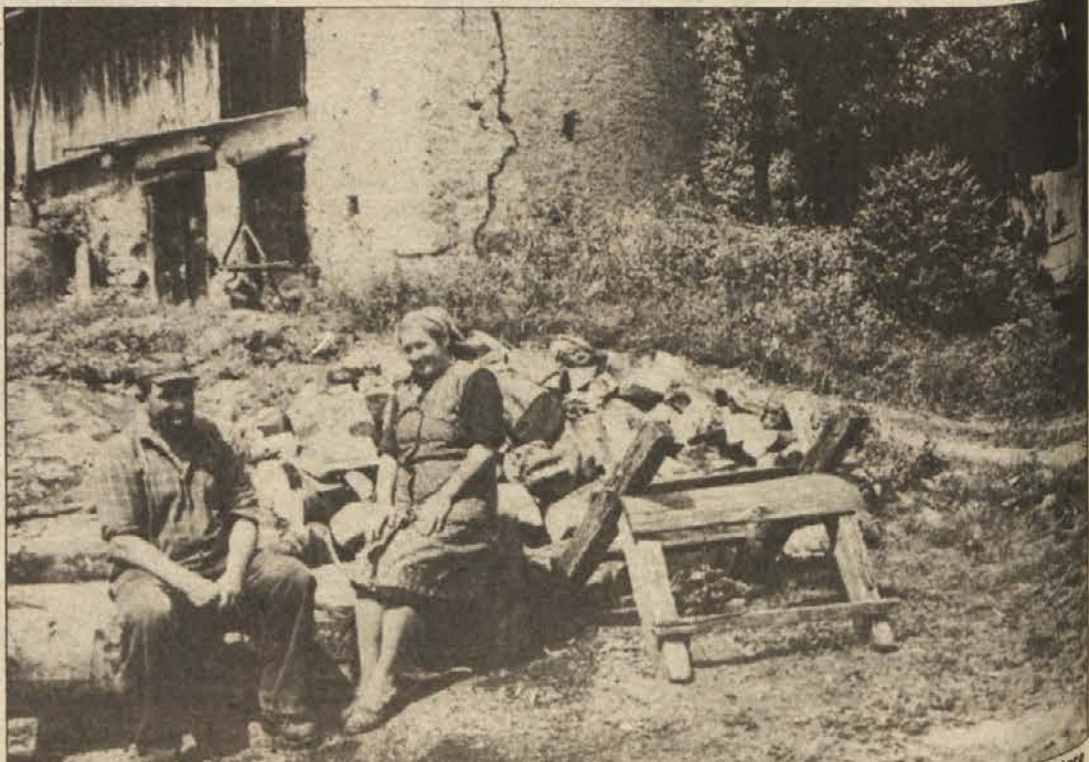
Prav polja so tista, ob katerih, ko nanese beseda, postanejo tamkajšnji prebivalci najbolj zgovorni. Z mljca je edina, ki jim daje kruh, ki pa je največkrat pride lan z velikim trudom. Boj za obstanek tistih ljudi, ki so iz kakšnega koli razloga ostali v vasi in bodo vztrajali do konca, je neizprosni. To ve dobro tudi Franc Žalec, upokojenec, ki zaradi tega, ker je srčni bolnik, ne bi smel težko delati, a kaj, ko drugače ne bi mogel živeti. »Dokler bom vzdržal, bom pač vzdržal,« pravi Franc in v njegovem glasu je čutiti obup. Z ženo Marijo zmoreta s svojim delom le za preživetje. Njive so skromne, ni je, ki ne bi bila posejana s kamnom, zaradi slabega gnojenja ne dajejo zadostnih pridelkov. A kaj, ko 6 krav v vasi ne zadostuje! Za mleko že, pa kaj naj bi z njim? Poleti bi ga do petih zjutraj še nekako spravili v hrib do Sinjega vrha, kjer je odkupna postaja, pozimi, v burji in snegu, pa je to skoraj nemogoče. Za gnoj pa je to premalo.



Vera Krupič s hčerko Sabino. Vera je pustila mesto in se preselila na kmetijo. Bosta njuni hčerki Petra in Sabina ostali?



Špeharjeva deklica ob hišnem vodnjaku. Vodnjaki so vaščani napajali živino v nekaj kilometrov oddaljeni Kolpi.



Marija in Franc Žalec, upokojenca brez otrok. Na stavbi za njima je videti v zidu razpoko. Potres spomladi letos je nekatera stavbe v vasi močno poškodoval.

bilo tukaj težko, tako ostajata v tujini in čakata, da se bo doma kaj spremenilo ali pa da bosta dobila pokojnino in jo potem mirno uživala v domovini. Ko ne bo treba več loviti prvega in oddaljenega avtobusa za jutranji »ših« in se bo dalo nekatere opravke na občini ali krajevemu uradu opraviti tudi po telefonu, ko bo zd ravnik ali rešilec na doseg roke, se bo morda tudi v Dragi dalo dostojno živeti.

Tudi Ivan in Slavica Fortunova sta takih misli. Pravezprav jima ne manjka dosti. Lepo hišo imata. Pa vendar, ostala sta sama. Ivan je upokojenec, Slavica gospodinja. Že več kot trideset let živita v Dragi in ostajata tudi sedaj, ko življenje zamira. »Vas postaja naselje upokojencev. Mladi odhajajo, novih ni. Imela sva tri hčerke. Vse so se poročile iz Drage. Ena je v Damlju, ena v Dragatušu in ena v Meniški vasi. V vasi so trije fantje, godni za ženitev, in dvomiva, če bo hotela katera v vas. Prej bodo šli fantje za njimi.«

»Kdor se znajde v tem kraju, mu pravzaprav nič ne manjka,« pravi upokojenec Jože Madronič. »Imam precej panjev čebel, čredo ovac in kmetijo, tako da se ne smem pritoževati. Pa sva z ženo vseeno sama. Dva sina in dve hčerki imava. Trije so šli po svetu, eden se bo morda obdržal v vasi. Drugih pa ne bo nikdar več nazaj. No, s košarico v roki še pridejo, da bi pa ostali tu, pa ne.«

Madronič in Žalec sta lovca in bivša partizana. V nedeljsko dopoldne malo pomodrujeta in se spominjata svojih lovskih in partizanski dogodivščin. Oba sta bila še zelo mlada, ko ju je dotekla vojna. Madronič je šel decembra štiriinštridesetega v oficirsko šolo v Beograd, Žalec pa je s četo obtičal v hajki in moral je ostati v Sloveniji. Madronič ne bo nikoli pozabil dolge poti, ki so jo morali mladi slovenski fantje peš prehoditi do Beograda. Bila je polna nevarnosti, vodila pa jih je celo preko madžarskega ozemlja. Sicer pa je vas Draga ostala med vojno nedotaknjena. Menda je ena redkih slovenskih vasi, ki jo je okupator povsem obšel. Že to priča, kako odmaknjena in nedostopna je bila. Vaščani so prispevali svoj delež k osvobodilnemu boju. Precej jih je bilo v partizanih, imena padlih borcev na spomniški plošči na Sinjem vrhu pa pričajo, da jih nekaj ni nikoli več videlo domače vasi.

ISKRA UPANJA ZA ISKRO ŽIVLJENJA

Vas, ki ima še devet hiš, od teh eno nenaseljeno, ne premore niti enega šolarja. Vendar podmladek tudi tukaj klije. Vprašanje je le, če bo v vasi ostal. Peter in Vera Krupič živita na največji kmetiji v vasi. Imata eno kravo in ovce, sedaj pa sta dobila kredit in zidata hlev za pittance. Imata dve hčerki: Petri je štiri leta, Sabini leto in pol. Peter ima doma še mater, brat je v Avstraliji, sestra v Makedoniji. Vera se je primožila v Drago iz Črnomlja. Na kmečko življenje se je navadila. S Petrovo popoldansko obrtjo — po poklicu je zidar — pa kar nekako shajata. Skrbi jo le, kako bo takrat, ko bo Petra pričela hoditi v šolo. Pospremiti jo bo treba do Sinjega vrha in nazaj. Še ena družina v Dragi ima naraščaj, to so Špeharjevi. Tudi tam imajo deklici, stari dve leti oz. eno nekaj mesecev. Tako so štiri deklice, ki bodo šele čez nekaj let prestopile šolski prag, edini naraščaj v odmirajoči vasi. To starejšim ne vliva poguma. Izkušnje so jih namreč naučile, da so dekleta še manj navezane na zemljo kot fantje in kaj hitro zapustijo ognjišča v oddaljenih krajih in se preselijo v mesta. Sicer pa je do takrat še daleč in se bodo razmere še spreminile. Morda pa bodo prav ta dekleta, katerih mladost bo tekla v oddaljeni vasi med samimi odraslimi ljudmi, navdihnili dolini Drage novo življenje. Če jih le ne bo dolga pot do avtobusa in do šole pa potem do službe tako utrudila, oz. če jih ne bodo temna zimska jutra in večeri tako prestrašili, da bodo klonile in se podale v svet za laagodnejšim življenjem. In če bo krpica za krupico tega koticčka slovenske dežele tako ostarela in počasi odmrla, za to pač ne bomo mogli kriviti le njih.

MIRJAM BEZEK
TONE JAKŠE



Tudi Ivan in Slavica Fortun sta ostala sama. »Kmalu bo to le vas upokojencev,« pravi Slavica.

ELEKTRARNA PREČNA SPET OBRATUJE

Po daljši prekinitvi hidroelektrarna Prečna zopet obratuje. Elektrarna je bila zaradi dotrajanosti leta 1972 ustavljena. Po rekonstrukciji ter obnovi pa od 18. junija 1985, ko je bil opravljen tudi interni tehnični pregled, zopet obratuje. Obnova je bila izvedena v okviru akcije izgradenj malih elektrarn v Sloveniji in to je prva elektrarna, ki se obratuje v okviru delovne organizacije Elektro Ljubljana.

Nazivna moč elektrarne oz. generatorja je 110 kW pri neto padcu vodne moči 5,3 metra ter pretoku vode 3,6 m³/sek. Že prvi dan poizkusnega obratovanja je oddajala v našo elektroenergetsko omrežje moč 80 kW. Elektrarna je avtomatizirana in se daljinsko upravlja iz centra vodenja, ki je kot stalna služba na upravi Elektro Novo mesto. Eno leto bo elektrarna delala poizkusno. V tem času bosta morala izvajalec in dobavitelj opreme odpraviti vse morebitne okvare ter pomanjkljivosti.

Glavni dobavitelj opreme je Litoštroj Ljubljana. Dobavitelja pa sta bila še: Rade Končar za generator ter Iskra za avtomatiko. Na vodni turbini, ki je stara 65 let, so bila izvršena samo obnovitvena dela, izvedel jih je Elektro Gorenjska tozdr Sava Kranj. Montažna dela v transformatorski postaji pa je izvajal s svojimi delavci Elektro Novo mesto.

Investitor in nadzornik del je bila s svojo strokovno službo delovna organizacija Elektro Ljubljana. Vsa dela so bila izvedena v skladu s tehnično dokumentacijo, ki jo je izdelal IBE Elektro projekt Ljubljana, z manjšimi dopolnitvami.

Del vodne energije (50 l/sek) odvzame elektrarna po posebni pogodbi Ribiški družina Novo mesto za potrebe tamkajšnje ribogojnice.

Zgodovina elektrarne Prečna (Luknja) sega v leto 1908. V Novem mestu je takrat živel Josip Košiček, podjeten ključavničarski mojster. V Luknji, od Novega mesta oddaljeni 6,5 km, sta bila ob Temenici žaga in mlin, last Jožeta Lavriča. Leta 1908 je Košiček odkupil od Lavriča njegove naprave z namenom, da poleg svojih obratov elektrificira tudi Novo mesto. Zato je popravil majhno in zasilno zajetje, montiral turbino moči 100 KM, ki je gnala generator 50 kVA, 3000 Voltov ter 50 Hz frekvence. Do Novega mesta ter Kandije pa je zgradil 3 kV daljnovod. Ker mu je zmanjkalo denarja za nadaljevanje elektrifikacije, je vse električne naprave prodal finančno bolj stoječemu trgovcu Francu Seidlu.

Podjetni Seidl je začelo delo nadaljeval. Zgradil je še dve transformatorski postaji, eno v Novem mestu v lastni hiši na Florjanovem trgu, drugo pa v Kandiji, ki je služila v glavnem za oskrbo bolnice usmiljenih bratov. V letu 1918 na Dolenjskem ni bilo drugega izvora električne energije za široko porabo razen HE Prečna (Luknja). V pogonu je bil sicer še dinamo za lastno razsvetljavo majhne žage in mlina, ki sta stala 500 m nižje od Luknje ob potoku Temenica. Konec 1918. leta pa sta elektrarno kupila od Franca Seidla nova lastnika, Vinko Bon z Rake ter Ana Marciotti iz Ljubljane.

Do leta 1919 je bilo na območju Novega mesta veliko pomanjkanje električne energije, ki se je takrat uporabljala predvsem za razsvetljavo, ker industrije in obrti, ki bi uporabljali električne stroje in druge aparate, takrat ni bilo. Elektrarna je zato delovala le ob večernih konicah, v ostalem času pa je obratovala z minimalno močjo.

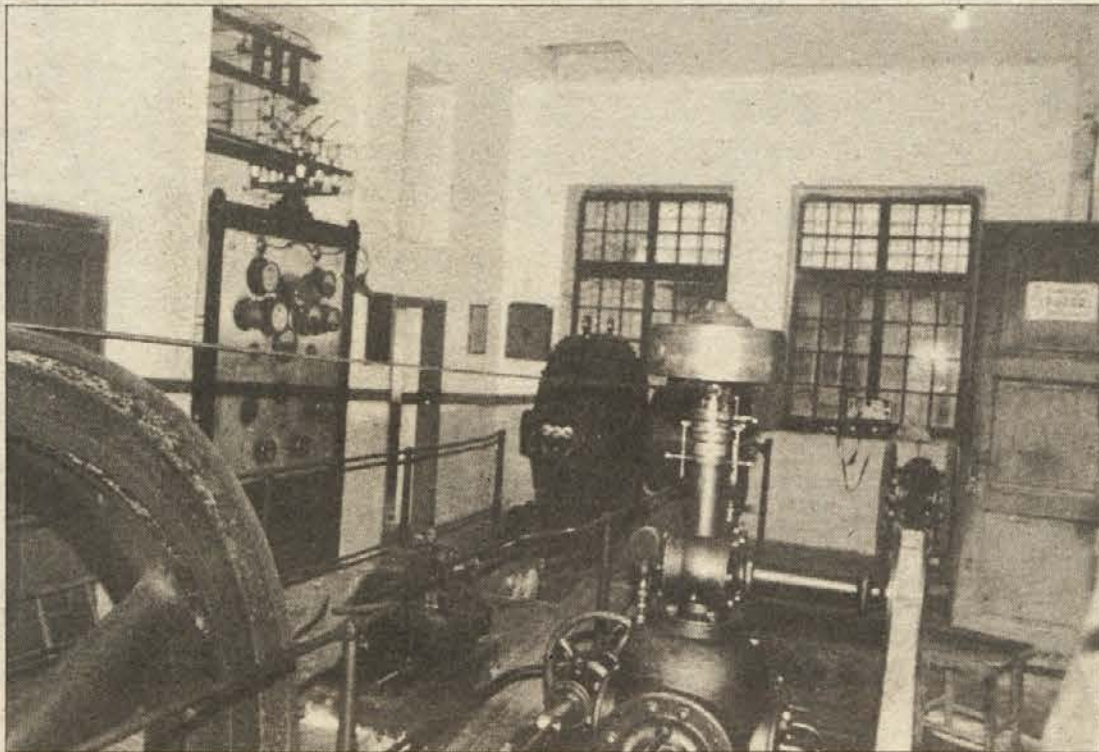
Zaradi vse večje potrebe po elektriki so se lotili gradnje oz. povečave elektrarne. Gradnjo je pričel novi lastnik »Bon in drug«. Za elektrarno je najprej zgradil nov betonski jez, predtem pa je Vinko Bon odkupil polovico lastništva. Elektrarno je potem prodal novim lastnikom, firmi »Bon in družba o.z. Novo mesto«, s sedežem v Ljubljani. Nova elektrarna je pričela obratovati leta 1920. Moč dvojne Francosove turbine je bila 200 KM (ta še danes obratuje), generator je bil moči 110 kVA, napetost 3000 V ter 50 Hz frekvence.

Elektrifikacija Novega mesta z bližnjim okolico je zaradi omejene razpoložljive moči vodne energije napredovala zelo počasi. Leta 1923 je takratna uprava elektrarne zgradila v Bršlinju še parno lokomotivo, ki je gnala generator moči 80 kVA. Ta je obratovala v glavnem v času pomanjkanja vode v HE Prečni. Elektrarna »Bon in družba o.z. Novo mesto« se je leta 1930 preimenovala v Novobor, splošna industrijska d.d. Ljubljana.

Prvi večji napredek elektrifikacije Dolenjske z okolico pa je bil leta 1936, ko so Kranjske deželne elektrarne zgradile 20 kV daljnovod, imenovan banovinski, na relacijah: Grosuplje — Trebnje — Novo mesto, Sevnica — Trebnje (imenovan Savska I) ter Krško — Kostanjevica — Novo mesto (imenovana Savska II). Tako je bilo do leta 1945 zgrajeno skupno 76 km daljnovodov. Transformatorske postaje so bile le v večjih krajih, ki so bili takrat tudi edini elektrificirani, in sicer: Novo mesto, Kandija, Trebnje, Vel. Loka, Mirna peč, Občine, Stopiče (vodovod), Straža, Srebrnice (grad), Skočjan, Sentijerne in samostan Pleterje.

Če primerjamo, koliko je bilo zgrajenega do leta 1945 in do letos, ko proslavljamo 40-letnico osvoboditve, se lahko pohvalimo, da smo zgradili resnično veliko elektroenergetskih objektov. Na področju Novega mesta in Bele krajine imamo danes že okoli 750 km visokonapetostnih daljnovodov, 1700 km nizkonapetostnega omrežja ter 470 transformatorskih postaj. Tako skoraj ni več domačije in zaselka, ki ne bi bila elektrificirana. Vse to je velik uspeh elektrogospodarstva Slovenije, zlasti delavcev TOZD Elektro Novo mesto. Seveda je pri izgradnji elektrarn pomembnejša izgradnja večjih elektrarn, ki delujejo v našem elektroenergetskem sistemu in s tem odpravljajo včasih prav neprijetno pomanjkanje električne energije. Toda tudi izgradnje malih hidroelektrarn in s tem izrabe malih vodotokov ni zanemariti. Najdražja je namreč tista kilovatna ura, ki je ni.

FRANC JERAJ



Krupa

ŽIVLJENJE OB PREPOVEDANI REKI

»Z ženo sva že dlje časa iskala miren koteček, najraje ob vodi, kjer bi si uredila dom. Potem sva v časopisu prebrala oglas, da je naprodaj zapuščen mlin ob Krupi. Takoj, ko sva si kraj ogledala, sva se navdušila nad lepim kotečkom in se na hitro odločila, da kupiva razpadajoči mlin, in decembra 1983 jih bil že v najinih rokah,« pripoveduje upokojenec Ivan Janežič o tem, kako je postal lastnik hiše v kanjonu Krupe. Konec aprila lani sta z ženo Cveto na črnomaljski občinski skupščini dobila gradbeno dovoljenje, še predtem pa so pri Vodni skupnosti v Ljubljani Cveti zagotovili, da je voda v reki neoporečna. Janežičeva sta namreč nameravala gojiti nutrije, za to pa bi potrebovala veliko čiste vode.

»V ljubljanskih Murglah sva prodala hišo in ves denar vložila v gradbeni material in opremo za mlin.« Ohranili so mu isto obliko kot jo je imel nekdanj, na novo so morali postaviti tako rekoč ves prtilični in podstrešni del. Da se jim ne bi pohištvo, ki so ga pripeljali iz nekdanje hiše iz Ljubljane, in druga oprema ter knjige, ki so jih imeli začasno spravljene pri sosedu, preveč uničevali, so z gradnjo pohiteli, saj so želeli do zime urediti nov dom. A avgusta je, vsaj zanje, prišla kot strela z jasnega vest, da je Krupa zastrupljena. Le nekaj metrov od hiše so postavili opozorilno tablo. »To je bil za nas takšen udarec, da smo bili z živci na koncu. Vsi načrti so splavali po tej z življenja prepovedani reki, mi pa smo bili primorani ostati ob njej s še ne dograjeno hišo, s polnim skladiščem gradbenega, izolacijskega materiala, stavbnega pohištva, ploščic, opremo za dokončanje zgradbe, a s praznimi žepi,« obupano pripoveduje Janežičeva.

Načrti Janežičeve družine pa so bili veliki. Ko so prišli v kanjon, so najprej počistili vse odpadke, ki so jih tja na divje smetišče zvozili ljudje. Za tri tovrnjake bi jih zagotovo bilo, a jim vseh še ni uspelo spraviti do ceste. Postaviti so morali most, začasno le lesen, potem pa se je pričelo mukotrpno dovažanje materiala. S tovrnjaki so ga namreč pripeljali le na začetek gozdne poti, ki vodi k hiši, potem pa so ga po strmih,

okrog 200 metrov dolgem kolovozu, dovažali na gradbišče s traktorjem, konjsko vprego, samokolnico. Do prepovedi uporabe Krupe so bila najtežja dela že za njimi, ki so se že veselili, da bodo lahko začeli urejati tudi okolico, ki bi bila prijetna tudi za goste, zlasti tiste, ki si želijo miru, je bilo za nje vsega konec. »Poleg mlina smo kupili še okrog pol hektara zemlje, višje, nad kanjonom pa približno prav toliko njiv, vendar polja na sredo še niso prepisana, ker čakamo, kakšna bo nadaljnja usoda Krupe in ljudi ob njej. S tem, da tukaj ne



bomo mogli gojiti nutrij, smo se že sprijaznili, nikakor pa ne s tem, da voda liže zidove naše hiše, da smo torej tako blizu Krupe, a ne vemo, kako smo ogroženi. Dr. Dušan Plut je prav pri nas nameril največjo koncentracijo PCB v vodi. Čeprav ne živim dolgo tukaj, žena, ki je še vedno zaposlena v Ljubljani, pa le ob koncu tedna, imava oba v sebi že prekoračene količine PCB,« razprda Ivan. Boje pa se tudi posledic na treh otrocih in na vnukih.

Tako Ivan sedaj bolj životari, kot živi v dveh na grobo ometanih prostorih nekdanjega mlina, ki so ga nameravali preurediti v dve trisobni stanovanji. Janežičeva sta hišo že nameravala prodati po nižji ceni, kot je vredna, a brez uspeha. Če hiša ne bi bila tako v kanjonu ali če bi jim kdo zagotovil, da je življenje tam, kjer so si ga izbrali, brez nevarnosti, gotovo ne bi silila stran. Tako pa jim ne preostane drugo. »Nikoli nisva zase niti za otroke od družbe prosila ničesar, sedaj pa sva od družbe, ki naju je tako grdo speljala na tanek led, upravičena zahtevati, da nama priskrbi vsaj trisobno stanovanje. Ne moremo si predstavljati, da bi na stara leta pristala na beraški palici samo zato, ker so bili tisti, ki so nam pred dobrim letom izdali gradbeno dovoljenje za adaptacijo mlina, tako neodgovorni, da ne rečem nesramni, da nas niso opozorili na zastrupljeno vodo. Seveda bi morali že prej povedati tako prodajalcu, ki za nevarnost ni vedel, kot nam resnico o Krupi, saj so z analizami že junija 1983, torej pol leta pred kupoprodajno pogodbo, ugotovili, da voda ni čista,« pravi Cveta, obupana in ogorčena hkrati.

Prav zato, ker se bojijo, da bi na stara leta ostali brez strehe nad glavo, so Janežičevi vložili tožbo proti Iskri z zahtevo, naj ta delovna organizacija odkupi njihovo hišo. »Tako bi si v Ljubljani lahko kupila spodobno stanovanje. Mirnega kotečka zagotovo ne bi več iskala, kajti ta izkušnja naju je stala preveč truda in strahu. Raje bova ostala v hrupni in zasmrjeni Ljubljani, bova vsaj vedela, pri čem sva,« pravita Ivan in Cveta Janežič ob dragi, a žalostni izkušnji v kanjonu Krupe.

M. BEZEK

Godbe na pihala

SENOVČANI POSEKALI SVETOVNE PRVAKE

prof. Janezu Cegljarju, pošalil, da res ne ve, kako bi se končalo, če ne bi bili Senovčani za izvrsten nastop tudi primerno ocenjeni. V Cankarjevem domu so imeli vrli godbeniki iz rudarskega kraja pod Bohorjem verjetno najštevilnejše, zanesljivo pa najhropnejše privrčence. Največji uspeh orkestra iz dolenskih in posavskih logov doslej je bil dovolj močan razlog za že v slovenski metropoli začeto praznovanje senovske ljubiteljske kulture.

Senovčani v zlati četverici, z orkestri iz Trbovelj, Vevč in Raven, a pred godbeniki iz Zagorja in Velenja, ki so že prinesli zlato plaketo z mednarodnega svetovnega prvenstva pihalnih orkestrrov v Kerkradeju na Nizozemskem. Tega uspeha so lahko Senovčani tem bolj veseli, kajti med vsemi orkestri v Cankarjevem domu je imel njihov orkester najslabše inštrumente, kar se pri koncertiranju v taki dvorani težka prikrije. Slabše inštrumente nadoknadimo z velikim zanosom in veseljem. Dosti temperamenta vnašamo, v našem igranju je čutiti zagnanost. Osebnost me bolj pritegnejo simfonične skladbe, čeprav skušamo biti čimbolj raznovrstni. Nekateri so, žal, godbe spremenili v plesne orkestre. Želimo si izvornih, tehtnejših skladb, kakršna je Adamičeva »Sprenevedanje«, ki je bila obvezna skladba za tekmovanje v Ljubljani. Simfonično kolo Jakova Gotovca, ki smo ga zaigrali po naši izbiri, pa mi ustreza tudi kot dirigentu, kajti zanimajo me predvsem ritmični problemi, pravi prof. Cegljar. Doslej je v prvi jakostni skupini tekmovalo okoli 15 orkestrrov, Adamičeva zelo zahtevna skladba pa je očitno poskrbela za močno selekcijo. Dobro je, da je bilo vsaj za letošnje tekmovanje slovenskih pihalnih orkestrrov vseh treh skupin prvič povsem jasno, kdo ima v svojih vrstah poklicne godbenike. Senovčani teh nimajo, tako kot tudi ne poklicnih dirigentov, ki si jih lahko privoščijo nekateri drugi orkestri. Največji štejejo tudi preko 80 godbenikov, svoje zaledje pa imajo v močnih glasbenih šolah.

Sicer pa uspehi senovskih godbenikov niso od včeraj, ampak so plod dolgoletne tradicije in posebej zavzetega strokovnega dela zadnjega desetletja, odkar jih vodi Janez Cegljar, 48-letni profesor glasbenega pouka na

senovski osnovni šoli Štirinajste divizije. Cegljarjev oče je rudaril v francoskem Graissessacu. To je tudi Janezov rojstni kraj. Šestčlanska družina je imela korenine na Senovem, zato je bil Janez ponosen, ker ga je pri 11 letih sprejel v tedanjo rudarsko godbo prvi povojni kapelnik Maks Umek. Brez godbe skoraj ni bilo proslave in gasilske veselice daleč naokoli. Umek je bil velik zasenjak. Bil je invalid in se je iz Krškega vozil na Senovo. Zanesenjaštvo je vcepil tudi mladim godbenikom. Cegljar se še danes spominja njegovih besed, ki pa si jih sam danes ne bi upal izreci svojim



Prof. Janez Cegljar

varovancem: »Tole igranje na klarinet, glasba, bo lahko še tvoj kruh!«

Čeprav so prvi dinarji v poseben sklad za inštrumente godbe na Senovem pritekli že 8. februarja 1921, se je ustanovitev zavlekla tja do leta 1929. Prispevali so predvsem revni, prejemkov bogatih v sklad pa kar ni hotelo biti. Tudi zato ima morda godba na Senovem nekakšno razredno obeležje in je odigrala svojo vlogo delavskega gibanja. Tedanjim oblastnikom že niso bile povšeči prvomajske budnice, kaj šele politično prepričanje in delo številnih godbenikov. Med vojno je godba razpadla, saj so šli godbeniki v partizane. Za prvim kapelnikom Alojzjem Kraljem se jih je doslej zvrstilo deset. Prav Cegljar pa je široko zasnovano krepitvijo godbe in strokovnim delom prispeval levi delež k njeni uveljavitvi ne le v slovenskem prostoru. Senovski orkester je namreč pobraten z godbo iz zahodnonemškega Burgua, kjer igra tudi več zdomcev s Senovega. Ti so jih v polovici junija letos povabili na festival 30 godb v Waldstetten. V cerkvi, kjer so nastopili tudi Senovčani, doslej še niso nikomur ploskali, ker tako pač predvidevajo pravila igre in obnašanja. Ko so Senovčani zaigrali Gotovočo Simfonično kolo in Adamičeva Sprenevedanje, pa se je obakrat razlegel spontan, navdušen aplavz sicer hladnih Nemcev. Senovčani so osvojili vse možne točke in 1. rang s posebno pohvalo, kar že krasi njihove vitrine. Posebno so ponosni še na lani izročeno državno odlikovanje red zaslug za narod s srebrno zvezdo.

Senovski orkester zadnja leta izrazito napreduje tudi ob pomoči delavcev Rudnika rjavega premoga, Metalne in Lisce, ki prispevajo na leto okrog 900 ti-sočakov, kar pa je še vedno samo polovica potrebnih sredstev. Cegljar že v 4. in 5. razredih išče bodoče godbenike in z užikom penehno živi in dela za orkester, saj sam vadi vse inštrumente. Na plečih prizadevnega predsednika senovskega orkestra Antona Žvegljica pa je skrb za gmotno plat delovanja te pomembne kulturne skupine na Dolenjskem in v Posavju.

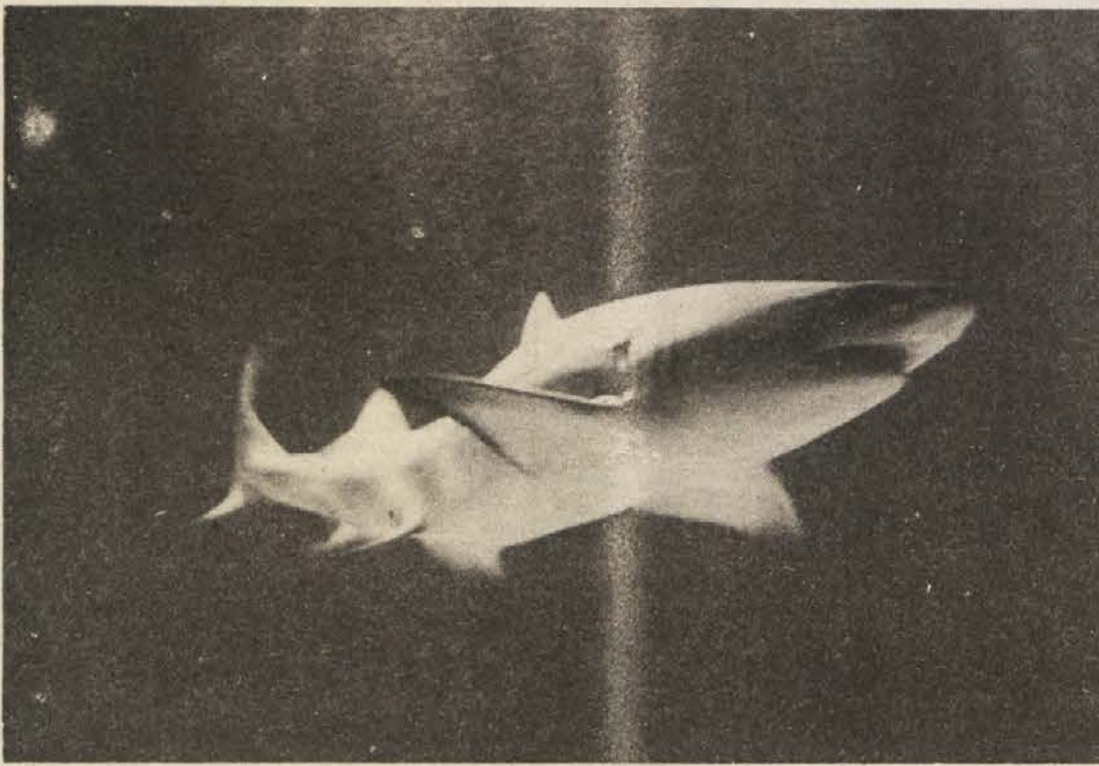
PAVEL PERC

V kronikah Delavskega pihalnega orkestra Svoboda Senovo bo 26. maj 1985 zapisan z zlatimi črkami. Tedaj je namreč Senovčanom v osrednjem slovenskem kulturnem hramu v Cankarjevem domu v Ljubljani uspelo tisto, o čemer so sanjali le največji optimisti. Najboljši pihalni orkestri Slovenije so se v koncertnem programu potegovali za točke in med elitno osmerico v prvi težavnostni skupini so si senovski godbeniki prislužili nič manj kot zlato plaketo. Znaní slovenski skladatelj in dirigent Bojan Adamič se je po razglasitvi rezultatov, ko je čestital 55-članskemu orkestru in dirigentu

JADRAN NI RAJ ZA MORSKE PSE

Poznamo okoli 250 vrst morskih psov, v Sredozemskem morju živi 37 vrst, v Jadranu pa skoraj 30. Razlike v velikosti so zelo velike, poznamo

morskega psa, ki meri nekaj decimetrov, primarki največjih vrst pa presegajo dolžino 20 metrov! Morski psi so praviloma grabežljivci, vendar število vrst, ki napadajo ljudi, ni veliko. Največja nevarnost pred morskimi psi preti plavalcem v južnih morjih, v severni Evropi in Sredozemskem morju so napadi veliko redkejši. Ni še natančno ugotovljeno, katere vrste morskih psov napadajo človeka, saj zverine po napadu ne čakajo na zoologe. Najbolj nevaren pa je nedvomno morski pes ljudožorec ali beli morski pes (Carcharodon Carcharias), edini med morskimi psi, ki brez povoda napade tudi čoln. Včasih zaide, je pravi svetovni popotnik, tudi v Jad-



Zraste tudi več kot 10 metrov. Zelo nevaren je morski pes tiger, ki živi v tropskih in subtropskih morjih. Strah nas je lahko tudi dolgonosega morskoga psa in modrega morskoga psa. Oba priplavata tudi v Jadran.

Zanimivo je, da se morski psi sploh ne zmerjajo za rane, ki jim jih zadamo. Za plenom hlas-tajo dobesedno do smrti. Nevarne vrste pred napadom nekaj časa krožijo okoli žrtve. Posebno jih privlači kri žrtve.

Kemična sredstva, ki so jih med drugo svetovno vojno zoper morske pse uporabljali sestreljeni piloti ali brodolomci, se niso izkazala, vsaj zoper najnevarnejše (pacifiške) vrste ne. Pomanjkljivost tovrstne kemije je v tem, da nima časa učinkovati, saj zverina bliskovito napade. Zdaj poskušajo z izločkom iz plavuti ribe, ki ji pravijo Mojzesov list. Sredstvo deluje zelo hitro na mišičevje čeljusti morskoga psa. Zverina, ki priplava v oblak izločka, tudi do 20 minut ne more odpreti ali zapreti čeljusti. Sredstvo je bilo v laboratorijski fazi preizkušnj učinkovito tudi zoper barakude.

Napačno je mišljenje, da morskoga psa napove njegova trikotna plavut, ki reže površino morja. To ni pravilo, razen tega kažejo plavuti tudi nekatere popolnoma nenevarne ribe, ki ne spadajo med morske pse. Tudi ni res, da se mora morski pes pred napadom obrniti na hrbet. To sicer pogosto počno, še posebej, če gre za plen, ki plava na površini morja, vendar so tudi brez obračanja tako spretni, tako prilagojeni z lovce, da lahko plen napadejo s katerekoli strani in iz vsakega položaja.

Zapisali smo, da živi v Jadranu blizu 30 vrst morskih psov. V tolažbo milijonom kopalcev povejmo še, da so človeku nevarne le tri vrste, katerih predstavniki pa so v našem morju bolj gostje kot staroselci.

VAŠE VPRAŠANJE, NAŠ ODGOVOR

Pod soncem ni nič novega, zakaj bi bilo v novinarstvu. Ko je jugoslovanska radiotelevizija nedavno odkupila ameriško nanizanko, v kateri novinarji na izrecno željo tega ali onega gledalca obiskujejo zanimive in nenavadne ljudi ter kraje, pojasnjujejo manj znane pojme in znajo, skratka, odgovoriti na prav vsako vprašanje, je s podobnimi rubrikami začelo tudi nekaj naših televizij in časnikov. Tudi pri Dolenjskem listu smo menili, da dobro in zanimivo idejo ni greh povzeti, še posebej, če navedeš njenega duhovnega očeta. Poslej bomo v Prilogi prisluhnili najbolj zanimivim vprašanjem in predlogom naših bralcev. Za razburljiv začetek rubrike »Vaše vprašanje — naš odgovor« je poskrbel bralka Jožica Zagar iz Jagodnik pri Novem mestu, ki bo šla na morje, pa jo zanima, kako nevarni so v resnici morski psi. Upamo, da tudi vas mučijo podobne radovednosti. Vprašanje pošljite na naslov Uredništvo DL, Germova 3, Novo mesto 68000 »Za Vaše vprašanje — naš odgovor«. No, zdaj pa k morskim psom!

Mučenje živali

NEVEDNEŽEV IN SUROVEŽEV JE VELIKO

bodo zagotovo kmalu pomnožili še drugi, kakor hitro bodo zvedeli, da prijatelji živali ne držijo križem rok in da so v zelo kratkem času razkrili veliko človeka nevednega ravnanja v njožjem okolju.

Tako je naprimer član društva konec junija v spremstvu miličnika v Dobovi obiskal hleve izvozno uvoznega podjetja Gruda Ljubljana. Obiska ni naprej napovedal in se tudi ni predstavil. Imel je kaj videti. Delavec, ki ima na skrbi živino, ga je naprej odpeljal v hlev za govedo. Biki in krave so stali v blatu. Živina je bila umazana, ne le po vampu, ampak tudi po hrbtu. Po pripovedovanju delavca pri Grudi sploh nimajo svoje stelje. Vpeljali so tak običaj, da kmetje pripeljejo celo koruznico. Zmečejo jo po tleh in živina gazi po njej štiri-

rinajst dni ali celo mesec, tako da jo popolnoma stre. Tako nastane izredno kvaliteten gnoj, dobiček pa imajo oboji, kmetje in Gruda.

V hlevu zraven je bilo ločeno od drugih privezani bolno živinče. Glasno je stokalo in umiralo. Baje da je bil tam veterinar in da mu je dal injekcijo. Po mnenju službujočega hlevskega delavca naj bi to živinče v nekaj dneh poginilo ali pa ozdravelo. Na željo člana društva mu je ta natočil vode.

Potem so šli vsi trije še v konjski hlev, kamor so dan prej pripeljali okoli trideset konj. Obiskovalcema je hitro padlo v oči, da je bil eden od njih pretepen. Imel je

vsje polno brazd. Na vprašanje člana društva, če živino tudi pretepa, je najprej pokazal meter dolgo gumijasto palico in se pohvalil, da s pendrekom umirjajo konje. To je povedal ponosno in z navdušenjem, češ, zdaj vidite, da jim znamo priti na kraj.

Tudi v tem hlevu so videli bolnega konja, vendar skrbniku ni prišlo na misel, da bi ga ločil od drugih. Bolna žival je komaj lovila sapo in tudi nepoznavalec je po gibanju trebušnih mišic opazil, da trpi hude bolečine. Veterinarja tam zaposleni delavec sploh ni poklical, češ da to še ni zadosten razlog za njegov prihod, da so tega vajeni in če bo konj preživel, bodo to naredili naslednji dan. Na prošnjo člana društva je delavec bolnega konja odpeljal ven na travo in to je bilo največ, kar je lahko naredil ven.

Drugi hlev, ki so si ga člani društva nenapovedano ogledali, je bil v Zabjeku pri Podbočju. Lastnik ima v njem devet glav goveje živine in enega konja. Vse živali so našli brez vode in brez krme. Živina je močno podhranjena. Tri telice so tako shirane, da najbrž ne bodo preživele. V hlevu tudi ni nobene stelje in živina je prisiljena ležati v blatu.

V društvu že vedo za dva primera sodobnih svinjakov, kjer svinje po nasvetih strokovnjakov privezujejo, da bi imeli rejci od njih več dohodka. Tako privezana žival je prikrajšana celo za to, da bi povohala svoje mladiče. Za zdaj sta takšna sodobna, hleva v Gornjem Lenartu in na Žejnem v brežiški občini.

Na kmetih še tudi ni povsem izginilo piganje na silo, katerim mučijo goske, čeprav je dandanes večje povpraševanje po mesu kot po masti. Ljudje že brez tega uživajo preveč maščob. Kdo ve, če rejci sploh pomislijo na to, da živalim s tem povzročajo trpljenje?

Tudi prevozi živine so v Jugoslaviji še zelo problematični. To velja za vlake in za tovornjake. Soferji večsih ure in ure pustijo živino na vročini pred gostilnami brez kaplje vode. Nič čudnega torej, če se onstran meja zgražajo nad našim ravnanjem. Preden živino pošiljejo naprej, jo morajo včasih tudi po štirinajst dni in dlje zadržati v svojih hlevih, da si opomore za nadaljnji prevoz.

Iz pogovora s predsednikom brežiškega društva proti mučenju živali Ivanom Kapušinom smo zvedeli, da malone v vsakem koraku opažajo, kako slabo ljudje ravna s svojimi psi, čeprav so prav oni človekovi najboljši in najzvestejši prijatelji. Navadno so privezani na prekratko in preveč težko verigo in nimajo zavetja pred sončno pripeko, pred dežjem in mrazom. Društvo so do zdaj opozorili na tri primere. Člani obiščejo lastnike in jim najprej svetujejo. Če njihovih naporov ne bi upoštevali, potem bodo tudi oni ubrali drugo pot in zahtevali, da jih kaznuje sodnik za prekrške.

V vasi Ravno pri Raki je bil pes privezan na komaj dva metra dolgi verigi in ni imel nobenega zavetja. O hrani in vodi ni bilo sledu. Pes je bil tako izstradan, da so mu lahko prešteli vsa rebra. Poduk in opozorilo lastniku je zaleglo in ob naslednjem obisku je bil pes pripet na tekoči verigi, imel je vodo, zavetje pred soncem, hrano pa dobi zdaj dvakrat na dan.

Društvo bo še naprej odkrivalo primere mučenja živali in v načrtu ima tudi večkratni pregled prevažanja živine z vlakom in s tovornimi avtomobili ter vsaj en ogled hlevov v družbenem sektorju. Društvo bo poskušalo urediti tudi zavetišče za zavržene, najdene, poškodovane in bolne živali. Povezalo se bo s posavskimi veterinarskimi postajami in s postajami milice ter si zagotovilo njihovo pomoč in sodelovanje.

Nevednežev in surovežev je še veliko, zato boljše nadzor nad njihovim početjem ne bo odveč, h kulturnejšemu odnosu do živali pa bo zagotovo največ pripomogla vzgoja mladega rodu.

JOŽICA TEPPEY

MUČENJE ŽIVALI

Naš fotoreporter je med službeno potjo v Begunje na Gorenjskem ob cesti, ki pelje iz Radovljice, našel na ta nenavaden prizor: vaški fantje so ujeli sovo in jo „križali“. Podrobnosti si reporter ni upal spraševati, menimo pa, da bi morali tako starši kot vaščani pravočasno poseči vmes in preprečiti tako nesmiselno trpinčenje uboge ptice!

E. KAŠE

KLJUB PROTESTOM

Pobili že 50.000 tjulenjjev

ŽIVALI NA ŽRTVENIKU ZNANOSTI

VELIKA VEČINA POSKUSOV Z ŽIVALMI NE DAJE NOBENEGA NOVEGA SPOZNANJA — TO JE KVEČJEMU IZŽIVLJANJE KRUTOSTI

Najdejo se trupla živali, ki so včasih tako razmesarjena, da jih je komaj mogoče prepoznati, včasih pa jim manjka samo kri. V posameznih primerih krvavca odkrijejo, največkrat

ŠPANSKI BIKI SO UTRUJENI

SEVILLA — Španski biki, ki jih gojijo za bikoborbe, so utrujeni. Njihovi rejci so enotnega mnenja, da postajajo te živali vedno bolj šibke. Da bi prišli do korenin tega zla, je zato 52 rejcev bikov razpisalo prejemno 25 milijonov peset, ki so namenjeni raziskovalcem, živnozdravnikom in psihologom, če bodo ugotovili, od kod nemoč pri teh živalih.

Ubitih 20 labodov

LOVCI PRI NAS — NE POZNAJO MEDNARODNE KONVENCIJE

Evropski tisk piše o vseh smrtih!

PRETEPENA MUČA

NE-MUČITE ŽIVALI!

Ni dneva, ko ne bi videli pohabljenih gobov

„Živino je pobil strop“

JAKOB LEBAR NE PRIZNAVA, DA JE NJEGOVA ŽIVINA POGINILA ZARADI NEDOHANJENOSTI

Poskusi na živalih

Nečloveško ravnanje z živino

1. JULIJANA, 27. junija 1978

VSAK DAN POGINE V STRAŠNIH MUKAH 800.000 ŽIVALI

V laboratorijskih vseh sveta vsak dan pogine v strašnih mukah 800 tisoč živali. Novi namen je vstop strogo prepovedan, dovolijo ga samo pod nadzorstvom in takrat pokajo, kar sami hočejo.

Vsi, ki se ukvarjajo z živinorejstvom — s seznanjenjem živali

SKRIVNOSTI POMORI ŽIVALI

Vsako leto po vsem svetu nalovijo okrog 500 milijonov živali in velik del jih pogine že med transportom ali pa prvo leto ulemištvu

Krotki labodi nekaterim niso pogodu

NOVO MESTO, 3. februarja — Za nekaj tednov se skupina sedemih ali osemih labodov domala po vse države na Kriki, ki teče skozi mesto, v veliko vnanjo ljubiteljev šive narava. Te velike ptice so precej krotke, včasih ljube. Radi priplavajo k bregu in se naj pogostejšo knočke kruha, s katerim jih ob bregu kriki radi postredujejo. Začnejo tih pa kaže, da je ena od živali ranjena v vrat. Ljudje so ves pred dnevi prebrčili mlajšemu fantu, da bi obstrlejši labode v maščo poslalo. Ni ugotovljeno, da je prav on žival tudi ranil.

Za tak neseluzen mladoletnik so odgovorni njegovi starši ostrova stržobiti.

P. B.

Kdo je kriv za poginule prašiče?

Ljubljanska ŽTP nam je poslala naslednje pojasnilo k poročilu „V vročini poginili prašiči“ (VEČER, dovale ali zadušite. Naložena drobnica mora imeti v vagonu toliko prostora, da lahko leže.

Golobi umirajo za zamreženimi okni

Pomor ptic

Na deklaracijo OZN o človeških pravicah se pogosto sklicujemo, deklaracijo za pravice živali pa zelo poredko omenjamo. Malodko ve, da je ta deklaracija postala eden izmed dokumentov Združenih narodov 15. oktobra 1978, približno tri desetletja po deklaraciji o človeških pravicah. V njej je zapisano, da imajo vse živalske vrste pravico do življenja in da človekovo spoštovanje živali utrjuje njegovo spoštovanje do sočloveka, zato se mora človek že od otroštva naprej učiti živali opazovati, razumeti, spoštovati in ljubiti. Vsaka žival ima pravico do človekove skrbi, zdravljenja in varstva in nobena od njih ne sme biti trpinčena ali izkoriščena. Če je usmrtena nujna, jo je treba izvesti hipoma, brez bolečin, strahu in mučenja. Žival, ki si jo človek izbere za tovariša, ima pravico do tiste starosti, ki je značilna za njeno vrsto, sleherni delovna žival pa pravico do razumne odmere delovnega časa in naporov ter do ustrezne prehrane in oddiha.

To je samo nekaj zahtev iz dokumenta OZN, ki je postil vodilo za delo novoustanovljenega Društva proti mučenju živali v Brezicah. Ustanovna skupščina je bila 6. junija in društvo ima za začetek 40 članov. Postali želijo zbirališče ljudi dobrih src vseh starosti in v svoje vrste posebej vabi veterinarje, mesarje, lovce, gozdarje, učitelje in šolsko mladino.

Prostor za dežurstvo in sestajanje mu je začasno odstopila OK SZDL v bivši pisarni AMD. Prvo razočaranje so člani doživeli s telefonom. Obljubila jim ga je ZPM, vendar je to obljubo preklicala, bolj širokogrudno pa se je izkazalo predsedstvo Sklada za dopolnilno izobraževanje zaposlenih v zasebnem sektorju, ki jim je za sprejemanje prijav in drugih pozivov ob četrtkih mhd 18. in 20. uro ponudilo svoj telefon. Vseh enajst članov je takoj vstopilo v društvo. Njegove vrste

OLUZIJA

PREBRALI SMO

IRONIČNO OGLEDALO

Slovenci ne premoremo prav veliko poetov, ki znajo popisovanje vsakdanjosti, zajemajoč iz življenja »zdaj in tu«, dvigniti na estetsko, umetniško raven. Pravezprav je spisek kvalitetnih, prepričljivih tovrstnih uresničevalcev kratak, saj bi ob Menartu, Fritzu in Bordonu težko omenili še koga, ki bi bil tako ves zavrtan v svoj prostor in svoj čas, tako predirljivo aktualen. A če že ostajamo pri teh imenih, dodajmo, da imajo precej soroden, zgečkljiv način pisanja, da so njihovi verzji nabiti s humorjem, sarkazmom, ironijo, vse to, povezano in prekašeno s silnim ustvarjalnim izkustvom, pa predstavlja naboj, ki se mu ni težko prebiti do najširšega kroga bralcev. Prav zato in tudi zato izhajajo njihove zbirke v najvišjih možnih nakladah in štejejo za založniška dejanja, ki jim je uspeh že vnaprej zagotovljen. Taka je tudi Fritzova najnovejša knjiga Dejansko stanje, ki jo je v 2000 izvodih izdala Cankarjeva založba, vanjo pa je pesnik uvrstil 55 pesmi in 10 songov. Pravezprav je Fritzovo zbirko uredil in ji dal končno vsebinsko podobno Tone Pavček, medtem ko jo je z ilustracijami popestril Milan Bizovičar.

Dejansko stanje ni celovito stanje poezije Ervina Fritza, kakršno poznamo iz njegovih prejšnjih knjižnih objav, v tej zbirki, ki bi lahko imela tudi naslov Kaj zjziate tako romantično (po enem od šestih ciklov oziroma istoimenski pesmi v tem ciklu), je pesnik knjižno obelodanil tisti del svojega opusa oziroma tiste pesmi, v katerih sh ali zajedljivo ali ironično, hudomušno in miselno naostreno loteva sodobnih problemov, posameznikov, družbe, »milega naroda«, hkrati pa sebe in vse druge naravnava v pokončnost, človeško poštenost. Posmehuje se in zasmehuje slabosti slovenskega in ostalega sveta, vendar ne zvzišeno, pridrigarsko. Ne more skriti, da je tudi sam prizadet, pa četudi želi biti le kronist. »Beležim si naše bridke postaje«, pravi v pesmi »Kronist« in nadaljuje: »Kot lev skačem skoz ognjenih obroč./ Delam bridke slovenske duhovne vaje./ V eni in okrog mene je noč.

A prej ko slej je najbolj sončna stran te knjige podčrtovano veselje do življenja, sprejemanje vsega vselega in hudeg, kar to življenje daje. Za pesnika je še posebej zanimivo življenje našega ljudstva, »lubihi Slouenzov«, kakor ga imenuje po Trubarju, in hitro zmouduje, kaj je pravezprav narobe z nami.

»Noben ne jemlje življenja čisto zares: / pri najbolj krvavi zadevi pride kaj okroglega vmes.« pravi pesnik in zdi se, kakor da nas je s tem postavil pred ogledalo. Da pa se ne bi preveč zgrozili nad lastno slovensko usodo, nas bodri: »Napeljimo bolj veselo usodo na svoj mlini!»

Preden končamo in toplo priporočimo to knjigo v branje, povejmo, da bralec, in tudi zahtevnejši estet, ob Fritzovih verzih resnično uživa. Uživa ob ironični sproščenosti, živosti, gladkosti in, dodajmo, lahko razumljivosti povedanega, oziroma upesnjenege. To pa so še posebne odlike Fritzove poezije, ki jih zbirka Dejansko stanje samo potrjuje.

PRVENEK

Kaže, da je sedanji založniški trenutek posebno naklonjen ustvarjanju novih knjižnih zbir, saj smo letos doživeli rojstvo nekaj novih zbir, ki računajo na tistega slovenskega bralca, ki sicer ni literarni sladokusec, vendar ima dovolj izbran okus, da mu vsakršna knjig tudi ni povšeči. Tako Mladinska knjig izdaja zbirko Hram, Državna založba Slovenije poskuša z Branjem, ob strani pa ne stoji tudi Prešernova družba, ki je nedolgo tega poslala na knjižni trg prvo knjigo iz svoje nove zbirke, kateri je posodila naziv Prešernova rojstna vas Vrba; takšno ime je dovolj domiselno in se za izdaje založbe, ki deluje pod imenom našega velikega pesnika, tudi spodobi.

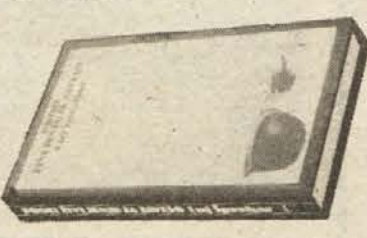
K osnovanju nove zbirke Vrba je Prešernovo družbo usmerilo predvsem to, da v njeni redni letni knjižni zbirki vse manj prostora za leposlovne knjige. Izrivajo jih priročniške in druge knjige, po katerih je prav tako precejšnje povpraševanje.

Startna knjiga nove zbirke je prvenec mladega, še ne uveljavljenega in zaenkrat malo poznane pisatelja Lujja Šproharja, ki pa obljublja, da se bo poslej večkrat pojavil na knjižnem trgu. Njegov roman Proti življenju za zaveso je namreč komisija izbrala kot najboljšo od prispevkov za prvi natečaj in delo uvrstila v novo knjižno zbirko.

Gre za pripoved o fantovskem odrasčanju, o plovbah mimo scil in karibid pubertete, kar je že samo po sebi dovolj naporno in težavno, vendar se junak pripovedi poleg tega sooča še s hitro napredujočo slepoto. V času, ko mladi fantje odkrivajo svet, ko so čuti razdraženi in poželjivi vsega razkošja sveta, ko so ženske skrivnostno mamljive in prebujajo drgetanja že ob pogledu, junak izgublja in na koncu tudi izgubi vid, to je dvakratno težka izguba, ker se dogaja v tako občutljivih in neverjetno vitalnostjo premaguje slepoto in si pri tem poma-

ga tudi z nekakšno, lahko bi rekli, huligansko brezbriznostjo. Vendar je za vsem ravnanjem junaka Šproharjeve pripovedi čutili čvrsto življenjsko spoznanje, da človek ne sme postati žrtve svojih telesnih hib, ki rade porodijo duhovne plitovce in pohabljenost.

Pripoved je napisana v prvi osebi in daje vtis dnevniških zapisov. Avtor se ne muči s selekcijo motivov in dogodkov, marveč niza povsem enakovredno nepomembne ob pomembne in celo usodne, pri tem pa uporablja žargon mladih izpred let, kar vse dodatno ojači občutek, da beremo dnevnik pubertetnika.



Naj bo pomanjkljivost ali pa prednost Šproharjevega prvence, priznati je treba, da je tovrsten način pisanja nekaj novega in svežega.

M. MARKELJ

BRANJE

Branje. Tako so pri Državni založbi Slovenije naslovili novo knjižno zbirko, ki bo prinašala sodobne romane iz književnosti širom po svetu. V zloženki ob prvi pošiljki poudarjajo, da bodo izbirali romane, »ki bodo nesporne umetniške vrednosti, a po obliki in izvedbi hkrati tudi privlačni« za širok krog bralstva, torej bodo obšli dela »z zapletenostjo sloga in težko razberljivostjo idej«, sploh pa se ne bodo pečali s t.i. literarno plažo.

Za branje, ki naj bi ustrezalo tako opredeljenim merilom, so najprej izbrali dva romana iz severnoameriške književnosti, in precej je treba povedati, da so z R. Ellisona »Nevidnim človekom« in L. Rhineharta »Možem na kocki« zadeli v črno, pa tudi z napovedanimi tremi romani iz južnoameriške književnosti ne bodo zgrešili.

Rajpha Ellisona uvrščajo poznavalci med najbolj dosledne kritike sodobnega ameriškega načina življenja. Še zdaleč ni nepomembno, da gre za črnega pisatelja, ki je bil za »Nevidnega človeka« deležen številnih priznanj, prevlado pa je celo mnenje, da je Ellison najboljši ameriški romanopisec 20. stoletja, njegov doslej edini roman pa najboljši ameriški roman po zadnji vojni. In o čem govori tako hvaljeno delo, ki prihaja na Slovensko v prevodu Branka Gradišnika več kot tri desetletja po izidu izvirnika? Brezimni, nevidni pripovedovalec se umakne v sobico, da bi na robu mesta, družbe, življenja spi-

iz izložbe

Prvi letnik zbirke Hram, ki jo izdaja Mladinska knjiga, je z izidom petih novih knjig zaokrožen, sama zbirka pa jasno opredeljena kot pretehtan izbor najboljšega, kar premore daljša slovenska proza, ter hkrati kot poskus ovrednotenja posameznih del v luči sedanjih gledanj in spoznanj.

Mira Mihelič, plodovita pisateljica in prevajalka, je predstavljena z romanom April, ki ga literarni poznavalci postavljajo v sam vrh njenega ustvarjalnega opusa. Gre za dnevniško oblikovano pripoved, v kateri prevladujeta dve osrednji temi, ki sicer nista pogosti v slovenskem leposlovju: agonija nekega družbenega razreda ter ženska kot samostojno misleča in neodvisna osebnost. Kot je za knjige zbirke Hram običajno, sta romanu dodana spremna beseda (napisala jo je Helga Glušič) in kratek biografski oris z bibliografijo.

Tematsko zanimiv je tudi roman Zapisnik Vladimirja Kavčiča, saj govori o tistem obdobju slovenske zgodovine, ki je pred kratkim zbudilo tolikšno pozornost javnosti, to je čas pojavov stalinizma v naši povojni družbi oziroma dachauskih procesov. Vendar Kavčič s svojim romanom ni ustvaril le literarne podobe nekega preteklega obdobja, marveč je presegel zgolj pripovedanost in umetniško izrazil relativnost resnic. Spremno besedo je prispeval Matjaž Kmecl.

Nekoliko starejše je delo Cirila Kosmača Pomladni dan. To je Kosmačevo nadaljše prozno delo in verjetno tudi najbolj poznano in približljivo pribralcih. Literarni teoretiki ga uvrščajo v prelomno obdobje pisateljčevega umetniškega zorenja, ko je Kosmač naredil pomembne premike v nove smeri. Po ugotovitvi poznavke Kosmačeve umetnosti Helge Glušičeve je Pomladni dan motivno najbogatejše delo Cirila Kosmača, v slovenski prozi pa roman zavzema pomembno mesto, saj je pisatelj z njim zaznamoval premik slovenske proze zgodnjih petdesetih let iz povojnega shematiziranega socialnega realizma k ponotranjeni človeški tematiki, predvsem ljubezni in smrti, ter k novemu, bolj osebnemu doživljanju in slogu, kot je zapisal v spremni besedi Boris Paternu.

Da Slovenci premoremo tudi kolektivni roman, dokazuje Prežihov Voranc s svojo Požganico. Mor-da danes ne bomo delili velikega navdušenja s



Slavkom Grumom, ki je ob prvem izidu Požganice zapisal v svoj dnevnik, da tako lepo opisane kolektivne slike neke sredine še ni bral, tudi v svetovni literaturi ne, sedaj pa da je ustvarjena v slovenskem jeziku, nedvomno pa je obsežni Prežihov »roman iz prekratnih dni« še vedno zanimivo branje. Vorancovo romaneskno ustvarjanje je v spremni besedi orisal Jože Koruza.

Kot zadnjega v drugem paketu prvega letnika Hrama omenjamo najstarejšega od predstavljenih pisateljev Josipa Stritarja, ki so ga uredniki uvrstili v zbirko z esejističnim romanom Zorin. Gre za slovensko inačico sentimentalne in pisemske proze, ki je v Evropi dosegla vrh z Goethejevim Wertherjem in Rousseaujevo Novo Heloizo. Stritarjev Zorin pomeni vključitev slovenske književnosti v pomembno strujo zahodnoevropskega mišljenja in čustvovanja v 19. stoletju in bi bila brez njega miselna širina slovenske književnosti ne le siromašna, marveč tudi preveč enosmerna. Pisec obsežne spremne besede Jože Pogačnik meni, da je Zorin manj kot katerikoli drugo prozno delo iz druge polovice 19. stol. odtujen od sodobne bralne izkušnje.

Zbirka Hram nam torej zares ponuja dobro pretehtan izbor iz slovenskega proznega ustvarjanja, izbor, ki ne bo odveč v nobeni domači knjižnici, če se v nji seveda že ne birajo knjige temeljne slovenske leposlovne knjižne zbirke Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev.

M. MARKELJ

sal lasten, življenjepis. Slednji je podoba črnega mladeniča, kate-rega hočejo vsi, učitelji, delodajalci pa politični veljaki, na silo vklopiti v kruto vsakdanjost, da bi prek njega dosegli lastne cilje. Za razliko od t.i. črnega realističnega oz. protestnega romana je Ellison svoje-mu junaku naložil iskanje bivanjske resnice, in sicer na že domala kufkavsko simbolični ravni, družbeno stvarnost črnega življa pa je razvidna, kolikor dopušta junakov razgled.



Hubert Požarnik, pisec spremne besede, priporoča, naj »Moža na kocki« skrbno prebere vsak, kdor se že zdravi ali pa se šele odpravlja k psihiatru, bleščéče napisani roman Lukeja Rhineharta se mu namreč zdi kot svojevrstno zdravilo. Duševnih stisk, razvrvanosti, nemira je tudi v Slovincih čedalje več, zato omenjeno priporočilo ni iz trte zvit, roman (poslovenil ga je Ferdinand Miklavc) pa nazorno kaže, do česa lahko privede neprizanesljivo poklicno in še kakšno vzpe-

njanje v okolju, kjer ima prvo in zadnjo besedo potrošniški boj za prestiž. Ko se Rhinehartov junak, ugledni psihiater, zave, da o marsičem bistvenem v življenju in svetovni navsezadnjih odloča zgolj naključje, se začne zoperstavljati ut-esnjujočim moralnim normam, za odločitve pa začne metati kocko. Življenje, ki ga živi v taki odvisnos-ti, je sprva celo prijetno, malce šaljivo, korak za korakom pa junak stopa v območje tragičnosti, dok-ler se pred njim slednjič ne odpre prostranstvo niča, smrti.

D. RUSTJA

ZMAGOVITA POT

Po več letih dela z alkoholiki se je v dr. Janezu Ruglju rodilo žalostno spoznanje, da se je vse, kar je za alkoholike napravil kot klasično izobražen zdravnik in psihiater, čeprav z najboljšimi nameni, zanje slabo končalo. A to spoznanje mu ni spodrezalo volje za iskanje novih, drugačnih poti, po kateri bi se z alkoholom zasvojeni ljudje lahko dvignili iz temačnih globin alkoholizma, pojava, ki načenja same korenine naroda in razvitega dela človeštva. Na osnovah Hudolinovega modela, ki ga je dopolnil z novimi spoznanji, je dr. Rugelj oblikoval od tradicionalnega povsem drugačen način »zdravljenja« alkoholikov in dosegel prvič v prihiat-

riji, da je »zdravljeni« alkoholik dosegel osebnostno preobrazbo in se dvignil do kakovostnega življenja, ki ga pač nihče neče ponovno zamenjati za »kloako človeške družbe« — z življenjem alkoholika. Delo s temi uspešnimi ljudmi, ki jih Rugelj imenuje graditelje, je odprlo nova in nova spoznanja in odgrnilo skrivnost kako hoditi zmagovito pot v polno življenje in ne stopiti nazaj na pot, ki vodi v razčlovečenje.

Seveda je treba skrivnost resilne poti pokazati in posredovati drugim. Prav tu naj bi, kot je dr. Rugelj trdno prepričan, odigrala pomembno vlogo literatura, saj je »naše znanje o človeku utemeljeno v večji meri n literarno umetniškem študiju ljudstev kot pa na izsledkih sociologije, psihologije in psihiatrije«. Z literaturo je mogoče torej najučinkoviteje posredovati nekater temeljne izkušnje. In prav na tem premisleku sloni knjiga Zmagovita pot, ki je pred kratkim izšla pri Državni založbi Slovenije. Knji-



ga je sestavljen kot nekakšen zbornik, v katerem precejšen del zavzemajo komentirane izpovedi graditeljev, to je ljudi, ki so premagali zasvojenost z alkoholom, drugi del pa predstavljajo prispevki strokovnjakov. Knjigo zaključuje daljši poliliterarni zapis, ki je nastal ob urejanju Gabrove družine (izmišljeno ime resničnih družine). Ta del knjige je bralec Dolenjskega lista poznan, saj smo nekoliko skrajšano in predelano inačico objavljali kot podlistek na sredinski strani našega tednika.

Knjiga, takšna kot je, ima svojevrsten naboj, ki ne more pustiti povsem neprizadetege ne običajnega bralca ne strokovnjaka, saj govori obema na prepričljiv način s težo stroke in literature, pristnih izpovedi, iskrenosti in močjo spoznanja in odkritja. Četudi ima Zmagovita pot zborniški značaj in je zelo pestra po avtorjih in prispevkih, pa je kot njen glavni avtor upravičeno zapisan dr. Janez Rugelj, saj je prav on tisti generator, ki je s svojo energijo spodbudil graditelje in krog strokovnjakov k delu, katerega koristnost je ta čas morda premalo opazna in cenjena.

Zaradi vsega tega je knjigo vredno pogledati in jo prebrati, če se strinjamo z Rugljevo zmagovito potjo ali ne.

M. MARKELJ

CENJENA, KO STA POSTALA »DELAVCA«

Na prvem malem likovnem taboru v Straži, prirejenem ob koncu dnevov kulture, ki so v tem industrijskem kraju pod Srobotnikom potekali od maja do julija, sta delala akademski kiparja Slavko Kranjc iz Celja in Tone Demšar iz Ljubljane. V treh tednih, kolikor je trajal tabor, sta ustvarila vsak po eno leseno skulpturo večjih dimenzij, ki po svoji simbolizirata življenje in delo tega dela Dolenjske. Postavljeni na zelenice v novem naselju Straže, na zahodni strani, pa pomenita tudi začetek nekakšne galerije na prostem, čeprav so ju tja namestili »samozagras okras. Z leti naj bi se jima pridružile nove

stvaritve, nastale na naslednjih taborih, saj Stražani, še posebej ne organizatorji v okviru krajevne skupnosti, ne skrivajo želje po nadaljevanju te prireditve. Še več, menijo, da bi mogoč mali tabor celo prerasti v Formo vivo po kostanjeviškem zgledu, k temu načinu dela pa bi morali, kot je delal Tone Demšar, pritegniti zlasti mlajše ustvarjalce, željne samopotrjevanja v »ateljeh« na prostem.

Za delovišče prvega likovnega tabora so organizatorji izbrali kot poleg Novolesovega obrata za razrezovanje lesa. Kiparja sta

tako odločitev pohvalila, saj jima je bilo potem pri roki vse, kar sta potrebovala pri obdelavi debelih hrastovih hlodov, tudi delavci bližnjega obrata, kadar je bilo treba obdelovano težko deblo premakniti ali ga prevalliti. Na ta način sta kiparja navezala tudi prve stike z »občinstvom«, z domačimi delavci. Ti so sprva malce sumljivo opazovali njuno početje, češ ali ni škoda lesa za tako igračenje, ko bi lahko hlode koristneje porabili v bližnji tovarni za pohištvo in zaslužili milijonh. »Sele čez čas, ko sva jim bolj pojasnila kaj bova naredila, in ko so videli, da tudi z najimih obrazov lije pot, so naju začeli gledati z drugačnimi očmi, nič več sumljivo in ne kot tučca«, je smeje se pripovedoval Slavko Kranjc, vjen takih srečanj iz drugih krajev, kjer je bilo tudi treba orati »umetniško ledino«. »Saj vam tega ne bi pripovedoval, ampak ustvarjalcu, še posebej pa kiparju, veliko pomeni že to, da imajo ljudje v okolju, kjer se je namenil nekaj napraviti, njegovo početje z resno delo, ki je nemalokrat tudi pravo garanje, ne pa za nekoristno, brezplodno frčkanje časa in materiala.« je postavil.

Ob takih srečanjih z Novolesovimi delavci in drugimi obiskovalci, ki so prišli na tabor naključno ali iz radovednosti, sta kiparja ure in ure z dieto in kladivom v rokah krbala trdo hrastovino, jemala vsak svojemu debilu odvečno gmoto, z zarezji dodajal nove oblike vse dotlej, dokler iz hlodov, ni stopilo tisto, kar sta želela napravi. Les ni edina tva-





OBRAZI

35. LETNIK- ODLIČNO

Junij, prag v poletje je mimo, in očmev vesele maturantske pesmi je izginil z novomeških ulic. Nove generacije so prestopile prag v življenje, čeprav malce z grenkim priokusom, da ta prag ni več tisto, kar je pomenil njihovim predhodnikom v skoraj 240-letni zgodovini novomeške gimnazije. Za njeno nekdanjo slavo se je zagrnila zavesa, predstava je končana. V drugem delu nastopa nova, usmerjena šola in njene rezultate bo moč presoditi šele čez nekaj let, morda šele čez desetletja. In ko se bodo današnji maturanti čez petdeset let zopet srečali na proslavljanju obletnice mature, kako bodo gledali na ta čas, na šolskih reforme, na možnosti, ki so jih dobili za prvi sunek v življenje? Možna so samo ugibanja pred njimi je še nešteto preizkušenj, razpoltij, ovir in na vsakem koraku bo treba izbirati, presojati, pokazati svoje znanj in odločnost.

Medtem ko je letošnja maturantska generacija uživala prve dneve svobode, začetek najdaljših počitnic v življenju, so sh ob proslavljanju petdesetletnice mature postavili za spominsko fotografijo njihovi gimnazijski kolegi maturantskega letnika 1935. Pri njih ni več negotovosti, dilem. Življenje je petdeset let po maturi oralo po njih in jih oblikovalo, smrt je segala mednje in jih več kot zdesetkala, vmes pa je bila še druga svetovna vojna, ki je vrgla vse na hudo preizkušnjo. Generacija letnika 35 ponosno stoji pred fotografsko kamero. Preizkušnje je dobro prestala. In za to ima velike zasluge novomeška gimnazija, ki jim je dala osnovna spoznanja o

življenju, družbi in znanosti. Ne vsa neposredno, dala pa je perspektivo in samozavest za odpiranje novih in pisanje še nepopisanih strani v izkustvu človeštva. In prav to je naloga dobre šole.

»Naša generacija je dala enega narodnega heroja, dva generala, več zdravnikov, med njimi tudi dva znana partizanska zdravnika, partizanske komandante, aktiviste, družbenopolitične delavce, profesorje, raziskovalce, juriste, dva župnika in enega umetnika.« pripoveduje inženir Branimir Lamut, ko se oddalji od vesele družine svojih nekdanjih sošolcev na vrtu hotela Kandije. Šestnajst se jih je zbralo in trije nekdanji profesorji. Maturo jih je delalo dvaintrideset, od tistih, ki so jo takrat naredili, pa jih je živih še dvajset. »Ni nam bilo lahko. Rodili smo se med prvo svetovno vojno, ko sta bila v naših krajih huda stiska in pomanjkanje. Študirali smo v času hudih gospodarskih kriz. Marsikateri starši šolanja otrok niso zmogli. Morali smo si sami pomagati. Potem, ko naj bi pričeli živeti, pa se je pričela vojna.«

»Silva Korošec, prej Skrabl, edina od letnika, ki je ostala v Novem mestu, se spominja zadnjih gimnazijskih let: »S profesorji smo bili prijatelji. Zlasti nekateri so nas cenili in spoštovali in tudi med prostim časom, ob sobotah ali nedeljah, smo šli kdaj skupaj ven v kak lokal, kjer se je pilo, pelo in plesalo. Profesorji so bili za družbo v redu, šalili so se, naše fante, ki so ušpičili marsikatero potegavščino ali kaj drugega, pa so kolegično krili.« Sošolec Jovo Vasič, pozneje profesor zgodovine, je bil znan šaljivec. O njem kroži popularna anekdota iz partizanskih časov. Pride h kmečki ženički — menda je bilo nekje na Primorskem — pa pravi: Mamca, žejen sem! Ženička gre lepo v vežo in mu prinese vedro vode na prag. On pa: Mamca, ne umazan, žejen sem, pravim!

Med partizani je bilo devet ali deset sošolcev. Profesorji so bili v Novo mesto poslani večinoma kazensko. Učili so nas Ferdo Kozak, Angela Piskernik, Ivan Koštial, Marjan Dobovšek, Franc Štancer, Janko Jarc in drugi, razrednik pa je bil Rudolf Bajželj. Bajželj, Dobovšek, in Jarc so prišli na petdesetletnico, profesor Štancer je star že dvainosemdeset let, pa ni mogel priti iz Ljubljane.«

V knjigi 225 let novomeške gimnazije je med pomembnejšimi učenci omenjenih kar pet imen iz letnika 1935, lahko pa bi jih bilo tudi več. Omenjeni so Jože Borštnar, politični delavec, organizator in narodni heroj, Vladimir Lamut, slikar in grafik, Branko Mervič, unierzitetni sodelavec in znanstveni raziskovalec, Marjan Morelj, zdravnik-general in medicinski pisec in Franc Pirkovič, politični delavec in znani dolenjski organizator narodnoosvobodilnega gibanja. Naj med sošolci omenim še znana zdravnika in organizatorja partizanskih bolnišnic Ivana Kopača in Stana Pirca ter profesorja Rada Torkarja, ki je bil pozneje na novomeški gimnaziji med vojno tudi predavatelj in med organizatorji ilegalne novomeške gimnazije.

TONE JAKŠE



VSAKDANJI KRUH NA TISOČ NAČINOV



MOJSTER DOLENJSKIH FINOMEHANIKOV

Ker ime Bihar zveni po indijsko se je okoli tega zgolj za šalo spletla zgodba, da so njihovi predniki na belem slonu prišli iz te daljne dežele. Ko pa so prekoračili Muro, je slon poginil in prvi Biharji so tako ostali v Medžimurju. Tam se je tudi rodil Josip Bihar, znani novomeški mojster finomehanik, a je prav v rodni pokrajini preživel najmanj časa. Družina se je najprej preselila v Beograd, od tam pa po 12 letih v Zagreb, kjer je mali Josip odraščal skupaj s še sedmimi brati in sestrami, pravi otrok delavske zagrebške Trešnjevke. Po končani nižji gimnaziji in mali maturi je hotel Josip v uk za mehanika, saj so ga avtomobili, motorji in drugi stroji vedno privlačevali. A za ta poklic me očče ni mogel najti mojstra, pa se je kar na lastno pest zgovoril s finomehanikom Vučkovičem, da bo sina vzel v uk. To je bilo tistega leta med zadnjo vojno, ko se je mojstru rodila hčerka Zdenka, kasneje znana pevka zabavne glasbe. »Tako se s finomehanikom ukvarjam že polnih 43 let in nikoli, niti enkrat mi ni bilo žal, da sem se izučil tega poklica. Moje delo mi je vseskozi tudi konjiček, v njem uživam in se pri njem sprostim. Rajše uro ali dve popoldne delam, kot da bi ta čas presedel v gostilni,« pravi mojster Bihar.

Ker je včasih učna doba trajala cela štiri leta, je Josip zaradi vojnih težav in tegob ni mogel končati hkrati. Vmes so ga po koncu vojne poklicali k vojakom, in to skoraj za tri leta, tako da je zadnje leto učne dobe opravil že potem, ko je odslužil vojsko. Potem je nekaj časa kot mlad pomočnik delal v veliki tovarni Rade Končar. »Sam sem skrbel kar za 120 pisalnih in drugih pisarniških strojev. To je bilo res veliko in odgovorno delo, ki pa mi je, ker sem ga dobro opravljal, dalo tudi precejšnjo mero samozaupanja, saj sem si rekel: Če to zmoreš sam nositi na plečih, seti res nikoli ni treba ustrašiti nobenega dela! In se ga res nisem.«

V Zagrebu je takrat kot finomehanik delal Novomešan Urbas in Bihar mu je sem pa tja priskočil popoldne na pomoč. Urbasa je vleklo v domači kraj, pustil je obrt v Zagrebu in odprl delavnico v Novem mestu, v Malovičevi hiši, nasproti sedanje pošte, vendar je kmalu za tem umrl. »Njegova vdova, ki je ostala v Zagrebu in je delala kot biljeterka v kinu, me je pregovorila, naj jaz prevzamem delavnico v Novem mestu,« se spominja Bihar. »Odpeljal sem se v Novo mesto, si ga ogledal in takoj mi je bilo izredno všeč, mesto samo, Krka, okolica, Gorjanci in odločil sem se, da bom ostal, čeprav sem si prostor za delavnico moral še poiskati, orodje in vajenca pa sem pojerbal od pokojnega Urbasa.« Delavnico je dobil v samem središču mesta, v znani Bergmanovi hiši na Glavnem trgu, v isti hiši pa si je našel tudi ženo, mlajšo Bergmanovo hči. In tako mojster Bihar ves čas svojega bivanja v Novem mestu, se pravi polnih 30 let, dela in večji del tudi živi v isti hiši. V tem času se je pri njem izučilo finomehanične obrti osem pomočnikov, ki so, razen dveh, še vsi v tem poklicu. »S Petrom Hodnikom, ki ima delavnico v Novem mestu, zelo dobro in prijateljsko sodelujeva in si pomagava, nasploh sem z vsemi svojimi fanti v izredno dobrih odnosih in sem vesel, da so danes nekateri boljši od mene, kajti to govori tudi, da so se učili pri dobrem mojstru, kasneje pa so se seveda še dodatno izpopolnjevali in specializirali.«

V vseh teh letih, kar jih je mojster Bihar preživel v Novem mestu, ga je pot oziroma

potreba pripeljala tako rekoč v vsako pisarno ne samo v Novem mestu, marveč po celi Dolenjski in Beli krajini, saj je bil dolga leta edini finomehanik v teh krajih. »Z motorjem sem se vozil naokoli, po celi Dolenjski, dela je bilo za enega vedno preveč, zato se nisem nikoli ne bal ne branil, da bi še kdo odprl delavnico. Sedaj je pa sploh teh strojev toliko, in to vseh znamk, da je res težko vse postoriti. Jaz v glavnem popravljam pisalne stroje in registrske blagajne, medtem ko se v elektronske ne spuščam, to je Hodnikovo področje. Samo to danes za stare pojme ni nobena finomehanika, sedaj je samo vprašanje rezervnih delov in vse zamenjaš. Včasih smo generalno na starem pisalnem stroju delali po pet dni, danes pa niti režije ne pokrijem, če ne popravim na dan treh strojev. Samo danes se generalnih popravil sploh ne dela več. Prej smo iz starih italijanskih strojev, ki so ostali, vsi polomljeni in zarjaveli, od vojne, delali nove. Valje smo krajšali ali iz dveh naredili enega, če je bilo treba. Danes je pa stroj sama plastika. Prej smo ga spolirali, da se je svetil kot pasja svetinca! A je bila to kvaliteta. Še danes delajo pisalni stroji Triumph Adler, stari po 40 in več let. Na takih sem se jaz učil. Danes je pa življenjska doba pisalnega stroja štiri leta. Lepo vas prosim!«

Dela mojstru Biharju res ne zmanjka, čeprav nima z nikomur pismene pogodbe. Uradno sicer dela samo dopoldne in vsako prvo soboto v mesecu, v resnici pa ga je moč dobiti v delavnici pod trdnimi arkadami mogočne Bergmanove hiše tudi vsako popoldne, celo ob večerih in vsako soboto. »Obogatel s svojim delom nisem, manjka mi pa tudi nič,« pravi. »To delo mi je v veselje in nikoli mi ni bilo žal, da sem prišel v Novo mesto, žal bi mi bilo, če ne bi prišel.«

Zadnja leta, odkar so vpeljali usmerjeno izobraževanje, tudi Bihar nima več vajencev. »Samo ne vem, kako bo s tem. Včasih smo se učili štiri leta, kar je bilo morda res preveč, kasneje, ko sem bil jaz mojster, so se vajenci učili tri leta in pri meni so delali vse, kot pomočniki. Takrat je bilo 90 odstotkov prakse, 10 pa šole. Danes je pa obrnjeno. V šoli jih res morda naučijo vse tisto, OTP, STM in kaj jaz vem kaj še, samo stroja tak, ki to šolo konča, ne zna popraviti. To je pa žalostno.«

A. BARTELJ



NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA



| | | | | | | | | | |
|----------------------------|------------------|--------------------------|-------------|-----------------------------|----------------------------------|-----------------------------------|-----------------------|-------------------------------|---------------------|
| DL | KNJIGA O MORALI | PRITOK RONE | AZ POLOTOK | EISEN-HOWER | SMOLNATA SNOV Z POLINEZ POPROVCA | DL | KIT DINASTIJA | KRVO-SKRUSTVO | PANJ ZA SEKANJE DRV |
| | KDOR KAJ POSNEMA | | | | | BAJKA | | | |
| | JAP. VELE-MESTO | | | | | | PRITOK DONAVE/LETOPIŠ | | |
| | BISTVENOST | | | | | | | | |
| | NADAV/VRSTA | | | MIT. BITJE/LASTNINA | | | | SOMBOR/NAS. RUDNIK ZV. SREBRA | |
| DL | TKANINA | MOR. ZIVAL/NENASITNOST | | KAMNINA Z AVALE/KONEC LADJE | | | | | DL |
| SNEŽENI MOZ | | | | | RIM. PESNIK/LUCIJ TELJ ETIKE | | | | SOKRATOV TOZLEC |
| NAKLON | | | REDITEV/SPB | | | | ORANJE/BITNOST | | PRIZNICA |
| IGRALKA RINA | | STARI SLOVANI/ALFI NIPIC | | | | KARIKATURIST RO-GELJ/DRA-GO NOVAK | | | |
| RAZGLAS | | | | PREBIVALEC AZ ORZAVE | | | | | |
| SREDIZEM. OKRASNA RASTLINA | | | | VRSTA SKLADBE | | | | | |

ALEŠ ŠTIMEC je naš najmlajši reševalcev predzadnje nagradne križanke mu je bil žreb naklonjen in bo v kratkem prejel lepo knjižno nagrado: knjigo »Nož in jabolko« Ivanke Hergold, sodobne slovenske pisateljice.

Rešite današnjo križanko in rešitve pošljite najkasneje do 19. julija 1985 na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3 68000 Novo mesto s pripisom KRIŽANKA.



Človek odrašča samo, kolikor širi svojo zavest.

M. MAETERLINCK

Bolje se je boriti z maloštevilnimi poštenimi proti vsem nepoštenim kakor s številnimi nepoštenimi proti maloštevilnim poštenim.

ANTISTEN

Upanje in čakanje sta ubili že več ljudi kakor skrb in obup.

S. J. AGNON

Sužnji niso izginili s sveta

Poleg klasičnih sužnjev je v svetu na desetine milijonov sodobnih sužnjev, ljudi, oropanih svobode in popolnoma odvisnih od svojih gospodarjev

V šolah se otroci učijo, da je bilo suženjstvo že davno odpravljeno in da spada ta temna plat človeške civilizacije neizbrisno v preteklost. Toda ali je res tako? Ni! Sužnji so še vedno na svetu.

Predlanskim so se Britanci lahko seznanili s presenetljivim trgovskim »dosežkom« neke birminghamske tovarnice, ki je prišla pred britanski parlament zaradi prodaje posebnih jarmov, namenjenih za sužnje. Tovarna jih je izdelovala že vrsto let in lasnik tovarnice je cinično izjavil: »Te izdelke izdelujemo že sto let. In izdelke je povpraševanje, bo tudi ponudba.«

Lani smo iz Indije shišali za primer 30 otrok, starih od 5 do 12 let, ki so služili kot sužnji svojemu gospodarju. Da bi bilo jasno, čigavi so, jih je dal gospodar žigovati z razbeljenim železom.

»Moti se, kdor misli, da suženjstvo in trgovanje z ljudmi pripada preteklosti. Ostala sta tudi v dobi tehnološkega napredka. In dokler bo na svetu en sam samcat suženj, se nihče od nas ne more počutiti svobodnega,« pravi Benjamin Whitaker, posebni poverjenik OZN v komisiji za človečanske pravice.

Mladi o ljubezni

Najrazličnejših anket o spolnosti ne manjka, saj se z njimi ukvarja na stotine raziskovalnih in laičnih organizacij, večkrat pa se jih lotijo tudi časopisi sami, da si oskrbijo kaj zanimivega branja. Med zanimivejšimi anketami te vrste je raziskava, ki jo je izvedla francoska Epsi za reviji Elle in Etudiant. Poglejmo, kaj so raziskovalci odkrili o pogledih mladih (starih od 15 do 25 let) na spolnost in ljubezen.

Preseneča, da kar 70 odst. anketiranih verjame v ljubezen na prvi pogled in v platonsko ljubezen. A naj ta podatek ne premoti bralca k prenapljenemu sklepanju o silni krepčnosti mladih francoskih generacij. Anketa je namreč pokazala, da je 61 odst. mladih imelo spolne odnose z osebo, ki je niso ljubili. Kot kaže anketa, večina mladih doživlja prvi spolni odnos med 15. in 17. letom, vendar je pri tem izvzeta slaba četrtina anketiranih, ki ses to platjo človekovega življenja še ni seznanila. Vsi pa so poučeni o samozadovoljevanju; pri tem se zdi moškim »ljubezen s samim seboj« povsem normalna, 67 odst. žensk pa je proti nji. Svojevrstna značilnost mlajših generacij je tudi strpnost do homoseksualstva, saj 57 odst. anketiranih trdi, da so homoseksualni odnosi povsem normalni. Tudi glede odnosov z osebo druge rase več kot 60 odst. mladih nima nič proti.

Omenimo še 12 odst. anketiranih, ki jim vse skupaj ni kaj prida mar, saj so izjavili, da se jim zdi spolnost nekaj dolgočasnega.

Po ugotovitvah strokovnjakov je klasičnih sužnjev na svetu še najmanj pol milijona. Lastniki sužnjev pa so iznašli še nove, prefinjene načine, da prikrivajo žalostno dejstvo, zato so v OZN razširili dosedanje definicijo suženjstva tako, da je zdaj suženjstvo opredeljeno kot »vsaka oblika odnosov do ljudi, ki vodi do prisiljenega izkoriščanja delovne sile, in vsako ravnanje, ki povzroča bolečino, pomanjkanje in izgubo svobode posameznika.«

Po tako razširjeni definiciji je suženjev precej več, na desetine milijonov. Največ jih je v afriških, azijskih in južnoameriških državah. Seveda pa to ne pomeni, da ni pojavov suženjstva tudi v visoko razvitih državah. V ZDA so strokovnjaki OZN odkrili več primerov zaslužnjevanja političnih emigrantov z vseh koncev sveta, ki jih njihovi »gospodarji« neumisljeno izkoriščajo, izsiljujejo jih, jim jemljejo potne liste, da bi jim ne ušli, in jim za delo dajejo najbедnejše plačila.

Zanimivi so posamezni primeri, ko so odkrili sužnje pri ljudeh, ki bi po položaju in domnevni izobrazbi ter kulturi morali stati visoko nad »za človeka ponižujočim položajem gospodarja sužnjeve. Pod krinko diplomatske nedotakljivosti si diplomatsko osebe nekaterih držav pripelje v veleposlaništva in ambasade v razvitem svetu domačo »delovno moč«. V Londonu so odkrili, da je neki indijski diplomat imel tri služkinje, ki so morale spati v garaži na kupu smeti in so bile v pravem pomenu besede diplomatove sužnje. V Ženevi pa so uslužbenca ambasade neke azijske države obtočili, da svojo služkinjo izrablja kot sužnjo, saj mu je morala delati brez plačila, nuditi pa mu je morala tudi vse druge usluge, vključno ponočno zabavo v postelji.

V glavnem ima suženjstvo danes štiri nove oblike, ki jih strokovnjaki opredeljujejo takole: dolžniško suženjstvo, izkoriščanje otrok za delo, trgovina z ženskami in prostitucija otrok. Pogosto se posamezne oblike povezujejo in prepletajo v izjemno čvrste sponke, ki jih milijoni ljudi na tem svetu sami ne morejo pretrgati.

Zelo se je razširilo dolžniško suženjstvo. Zanj je značilno, da je na videz vse povsem legalno in pravično, toda v resnici gre za pravo suženjsko izkoriščanje delavcev. Gospodar namreč delavcu posodi neki znesek, potem pa ga mora delavec vračati s svojim delom. Pri tem ga gospodar izredno slabo plača, na posojilo navije oduševne obresti, pomaga pa si še s tem, da delavca navadi na pijačo in hazarderske igre, kar dokončno zapre krog in iz delavca nastane sodobni suženj, na milost in nemilost izročen gospodarju. Ponekod gre stvar tako daleč, da postane odvisnost dedna in se prenaša kar na delavčeve potomce.

Še sramotnejše je suženjstvo, v katerega so pahnjeni otroci. Otroci nimajo znanja, ne vedo za rešilne poti, slepo zaupajo in verjamejo vse, kar jim natvežejo. In

to osebno nezrelost izkoriščajo nečloveški gospodarji, da iz otrok iztisnejo tiste drobce moči, ki jih imajo. Otroci — sužnji so slabo plačani, delajo po deset ur in več, kar vse prinaša gospodarjem velike profite. Po oceni BIT (Mednarodnega urada za delo) v svetu izkoriščajo za delo okoli 75 milijonov otrok: 40 milijonov v Aziji, 10 v Afriki, 3,3 v Južni Ameriki, ostalo pa v industrijsko razvitih državah. V Kolumbiji je celo med rudarji, resnično pravimi težaki, najti tudi otroke.

Od leta 1949 velja konvencija OZN, ki prepoveduje trgovanje z ženskami. A v mnogih državah je to le popisani list papirja, saj trgovina z ženskami cveti, znane so tržnice, kupci, cene. Samo za primer navedimo, da je mogoče v Pakistanu kupiti mlado devico iz Bangladeša za 1.000 dolarjev. Toda trgovina z dekleti ne cveti samo v državah, kjer je bila takšna tisočletna tradicija. Tudi v tako imenovani kulturni Evropi poznajo takšno trgovino. Mlada dekleta iz evropskih držav bolj ali manj očitno kupujejo za erotične centre v evropskih in arabskih državah.

Tragična je tudi podoba prostitucije otrok. Po oceni OZN je na svetu okrog 2 milijona spolno izkoriščanih otrok. In kar je najbolj presenetljivo, tovrstno izkoriščanje se iz leta v leto povečuje, v okrožju trgovino pa niso vključene le mladoletne deklice, marveč vse pogosteje in tudi vse več dečkov.

vaša zgodba

RAZOČARANJE

Dan se je nagibal k večeru, ko sva šla po parku. Rahel veterič je šelest in božal njene plave kodre. Vsa narava je žarela kot v pravljicni sreči, le moje srce je prestajalo hude bolečine.

»Naj sploh se kateri verjamem?« sem naposled s tresočim se glasom vprašal, čeprav nisem pričakoval odgovora. Res je ostala tiho, le korak ji je za hip zastal. Ni se me upala pogledati, videti je bila čudno zaskrbljena.

»Kaj se dogaja v nji?« sem se spraševal. »Tako zelo sva si zaupala, toliko mi je povedala o iskreni ljubezni, zvestobo sva si obljubljala... Zdaj pa je vsa tuja... in nesrečna, čeprav je vendar ona podrla vse skupaj.«

Čez čas sva sedla na klop. Ponovno sem jo prosil, naj mi pove, zakaj se je naenkrat odločila, da jo moram pozabiti. Globoko je vzdihnila in me ganila globoko v srce. Nezavedno sem stegnil roke in jo potegnil k sebi v naročje. Glavo mi je naslonila na rame in se plaho prepustila objemu. Čutil sem jo vso in v srcu so se mi mešali sladki in grenki občutki.

Ropot in storilnost

Strokovnjaki odkrivajo, da hrup in ropot škodljivo vpliva ne samo na človekovo zdravje, marveč tudi na njegovo delovno storilnost. Hrup 95 decibelov lahko zmanjša storilnost za četrtino in poveča število napak, narejenih pri delu za štirikrat. Vse skupaj znese kar dovolj, da so se strokovnjaki začeli še bolj resno ukvarjati z vprašanjem ropota in hrupa na delovnem mestu.

Preskusili so različne možne načine, kako bi hrup omilili. V prvi vrsti so tu ušesni zamaški in protihrupne slušalke. Zamaški iz plastike ali parafina so mnogo bolj učinkoviti kot zamaški iz vate, saj znižajo slušnost ropota za 12 do 35 odst., še boljše pa so slušalke, ki zmanjšajo ropot tudi za 40 odst. Vendar so ene in druge priprave brez učinka, če je ropot večji od 145 decibelov.

Zato strokovnjaki predlagajo, naj v industrijskih proizvodnjah zmanjšajo delavčev izpostavljenost hrupu tako, da dela na hrupnem delovnem mestu manj časa. Druga možnost je zamenjava nekaterih hrupnih delov iz kovine. Uspešno jih lahko zamenjajo plastični, pri obdelavi katerih je mnogo manj hrupa.

Kjer so s protihrupnimi ukrepi zmanjšali ropot in učinke ropota na počutje delavcev, se je občutno zmanjšal izostanek zaradi obolenj in dvignila se je storilnost.

Kos so hujšim poškodbam

Zdravniki uspešno celijo tudi hude poškodbe kosti z uporabo bolnikove piščali (fibule)

Suzanne Sommers je pred leti, ko je previjala svojo osemmesечно hčerko, zaslišala pok v dojenčkovi nogi. Res je značilno za majhne otroke, da imajo krhke kosti, toda ta deklica je imela nepravilno zaraščeno golenico, zato se ji je hitro zlomila. Otrok, ki je rojen s to napako, ima šibko in nestabilno kost. 50 odstotkov takih otrok konec koncev zgubi prizadeto nogo.

Navedeni otrok je bil kandidat za amputacijo. Toda danes ta — sedaj osemletni — otrok veselo

skače po obeh zdravih nogah. Rešila ga je eksperimentalna oblika kirurškega posega, ki se imenuje žilnopiščalni presad. Največkrat ta poseg, pri katerem nadomeste dele poškodovane kosti s koščki fibule (piščali), uporabijo pri ponesečenih in pri bolnikih, ki bolehalo za boleznimi, kot je vnetje kostnega mozga. Ta kirurški poseg daje upanje za ozdravitev mnogih tistih, ki jih vsako leto prizadene kostni rak.

Kirurgi že dalj časa uporabljajo koščke piščali za krpanje poškodovanih kosti. Dr. Dick Harold, šef ortopedske kirurgije v newyorškem prezbiterijanskem medicinskem centru, pravi, da preprosti presad kosti mrličev lahko uporabimo samo za popravilo majhnih poškodb. V primeru, ko gre za večje poškodbe, navadni kostni presad ne zadošča. V takih primerih običajno opravijo amputacijo. Z novo tehniko je možna tudi večja presaditev.

Raziskave, ki so se pričele že v 60. letih, nadaljuje ekipa kirurgov, ki operira pod mikroskopom, da lahko pri presajanju tkiva piščali vsadek povežejo s krvnim sistemom. Z dotokom krvi se kost zraste z vsadkom in postane takšna, kot je bila prej.

Ker je poseg še v poskusni fazi, ga uporabljajo samo kot zadnje sredstvo v sili, predvsem za otroke, ki se jim ne da pomagati na noben drug način.

J. ŽAGAR (Vir: Time)

Strele niso muhaste

Treskajo najpogosteje na ista območja

Poletje je čas, ko nas rada preseneti nevihta in smo priče divjanja silnih naravnih moči, ko temno nebo parajo ognjeni bliski in žareči jeziki strel sekajo po zemlji. Ljudska modrost sicer pravi, da strela udari znenada in nikoli dvakrat na isto mesto, a nanjo se ni zanesti. Bolje je, če verjamemo strokovnjakom, ki raziskujejo strele. Meteorologa Raul Lopez in Ronald Holle trdita, da strela udarja ne samo dvakrat, marveč sploh rada na ista mesta in da zato ni nepričakovana gostja.

Meteorologa že vesta, kaj govori, saj sta opravila raziskavo, med katero sta analizirala 120.000 poletnih strel v bližini mesta Castle Rock. Za zbiranje podatkov sta imela vrsto občutljivih detektorjev, ki so pokazali, da na določene točke strele udarjajo pogosteje, kot bi bilo pričakovati. Tudi raziskave strel na obalah Floride so potrdile osnovno spoznanje, da strele zelo pogosto udarjajo prav na določena mesta.

Kaj priteguje strele na določena območja, ostaja skrivnost. Res je,



Strele rade treskajo na isto območje. (Foto: MiM)

da kovinski predmeti in visoki objekti pritegnejo strelo, toda to ne pojasnjuje, zakaj je gostota strel na nekaterih razmeroma ozkih območjih tako velika. Znanstveniki domnevajo, da gre za posebne razmere, ki jih ustvarjajo vetrovi in topografija določenega območja. Obsežnejših raziskav se bodo še lotili. Do takrat pa naj velja, da se je mestom, kamor rado treska, med poletnimi nevihtami najboljše ogniti.

ŽE VESTE, DA SO največji

koktajl na svetu pred pratim naredili v Versaillesu? Priprava gigantskega napitka je bila osrednja točka prireditve, katere dobiček so namenili (edino prav pri vsej nepomembnosti) v dobrodelne namene.

Priprave napitka so se lotili v posebej za to izdelanem akvariju s prostornino točno 8.000 litrov. V velikansko posodo so stočili 2.000 litrov gina, 1.200 litrov curacaoja in 4.800 litrov raznih sadnih sokov.

Ko je bilo vse lepo zlito skupaj, so prireditelji morali rešiti zapleteno vprašanje, kako velikanski napitek zmešati. In ker ni prijaznih velikarov, ki bi pretresli 8.000-litrsko posodo, so poklicali na pomoč potapljače. Moške, oblečeni v popolno potapljaško opremo, so preplavali gigantsko posodo po dolgem počez, navzgor in navzdol, dokler niso s hrabrih plavanjem temeljito premešali vse sestavine. Kot poročajo novinarji, ni nobeden od potapljačev omagal pod težo maliganov v koktajlu.

Šele po temeljitem mešanju so prišli na vrsto radovedneži in ljubitelji koktajlov. Za 20 frankov (približno 620 din) so lahko kupili čašico gigantskega koktajla. To niti ni drago, saj končno ni mogoče vedno in v vsaki gostilni spiti čašico svetovnega rekorderja.

Zakaj mi jemlješ najdražje na svetu?»

Na rami sem začutil njene tople solze, nato pa je glasno zaihtela: »Kako sem nesrečna!«

Ko mi je pred tem nekajkrat poskušala navesti vzrok za svojo današnjo odločitev, je vselej moralna priznati, da si ga je izmislila, saj je takoj videla, da ji nisem za nobenega verjel. V tem trenutku, ko je vsa drgetajoča od joka neboljeno mirovala v mojem naročju, sem ji popolnoma zaupal. In po pravici mi je povedala, da so ji starši prepovedali, da bi se družila z menoj, ker je v šoli zelo popustila.

Obljubila sva si, da bova



POTA IN STRAŠNA VLOPOTA

dežurni poročajo

OB KOKOŠI — V noči na 7. julij je neznan storilec iz nezaklenjenega kokošnjaka Alojza Gorenčiča iz Gor. Ajdovca ukradel 6 kokoši. Lastnik je na škodi za 6.000 din.

MOTORČEK IZGINIL — V noči na 3. julij je nekdo ukradel kolo z motorjem Srečka Pusta iz Trebnjega. Motorček je ocenjen na 20.000 din. Za nepridipravom poizvedujejo.

VESELJAKA NA HLADNO — Miličniki so 4. julija dali na hladno Mileta Gokoviča in Ratka Teinoviča iz Novega mesta. Fanta sta v gostišču na Loki razgrajala in razbijala kozarce.

VLOM V ŠOLO

NOVO MESTO — V času od 28. junija do 1. julija je nekdo vlomil v osnovno šolo v Grmu v Novem mestu in ukradel 5.000 dinarjev. Zaradi vlova je še dodatnih 2.000 din škoda.

NAŠLI AVTO

ŠKOCJAN — Na travniku pri Škocjanu so 5. julija našli fička Vinka Stanfelda s Potovega vrha. Avto je neznan storilec dan poprej ukradel izpred vsehčnega prostora v vasi Hudeje. Fičko je tatvino prestal brez praske.

KRONIKA NESREČ

HUJE RANJEN — Vesna Boni je 1. julija vozila z osebnim avtom iz naselja Plavut laguna v Novem mestu na cesto M/4. V križišču je ustavila in pustila mimo avtomobilista, ki je iz mesta peljal proti Mačkovecu. Ko je voznik prevozil križišče, je Bonijeva pogledala desno in zapeljala skozi križišče. V tem trenutku je iz mesta prišel na kolesu z motorjem Ivan Jaklič s Trške gore. Nesreča je bila neizogibna, huje ranjenega Jakliča so odpeljali v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je za 15.000 din.

Denar bosta morala vrniti

Liscina posojila za nakup osebnega avtomobila za službene namene niso zakonita

SEVNICA — V času, ko »jekleni konjički niso poceni, skušajo nekateri stroške za nabavo avtomobilov ali popravila zvaliti na delovno organizacijo. V Lisci so imeli celo poseben pravilnik, ki je določal, da lahko delavci, ki pri svojem delu potrebujejo avto, dobijo ta denar iz sklada skupne porabe.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja iz Posavja je Lisco poučil, da tako ne gre. Zakon o združenem delu namreč v 118. členu določa, da se denar iz sklada skupne porabe lahko uporablja le za investicijska vlaganja v objekte in opremo skupne porabe, s katerimi se zadovoljuje potrebe po stanovanjih, prehrani, počitku, rekreaciji, kulturi, ustvarjalnosti, in za druge potrebe skupne porabe. Pravobranilec meni, da »te skupne potrebe« vsekakor ne pomenijo dajanje posojil za nakup ali popravilo osebnih avtomobilov nekaterim kate-

gorijah delavcev. Namenjen je v prvi vrsti za kritje socialnih potreb delavcev. Družbeni dogovor je še bolj dorečen. Določa, da se denar namenja za organizirano prehrano med delom, stanovanjske potrebe, izobraževanje in organiziran letni oddih. Tega, da bi lahko s tem denarjem kupovali avtomobile, ni niti v panožnih sporazumih. Takšno podeljevanje posojil je tudi v nasprotju z zakonom o temeljnih bančnega sistema.

V Lisci so v opravičilo navajali, da so imeli pred očmi predvsem gospodarno plat. Izračunali so, da bi bile druge rešitve dražje. Če bi n. pr. trgovskim potnikom kupili službene stoenske, bi jih to ob enakem delu stalo več 1.668.352 dinarjev, rent-a-car pa celo za nad 2,7 milijona dinarjev več. Po Liscinem predlogu znaša strošek za prevozeni službeni kilometer za službeno vozilo 34,60 dinarja, za najeto vozilo pa 42,09 dinarja.

V Lisci so pobudo družbenega pravobranilca samoupravljanja sprejeli. Potnika Franc Rebolj in Djedvet Ibršimović morata prejeti posojila vrniti, o pravilnosti oziroma nepravilnosti pravilnika pa so v Lisci zaprosili za mnenje slovensko ustavno sodišče.

A. Ž.

KOZOLEC POGOREL

NOVO MESTO — V torek, 2. julija, je pogorel kozolec Jožeta Burgarja iz Šmihela pri Novem mestu. Kozolec je uničen, ogenj je upepelil tudi 10 ton sena. Požar so pogasili novomeški gasilci. Škode je za milijon dinarjev. Vzrok nesreče še raziskujejo.

ZA 100.000 DIN ŠKODE

TREBNJE — V noči na 6. julij je neznan storilec vlomil v osebni avto Jožeta Okorna, parkiran pred stanovanjskim blokom v Ulici Cankarjeve brigade v Trebnjem. Nepridiprav je odnesel s seboj UKW postajo znamek Ken Wood in tako Okorna oškodoval za 100.000 dinarjev.

PO KASETFON

NOVO MESTO — V noči na 1. julij je nekdo vlomil v fička Antona Hrovata iz novega mesta. Avto je stal pred blokom v Šegovi ulici. V noč so izginili radiokasetofon znamke Osaka in štiri kasete. Škode je za 35.000 din.

NA STREHO — Fred Saje iz Gabra pri Semiču je 6. julija peljal z avtom iz Metlike proti Črnomlju. Ko je pri naselju Primostek pripeljal po blagem vzponu, je zaradi neprimerne hitrosti v levem ovinku izgubil oblast nad vozilom in zapeljal v desno na bankino, nato pa na travnik in v grmovje. Avto je obstal na strehi. Huje ranjena sta bila voznik in sopotnik Klaus Šeberger iz ZR Nemčije, laže pa Duharvka Čengija in Janko Bahor iz Črnomlja. Gmotne škode je za 600.000 din.

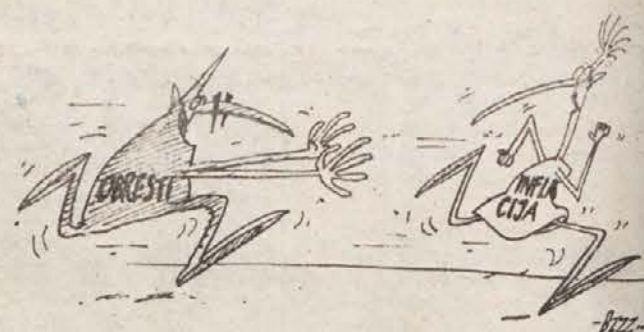
Nemiri med novomeškimi Romi

Napadli miličnika, ki sta skušala prijeti Džonija B., osumljenega poskusa uboja

NOVO MESTO — Na postajo milice v Novem mestu je v nedeljo, 7. julija, prišel 30-letni Duško B. iz Grabna pri Novem mestu in prijavil, da je nanj in očeta poskušal streljati 25-letni brat in sin Džoni B. Povedal je, da sta se z bratom sprla, v prepričanju se je vmešal tudi oče. Džoni je iz skrivališča potegnil italijansko puško in jo nameril v očeta. Ko je pritisnil na petelina, je naboj zatajil. Džoni je nato repetiral in nameril še v brata. Tudi tokrat se puška ni sprožila. Napadalec je nato pobegnil v bližnji gozd, od tam pa v Žabjek.

Ker je bil podan sum poskusa uboja, sta se v Žabjek napotila miličnika PM Novo mesto. Džonija B. sta našla pri Bernardu B. Ko sta ga skušala prijeti, se je Džoni B. močno upiral, na pomoč so mu prihiteli tudi prebivalci Žabjeka. Zbralo se jih je okoli 50, miličnika so obkolili, ju odpravili in se ju tudi fizično polotili. Enemu so strgali uro z roke, drugemu raztrgali strajco, s kamenjem so poškodovali službeno vozilo. Džoni B. je v tej gneči pobegnil.

Prijeli so ga v torek, 9. julija, dopoldne v naselju Graben. Poskušal je pobegniti. Miličniki so zasegli tudi puško, s katero je skušal streljati na očeta in brata. Džonija B. so predali preiskovalnemu sodniku.



Ta mi je sumljiv, šef. Pravi, da še ni nikoli slišal za sise.

(Večernji list)



MISLIM, DA BI MU ZA TO KATASTROFO LAHKO VZREKLI VSAJ JAVNI OTOPIN...



TA BOLEZEN JE PA ČISTO NAŠA: LEPO PO TIHO, PA OD ZADAO!

Cestno podjetje Novo mesto Delavski svet TOZD Vzdrževanje in varstvo cest rško

razpisuje prosta dela in naloge

direktorja TOZD Vzdrževanje in varstvo cest Krško

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima višjo ali srednjo izobrazbo gradbene, ekonomske, pravne, organizacijske ali druge, dejavnosti TOZD primerne smeri,
- da ima najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj, če ima višjo izobrazbo, oziroma 10 let delovnih izkušenj, če ima srednjo izobrazbo,
- da ima z dosedanjim delom dokazane organizacijske sposobnosti,
- da se zavzema za družbeno dogovorjene cilje in usmeritve, določene z družbenim dogovorom o kadrovski politiki.

Mandat za razpisana dela in naloge traja štiri leta. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Cestno podjetje Novo mesto, TOZD Vzdrževanje in varstvo cest Krško, Cesta krških žrtev 71, Krško, z oznako »Za razpisno komisijo«. Udeležence razpisa bomo o izbiri obvestili v osmih dneh po sprejemu sklepa delavskega sveta TOZD.

Komisija za delovna razmerja DSSS

objavlja prosta dela in naloge

varnostnega inženirja

Pogoji: višja izobrazba varnostne smeri in 3 leta delovnih izkušenj. Delovno razmerje za objavljena dela in naloge bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Cestno podjetje Novo mesto, Novo mesto, Ljubljanska 8, komisija za delovna razmerja DSSS.

459/28-85

Komisija za medsebojna delovna razmerja pri osnovni šoli I. SAB Prevole, 68362 Hinje

objavlja prosta dela in naloge:

— učitelja razrednega pouka za NDC — U ali PRU

— učitelja MAT., FIZ. — PRU ali P, NDC

— učitelja SLOV. j. — PRU ali P, NDC

— učitelja ANGL. j. — PRU ali P, NDC

— učitelja KE., BIO. — PRU ali P, NDC

— učitelja TEH., FIZ. ali TEH., LIK. vzg. PRU ali P (DČ od 1. 9. 1985 do 30. 8. 1985)

— vzgojiteljice za malo šolo (DČ od 1. 9. 1985 do 30. 8. 1985)

— varuhinje (DČ od 1. 9. 1985 do 30. 8. 1985)

Kandidati bodo svojo učno obveznost dopolnjevali z drugimi predmeti. OD po pravilniku. Stanovanje po dogovoru. Pričetek del in nalog 1. 9. 1985.

Kandidati naj prijave z dokazili o strokovnosti in kratkim življenjepisom pošljejo v osmih dneh na gornji naslov. 458/28-R

DO Komunalna Novo mesto, p.o. Cesta komandanta Staneta 2 68000 Novo mesto

Po sklepu komisije za medsebojna delovna razmerja

vabimo k sodelovanju

Inženirje kemije oz. biologije (VI. stopnja)

za vodenje obrata in vzdrževanja čistilnih naprav

Ponudbe z dokazili o izobrazbi in kratkim opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljite v 8 dneh po objavi v časopisu splošno kadrovskemu sektorju DO Komunalna Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 2.

465/28-85

IMV Novo mesto — TOZD Tovarna opreme Mirna

razpisuje na podlagi sklepa ZKPO TOZD prosta dela in naloge

vodja krojilnice v konfekcijsko-tapetniškem obratu.

Pogoj za sprejem je končana srednja šola tekstilno-konfekcijske smeri in 3 leta delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in nalogah. Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s pogojem poskusnega dela. Perspektivna možnost reševanja stanovanjskega problema. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po dnevu objave razpisa na naslov: IMV Novo mesto — TOZD Tovarna opreme Mirna, 68233 Mirna.

456/28-85

Avto moto društvo Brežice

razpisuje po sklepu izvršnega odbora prosta dela in naloge

AVTO MOTOCIKLE

enega inštruktorja

Pogoji: imeti mora veljavno instruktorsko dovoljenje za poučevanje vožnje z več kategorijami in dovoljenje za predavatelja CPP. Delovni čas prilagojen potrebam kandidatov — prednost imajo kandidati iz bližnje okolice. Stanovanje ni na razpolago. Sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas s trimesečnim poizkusnim delom. Prijave z ustreznimi dokazili sprejema AMD Brežice do 20. 7. 1985. O izbiri bomo kandidate pisмено obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem razpisu.

466/28-85

760/20

STRAŽANI PRIPRAVLJAJO TURNIR

STRAŽA — Nogometni klub Partizan iz Straže bo organiziral v nedeljo, 21. julija, turnir v malem nogometu. Organizatorji bodo zbirali prijave na dan turnirja do 8.45 na igrišču v Vavti vasi. Prijavnina znaša 1.500 din, nagrade in pokale pa bo prispeval NK Partizan iz Straže.

Zmagi Cujnika in Primca

Novomeščani na republiškem prvenstvu v atletiki — Lapanje 2., Erzenova dvakrat peta

NOVA GORICA — Slovenskega prvenstva v atletiki — bilo je zadnje soboto in nedeljo v Novi Gorici — se je udeležilo tudi osem novomeških atletov in atletinj, nekaj pa jih zaradi poškodb in drugih okoliščin ni moglo na to tekmo, med njimi tudi taki, ki bi imeli lepe možnosti za dobre uvrstitve.

Novi slovenski prvaka sta postala Darko Cujnik, ki sicer služi vojaški rok v Zagrebu, in Igor Primc. Oba sta premočno zmagala v svojih disciplinah. Cujnik je ponovno dokazal, da se postopoma vrača v formo tistih časov, ko je kopje metal preko 80 m. V Novi Gorici je njegov najdaljši met meril 77,90 m, kar je eden najboljših rezultatov prvenstva, če ne kar najboljši; drugouvrščenega je premagal za celih 11 metrov, poleg tega pa je še dvakrat vrgel kopje preko 80 m, a mu sodniki meta niso priznali, češ da je kopje padlo ploskoma.



Drugi naslov republiškega članskega prvaka je osvojil mladinec Igor Primc v metu diska z rezultatom 51,44 m in je najboljšega slovenskega člana te discipline premagal za 5 m.

Andrej Lapanje, ki je bil do nedavnega poškodovan, je v skoku v višino osvojil srebrno medaljo z zelo dobrim rezultatom 209 cm, le tri centimetre za zmagovalcem Apostolovskim, pri katerem naj povemo, da je svojo uspešno atletsko pot tudi začel v Novem mestu.

Borja Eržen je zasedla peti mesti v teku na 100 in 400 m z ovirami z rezultatom 15,76 in 66,86 s, Milica Gorenc je dosegla osebni rekord v teku na 400 m z ovirami. Matjaž Zupančič je po huji napaki v teku na 110 m z ovirami še nadaljeval in z rezultatom 19,95 osvojil 6. mesto. Mlajši mladinki Mojca Vidmar in Renata Zupančič sta te-

V boju s steno in vremenom

Oglasili so se člani naše alpinistične odprave

LOFOTI — S sten Lofotskega otočja so se nam pred kratkim javili člani dolenske alpinistične odprave. V času javljanja so alpinisti prebivali v baznem taboru, ki so si ga postavili na robu vasi Kirke v zalivu Kirkefjord. Takole pišejo člani odprave:

»V tem taboru smo že dalj časa, v petih dneh bivanja pa nam je uspelo preplezati tri prvenstvene smeri težavnosti četrte, pete in šeste stopnje. Te vzpone smo plezali v pogorju Breiflogt in Manta, smeri so bile dolge od 500 do 600 metrov, zanje pa smo potrebovali od 7 do 14 ur. Vse preplezane smeri so bile izredno zahtevne, predvsem zaradi slabih pogojev v steni, posamezni odseki so bili mokri, poraščeni z lišajem in mahom, kar je še oteževalo naše delo. Tudi sestopi so bili izredno težavni, saj se je bilo v dolino potrebno spuščati po vrveh, kar pa je tudi pomenilo, da smo morali v stenah puščati precej opreme, predvsem kline in pomožne vrvice. Vremenske razmere so bile prva dva dneva dokaj ugodne, nato pa nam je začel nagajati močan veter, ki je pihal s hitrostjo tudi do 60 kilometrov na uro, ter dežla.

Sicer pa smo člani odprave zdravi in se dobro počutimo, tako da bomo zastavljene naloge, kot zaenkrat kaže, lahko v celoti opravili.»

Nogomet izza Gorjancev

Tudi Belokranjci si želijo dobrega nogometa

5. julija je bil v prostorih NK Bela krajina sklican občni zbor, ki ga je otvoril dosedanji predsednik NK Miralim Čatovci. Za novega predsednika kluba je bil izbran Štefan Misja, izvolili so tudi upravni, nadzorni in strokovni odbor ter zdravstveno in disciplinsko komisijo, kot delegacijo za SIS TTK. Novo vodstvo čaka dovolj dela, predvsem pa bo potrebno to, da bodo izvoljeni člani svoje naloge tudi opravljali.

NOČNI NOGOMETNI TURNIR

DOBOVA — V počastitev dneva borca in krajevnega praznika so v Dobovi organizirali turnir v malem nogometu, na katerem je sodelovalo kar 46 ekip iz Slovenije in Hrvaške, poleg njih pa še ekipa alžirskih študentov. Organizatorji turnirja so bili domači rokometni delavci, odigranih je bilo 46 tekem, ki so trajale 22 ur, ekipe pa so se ob koncu razvile takole: 1. Buldožer, 2. Keko, 3. Stara ura itd.

KOPITARNA 3. NA MERCATORIADI

LJUBLJANA — Sredi junija je Mercator — Rožnik iz Ljubljane organiziral 8. letne športne igre delavcev in združenih kmetov sozida Mercator — KIT, ki se jih je iz Posavja so seiger udeležili Agrokombinat Krško, kate-rega ekipa je zasedla 7. mesto. Kmetijski kombinat Sevnica je pristal na 15. mestu, najbolje pa se je uvrstila sevnjska Kopitarna, ki je zasedla 3. mesto.



ZGODOVINSKI TRENUTEK — Takole je Sandi Papež v nedeljo nekaj pred 13. uro s prednostjo slabe polovice dolžine kolesa prvi prevozil ciljno črto pred znanim bolgarskim finišerjem Petrovim. Obrabi na posnetku dovolj zgovorno pričajo, kako so ta za Sandija in jugoslovansko kolesarstvo veliki trenutek (doslej edino posamično zlato medaljo na balkanskih prvenstvih za Jugoslovane je leta 1947 osvojil Milan Poredski) doživljali številni gledalci na cilju.



NOVO MESTO, METLIKA, ČRNOMELJ — V zgodovini osemnajstih balkanskih kolesarskih prvenstev bo ostal v nedeljo končani BAKOP zapisan kot prvenstvo, ki je prineslo jugoslovanskemu kolesarstvu izreden uspeh. Popolno zmagoslavje in premoč mladincev, ki so iztržili kar dve zlati odličji (v ekipni vožnji in Bonča med posamezniki) ter srebro (Milenković), sijajni uspeh Sandija Papeža, ki je naslovu mladinskega balkanskega prvaka pred tremi leti v nedeljo dodal še članskega, ter srebro v ekipni vožnji so dosežki, katerih ni pred prvenstvom nihče pričakoval. Nič čudnega potemtakem, da se je nedeljsko popoldne spreverilo v pravi kolesarski praznik, slavje se je v Ratežu, rojstne vasi Sandija Papeža, ki je po sušnih 38 letih priboril Jugoslaviji drugi naslov balkanskega članskega prvaka, scilicet po vsej Dolenjski.

Bakop je torej za nami. Organizatorji so v nedeljo okoli 13. ure poleg kopice med prvenstvom izrečenih pohval in laskanj dobili še darilo, ki so si ga poithoma vseskozi želeli: Sandijevo medaljo. Njihov trud je poplačan, zanesljivo pa je tudi, da bo Bakop do konca opravil poslanstvo, ki so mu ga že pred prvenstvom namenili organizatorji. Po nekaterih grobih ocenah si je dirke v Beli krajini in na Dolenjskem ogledalo okoli 40 tisoč ljubiteljev kolesarstva. Sicer pa o uspešnosti pravkar končanega Bakopa dovolj zgovorno govore nekateri izjave, ki jih je bilo moč slišati v nedeljo zvečer na zaključnem sprejemu za vodstva ekip in goste.

Amza Oktavijan iz Romunije, uradni komisar evropske kolesarske zveze, hkrati tudi vrhovni sodnik Bakopa:

»Zares izredna organizacija, takšne doslej na balkanskih kolesarskih prvenstvih, ki sem jih spremljal, še ni bilo. Če k temu prištejemo še vzdušje, množico gledalcev ob progi, potem resnično lahko zatrdim, da smo bili priča prireditvi, ki nam bo vsem še dolgo ostala v spominu. Višek je bil seveda danes z zmagoslavjem našega Papeža, kateremu res iz srca privoščim zmago. Še nekaj vam zaupam: v poročilo mednarodni kolesarski federaciji sem zapisal, da je prog v Beli krajini, na kateri so v soboto v posamični dirki vozili mladinci, naravnost idealna za izvedbo svetovnega prvenstva...»

Zdene Mali, delegat kolesarske zveze Jugoslavije na Bakopu:

»Ogledal sem si vse štiri dirke, vendar za organizatorje nisem našel ene-

ga samega očitka. Kar je najpomembnejše: tekme so minile brez poškodb in nesreč, saj so bile proge izredno zavarovane. Dovolj dolgo že delam v kolesarstvu, vendar tako zavarovane dirke še nisem videl. Tudi vozila v spremstvu so se natanko držala navodil in nič čudnega, če ste organizatorji povsod deležni pohval. Moje osebno prepričanje je, da ste z Bakopom dokazali, da ste sposobni organizirati tudi svetovno mladinsko kolesarsko prvenstvo, o čemer je te dni veliko slišati tudi v uradnih krogih. Progo in dovolj sposobne ljudi za kaj takega že imate.»

Vasilije Morović, glavni sodnik in predsednik strokovnega sveta Kolesarske zveze Jugoslavije:

»Čestitke organizatorjem! Ko sem bil sredi junija na ogledih prog, je bilo še precej nedorečenega, predvsem na cestah okoli Novega mesta, a že nekaj dni pred pričetkom Bakopa so proge povsem spremenile podobo, tako da nanje ni bilo pripomb — iz nobene ekipe. Nasploh lahko rečem, da so bile vse reprezentance izredno zadovoljne z bivanjem in pogoji tekmovanja v Novem mestu in Metliki, tudi tehnični del prvenstva je gladožkel. Vsi potrebni podatki vključno z rezultati so bili udeležencem in novinarjem takoj pri roki.»

Jože Mozetič, predsednik organizacijskega odbora Bakopa:

»O organizaciji naj sodijo drugi, rečem lahko le, da smo se na prvenstvo trdo pripravljali vse od oktobra, ko je Kolesarska zveza Jugoslavije potrdila kandidaturu kolesarskih društev Novo mesto in Metlika za organizacijo balkanskega prvenstva in da smo naredili vse, kar je bilo v naših močeh. Naj bo to priložnost, da se še enkrat zahvalim vsem, ki so kakorkoli pomagali pri izvedbi tekmovanja, še posebej novomeški UNZ, ki je z brigadirji in mladinci poskrbela za popolno zavarovanje prog, novomeški PTT, Globtourju, Pionirju, Obrtni zadrugi Metlika, Cestnemu podjetju Novo mesto, zavarovalnici Triglav, tudi radioamaterjem iz Metlike, ki so zadnji čas vskočili ob odpovedi novomeških radioamaterjev in poskrbeli za informacije s proge tudi gledalcem na startu in cilju, da ne naštevam naprej. Ne gre za nikakršno oceno, rečem lahko le, da je Bakop docela izpolnil tisto, kar smo od njega pričakovali: ogromno je prispeval k popularizaciji kolesarskega športa in njegovemu nadaljnjemu razvoju. Veliko so k temu pripomogli novinarji z res objektivnim poročanjem, zahvala pa gre tudi televiziji za reportaže, ki po mojem zaslужijo najvišjo oceno. Dolenjsko in Belo krajino smo tako preko Bakopa vendarle predstavili tudi navzven, ne le Jugoslaviji, pač pa je reportaža odkupila tudi grška televizija, reportaže z mladinske dirke pa so ljubljanski televiziji delali celo samo zanj.»

B. BUDJA



MNOŽICE TUDI OB PROGI — Niso se dosti zmotili tisti, ki so napovedovali, da bo v nedeljo člansko dirko spremljalo preko 10 tisoč gledalcev. Neuradni podatki govore celo o številki 20 tisoč. Kar lep del teh se je zbral na Ratežu, v rojstni vasi Sandija Papeža, kjer so kolesarjem pomagali s huronskim vpitjem, napisi, zastavami. Na posnetku vidimo skupino enajstih vodilnih kolesarjev, ki so se odcepili že po petem krogu. Številko 31 nosi Sandi Papež.



PROTI KLANECU IN VROČINI — Takole je bilo v soboto med mladinsko posamično dirko na hudem vzponu iz Semiča proti Kotu. Poleg klanca je kolesarje zdela črna buda vročina, zato so bile take osvobodilne seveda zelo potrebne. Navzlic izredno težki progi pa odstopitev ni bilo, na cilj, ki ga je prvi prevozil naš Valter Bonča, so prispeli vsi kolesarji.



NOVINARJI V NOVOTEKSU — Pokrovitelj na Bakopu akreditiranih novinarjev je bil novomeški Novoteks, ki je v petek popoldne sedmo silo povabil na sprejem, združen z ogledom proizvodnje. V prisrčenem razgovoru je vodstvo tega 2.500-članskega kolektiva seznanilo novinarje z njihovimi izkušnjami na področju športne rekreacije in nedavno uvedene proizvodne gimnastike.

● Posebna požititev v dneh Bakopa so bili nastopi čeških igralcev ciklobala in artistov na kolesih. Na Dolenjskem in v Beli krajini so se predstavili pred startom vsake dirke, imeli pa so tudi tri večerne predstave. V četrtek zvečer so docela napolnili prostor na metliškem Pungartu, v petek so se predstavili na črnomajlskem športnem igrišču, medtem ko si je njihov sobotni nastop v Novem mestu ogledalo okoli 600 gledalcev.

● V soboto zvečer je bil v dvorani novomeške Zavarovalne skupnosti Triglav, ki je bila v vseh dneh prvenstva center dogajanja na Bakopu, kongres kolesarskih zvez udeleženk balkanskega prvenstva. Med sprejetimi sklepi velja posebej omeniti tega, da bo naslednje leto mladinsko prvenstvo v letvski dve leti, mladinsko pa vsako leto. Prav tako je novost sklep, da bodo poslej na prvenstvih vozili tudi na veldromih, sprint na 1.200 metrov, kilometer na čas, zasledovalno in ekipno vožnjo na 4 kilometre ter v kriterijski točkovni vožnji. Vprašanje pa je, ali bomo tak program sposobni speljati v Jugoslaviji, ko bomo vnovič organizatorji balkaniade, saj imamo vsega en veldrom, ki ustreza vsem predpisom.

● V tiskovnem središču, ki je bilo prav tako v Zavarovalnici Triglav, je bila za nedeljsko posamično člansko dirko organizirana stava. Med akreditiranimi novinarji, sodniki in trenerji jih je bilo največ, ki so stavili na Čerina (nanj je stavil tudi Franc Hvasti), Grka Kelisidisa ter Bolgara Stajkova in Petrova, le domači so zaupali Papeževim sposobnostim. Ob koncu ni bilo nikogar, ki bi pravilno uganil vrstni red prve trojice, zato so si nagrado razdelili trije, ki so uganili prvo dvojico: Papeža in Hubenova. Med tremi uspešnimi prognozerji je bil tudi vodja tiskovnega središča Bojan Budja.

● Po uspešnem nastopu naših mladincev je zvezni selektor in trener Andrej Boltežar določil šesterico, ki nas bo zastopala na svetovnem mladinskem prvenstvu, ki bo od 21. do 28. julija v Stuttgartu. Poleg Bonče, Milenkoviča, Stojanoviča, Kovača in Zaletela je v izbrani vrsti tudi Novomeščan Janez Božič.

● Jugoslovanska reprezentanca je najuspešnejša ekipa 18. balkanskega kolesarskega prvenstva, saj je osvojila tri zlate in 2 srebrni medalji. Bolgari imajo eno zlato, dve srebrni in dve bronasti, prav tako dve bronasti medalji pa imajo tudi Grki. Levji delež k takšnemu uspehu naše izbrane vrste so prispevali prav Novomeščani, saj je Papež osvojil zlato v posamični dirki, skupaj s klubskim kolegom Smoletom ter Marnom in Ugrečnovičem ekipno srebro, medtem ko je bil Božič član zmagovalne mladinske ekipe.



ZLATO ZA BONČO — Nasmehan in z dvignjenimi rokami je ob bučnem spodbujanju gledalcev na cilj kot prvi v soboto pripeljal v Metliko mladi Valter Bočna. S tem je le dopolnil zmagoslavje naših mladincev na obeh dirkah v Beli krajini, nekaj za njim pa je na cilj kot drugouvrščen privozil še naš Milenković.



ZLATO BOLGAROM, NAŠIM SREBROM — Papežu, Smoletu, Ugrečnoviču in Marnu v petek ni uspela zmaga nad ekipo Bolgarije, vendar nihče zaradi tega ni bil razočaran. Zmagalo so boljši, naši pomlajeni ekipi je manjkalo še kak Papež. Na posnetku: zmagovalne ekipe med igranjem bolgarske himne.



PRVIČ NAŠA HIMNA — V štirih dneh Bakopa je bilo kar trikrat slišati jugoslovansko himno, prvič že v četrtek v Metliki za zmago naših mladincev v ekipni vožnji. Takole je naša ekipa (v ospredju je Božič) potem, ko je že bilo jasno, da jih Bolgari ne morejo več ogr-ožiti, nasmehajna privozila v cilj.

Nuklearna elektrarna Krško, p.o. Vrbina 12, 68270 Krško,

objavlja
prosta dela in naloge

varnostnika — 9 vršilcev

- Pogoji:
— KV delavec
— 12 mesecev ustreznih delovnih izkušenj
— izmensko delo
— poskusno delo 2 meseca

Kandidati naj pošljejo svoje vloge v 10 dneh po dnevu objave. Odgovore bodo prejeli v 30 dneh po izteku prijavnega roka.

460/28-85

**KIT KZ Črnomelj, n. sub. o.
TOZD Živinoreja, n. sub. o.
Komisija za delovna razmerja**

objavlja
prosta dela in naloge

mesarja proizvajalca

Pogoj za sklenitev delovnega razmerja je KV ali PKV mesar klavničar ali proizvajalec in 6 mes. delovnih izkušenj. Dela in naloge se objavljajo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja 3 mes.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po dnevu objave na naslov: KIT Kmetijska zadruga Črnomelj TOZD Živinoreja, Črnomelj, Kolodvorska 39, »Za razpisno komisijo«.

O izbiri bodo kandidati pisno obveščeni v 8 dneh po izteku prijavnega roka.

452/28-85

Osnovna šola Škocjan

objavlja
na podlagi sklepa zbora delavcev prodajo rabljenega vozila:

**combibus TAM 60A,
letnik 1978, NM 430-07, sedežev 17+1.
Izključna cena: 400,000 din**

Ogled vozila je možen od 15. 7. do 17. 7. vsak dan od 8. do 14. ure, po dogovoru tel. 85226

Prodaja vozila bo v četrtek, 18. 7. 1985 ob 8. uri v prostorih osnovne šole Škocjan.

Pred pričetkom prodaje interesenti položijo 10-odst. varščino. Prometni davek plača kupec.

454/28-85

**DO »GOK« Črnomelj
TOZD Komunala
Odbor za medsebojna razmerja**

objavlja
prosta dela in naloge za nedoločen čas:

1. vodenje pogrebne dejavnosti in obrata za vzdrževanje mesta
2. zahtevnejša vodovodno-monsterska in vzdrževalna dela — 3 delavci
3. čiščenje ulic in drugih javnih površin — 3 delavci
4. pripravljane pokopnega mesta

Pogoji:
pod 1)
— V. stopnja strokovne izobrazbe — komunalni delovodja

- alternativa: IV. stopnja ustreznih smeri
- delovne izkušnje: 3 leta
- z delom pridobljena zmožnost je možna
- izpit B kategorije

pod 2)
— IV. stopnja monter in upravljalec energetskih naprav — smer vodovodni instalater

- 3 leta delovnih izkušenj pri podobnih delih
- pod 3)
— I. stopnja strokovne izobrazbe, končana osnovna šola

— alternativa: nepopolna osnovna šola
— delovne izkušnje: 2 meseca

pod 4)
— I. stopnja strokovne izobrazbe, končana osnovna šola
— delovne izkušnje: 3 mesece

Prednost pri izbiri pod točko 1 in 4 imajo kandidati iz Črnomlja ali neposredne bližine Črnomlja. Pismene prijave sprejema odbor za medsebojna razmerja TOZD Komunala 8 dni po objavi razpisa.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 7 dneh po dnevu sprejetega sklepa o izbiri. Sklep o izbiri bo sporejet v 15 dneh po dnevu izteka 8-dnevnega roka za prijavo kandidatov.

463/28-85

**SGP Pionir — TOZD Togrel,
Leskovec pri Krškem,
odbor za kadrovske socialne zadeve,**

objavlja prosta dela in naloge

dveh KV ključavničarjev za delo v proizvodnji.

Pogoj: končana poklicna šola strojne smeri. Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 10 dneh po objavi na naslov: SGP PIONIR — TOZD Togrel, Leskovec pri Krškem. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po izteku objave.

462/28-85

**Kulturna skupnost Krško
in Raziskovalna skupnost Krško**

razpisujeta
prosta dela in naloge

**tajnika Kulturne in Raziskovalne skupnosti
Krško s polnim delovnim časom za nedoločen čas.**

Pogoji: višja izobrazba in smisel za dela na kulturnem področju ter najmanj 3 leta delovnih izkušenj. Dokazila o izobrazbi naj pošljejo kandidati na naslov: Kulturna skupnost, Krško, CKŽ 63, v 15 dneh po objavi časopisu Dolenjski list. O izbiri bodo kandidati obveščeni 15 dni po poteku razpisa.

461/28-85

**Komisija za delovna razmerja osnovne šole
Mirana Jarca Črnomelj**

razpisuje naslednja dela in naloge:

1. učitelja tehnične likovne vzgoje (PRU ali P) za nedoločen čas,
2. učitelja razrednega pouka za nedoločen čas,
3. učitelja slovenskega jezika (PRU ali P) za nedoločen čas,
4. učitelja angleškega — slovenskega jezika (PRU ali P) za nedoločen čas,
5. snajilke za nedoločen čas,
6. KV kuharico za nedoločen čas.

Kandidati pod točko 1, 2, 3, 4. morajo izpolnjevati 95. člen zakona o osnovni šoli. Prijave z dokazili sprejemamo 8 dni po objavi razpisa. Zasedba delovnih mest je 1. 9. 1985. Šola nima stanovanja.

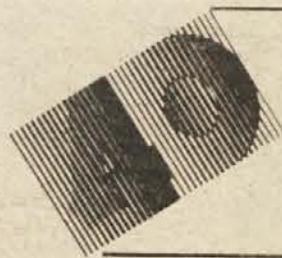
464/28-85

Komisija za delovna razmerja pri OŠ Škocjan

razpisuje
naslednja prosta dela in naloge:

- a) učitelja telesne vzgoje — PU, P za nedoločen čas,
 - b) učitelja razrednega pouka — U, PU za delo v romskem oddelku, za nedoločen čas.
- Prijave pošljite v 15 dneh po dnevu objave na naslov: Osnovna šola Škocjan, 68275 Škocjan, komisija za del. razmerja.

453/28-85



Novoles

lesni kombinat n. sol. o. novo mesto-straža

RAZPRODAJA

Stilnih spalnic MANON v beli barvi od 8. 7. do 19. 7. 1985 vsak dan od 11.00 do 18.00 razen v soboto od 8.00 do 12.00

Razprodaja spalnic v klasi bo v Novolesu tozd Tovarna ploskovnega pohištva Novo mesto, Trdinova 45 (Gotna vas)

IZKORISTITE UGODEN NAKUP

**UGODNO
40%
POPUST**

LITERARNO SREČANJE NESLOVENSKIH PISCEV

MARIBOR — Oktobra bo tu 7. srečanje pesnikov in pisateljev začelnikov drugih narodov in narodnosti, ki stalno ali začasno bivajo v Sloveniji. Udeležijo se ga lahko le avtorji, ki razen v samozaložbi še niso izdali svoje knjige, in to s prozimi in dramskimi deli (do 10 strani) ter pesnimi (do 6) v vseh jezikih narodov in narodnosti Jugoslavije (razen slovenskega). Dela, ki jih je treba do 1. avgusta poslati na ZKO Slovenije v Ljubljani, bo pregledala in pretresla tričlanska žirija.

SPOSOJENO TRNJE

Včasih se mi zdi, kot da so v naši revoluciji zmagali anarhisti.

● Zakaj bi brskali po preteklosti, ko pa nam sedanjost vsak dan prinaša sveže primere.

(Iz Ježa)



DEŽURNE PRODAJALNE OB SOBOTAH DO 19. URE OD 1. 7. DO 31. 12. 1985

V NOVEM MESTU MERCATOR STANDARD

— Potrošniški center Ločna 10. 8., 19. 10.
— Potrošniški center Zagrebška 17. 8., 26. 10.

EMONA DOLENJKA — TOZD ENGRO—DETAJL

— Market Drska 24. 8., 2. 11.,
— Samopostrežba pri mostu 31. 8., 9. 11.
— Market Ljubljanska 7. 9., 16. 11.
— Market Ragovska 6. 7., 14. 9., 23. 11.
— Market Cesta herojev 13. 7., 21. 9., 7. 12.
— Market Kristanova 20. 7., 28. 9., 14. 12.
— Samopostrežba Šmihel 27. 7., 5. 10., 21. 12.

KZ KRKA TOZD OSKRBA

— Blagovnica Žabja vas 3. 8., 12. 10., 28. 12.

V ŠENTJERNEJU

MERCATOR Blagovnica 13. 7., 27. 7., 10. 8., 24. 8., 7. 9., 21. 9., 5. 10., 19. 10., 2. 11., 16. 11., 7. 12., 21. 12.
EMONA DOLENJKA MARKET 6. 7., 20. 7., 3. 8., 17. 8., 31. 8., 14. 9., 28. 9., 12. 10., 26. 10., 9. 11., 23. 11., 14. 12., 28. 12.

V DOLENJSKIH TOPLICAH

KZ KRKA Prodajalna Vrelec 13. 7., 27. 7., 10. 8., 24. 8., 7. 9., 21. 9., 5. 10., 19. 10., 2. 11., 16. 11., 7. 12., 21. 12.
MERCATOR — prod. Rog 6. 7., 20. 7., 3. 8., 17. 8., 31. 8., 14. 9., 28. 9., 12. 10., 26. 10., 9. 11., 23. 11., 14. 12., 28. 12.

V ŽUŽEMBERKU

E—DOLENJKA — prod. Grad 13. 7., 27. 7., 10. 8., 24. 8., 7. 9., 21. 9., 5. 10., 19. 10., 2. 11., 16. 11., 7. 12., 21. 12.
KZ KRKA prod. Žužemberk 6. 7., 20. 7., 3. 8., 17. 8., 31. 8., 14. 9., 28. 9., 12. 10., 26. 10., 9. 11., 23. 11., 14. 12., 28. 12.

V STRAŽI

KZ KRKA prod. Straža 13. 7., 27. 7., 10. 8., 24. 8., 7. 9., 21. 9., 5. 10., 19. 10., 2. 11., 16. 11., 7. 12., 21. 12.
EMONA DOLENJKA—MARKET 6. 7., 20. 7., 3. 8., 17. 8., 31. 8., 14. 9., 28. 9., 12. 10., 26. 10., 9. 11., 23. 11., 14. 12., 28. 12.

Ostale trgovine z živili bodo ob delovnih sobotah 6. 7., 3. 8., 7. 9., 21. 9., 5. 10., 9. 11., in 7. 12.

odprte do 15. ure, ostale sobote pa do 13. ure.

446/27/85

Slovinci!

Turisti so na pragu naše dežele. Zasedli bodo naše ceste. Zasedli bodo naša mesta in vasi. V naše gore se bodo vzpenjali. Poselili bodo našo obalo in uživali v našem morju.

Slovinci in Slovenke!

Ti turisti so naši gostje! Od nas ne bodo terjali ničesar, pričakovali pa veliko.

Poskrbimo le, da bodo radi prihajali k nam in da se bodo domače počutili. Poskrbimo, da se bodo še vračali, ker jim bo všeč dežela in njeni ljudje.

Tega smo zmožni!

Zmožni smo ohraniti deželo lepo. Zmožni smo odstraniti ekološke posledice starih grehov in preprečiti nove. Zmožni smo premagati miselnost, ki je uničila in še uničuje najlepše primerke naše tradicije. Zmožni smo, naposled, tudi v teh časih ohraniti dostojanstvo, ne da bi zapravili prijaznost, ki si jo vsakdo želi, kadar pride v tujo deželo.

V turizmu je naša prihodnost! Ohranimo in razvijajmo svojo deželo tako, da bodo tudi drugi prihajali k nam. Odprtost je pogoj za preživetje in razvoj malih narodov. Bodimo odprti, bodimo samozavestni, ohranjajmo tisto, kar je že stoletja temelj naše samobitnosti!

Slovenija
Moja dežela.

DOLENJSKI LIST

OGLAS V DOLENJSKEM LISTU — ZANESLJIV EKONOMSKI USPEH

Dolenjski list je najbolj razširjen pokrajinski časopis v Jugoslaviji. Pokriva devet občin in izhaja v 29.000 izvodih.

Vse informacije o oglasih dobite po telefonu na številko 24-006, osebno pa se lahko oglasite pri nas v torek, sredo, četrtek in petek od 7. do 14. ure, v ponedeljek pa od 7. do 16. ure. Oglasi za tekočo številko morajo biti oddani najkasneje v torek do 8. ure zjutraj. Naslov: Germova 3, Novo mesto.

☎ 24-006

ZAHVALA

Po težki boleznini nas je v 73. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra, teta in botra

TEREZIJA GREGORČIČ

iz Šmarjete 33

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom, ki so nam stali ob strani, nam izrekli sožalje, pokojni darovali vence in cvetje. Najlepše se zahvaljujemo tudi delovnim organizacijam Novotehna Novo mesto, Agrokombinat Krško, Petrol Novo mesto, Mercator Novo mesto, Krka TOZD Zdravilišča Dolenjske Toplice in delovnemu kolektivu prodajalne Mercator Stopiče za podarjene vence in cvetje ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

Neizmerno si cenila življenje,
ljubila družino in dom,
težko si se ločila
in odšla v večni tihi dom.

ZAHVALA

Po težki boleznini nas je za vedno zapustila draga žena, mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in dobra tašča

MARIJA OPARA

roj. VIDMAR

iz Dol. Nemške vasi 37 pri Trebnjem

Prisrčna hvala osebju Zdravstvenega doma Trebnje, posebno dr. Humarju, dr. Vilfanovi in patronažni službi, pljučnemu in otorinolaringološkemu oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto, Onkološkemu inštitutu Kliničnega centra Ljubljana in Bolnišnici — Inštitutu za pljučne bolezni Golnik, vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in vaščanom za vsestransko pomoč, darovane vence in cvetje ter za izraženo sožalje. Hvala vsem, ki ste jo ob uri slovesa spremili k njenemu zadnjemu počitku, pevcem za zapete žalostinke, župnikom za poslovilne besede, DO Tesnila Velika Loka, Trimo Trebnje in ŽTO TOZD za promet Novo mesto.

Žalujoči: vsi njeni

Ne jokajte za menoj!
Bolečina in trpljenje
bila sta spremljevalec moj,
od vseh se poslavljam zdaj.

ZAHVALA

V 46. letu starosti nas je po težki in hudi boleznini zapustila naša draga in dobra žena, mama, sestra in teta

MARIJA JUNC

iz Srednjega Grčevja 28



Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, sosedom in vsem, ki so nam stali ob strani in pomagali v težkih trenutkih. Iskrena hvala vsem, ki so pokojni darovali vence in cvetje ter jo spremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo DO Kovinar, Alojz Berus — ključavničarstvo, pljučnemu oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto, Silvi Medved, posebno družini Žura ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Jože, sinova Jože in Marjan, hčerka Katica, brat Viktor z ženo ter ostalo sorodstvo



Ata, če bi solza te zbudila,
te črna zemlja ne bi krila.

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.

Ata, ljubil si zemljo,
ljubil si dom
in v tem tihem cvetočem poletju
odšel si v večni dom.

ZAHVALA

Po dolgi neozdravljivi boleznini nas je v 57. letu starosti zapustil predragi mož, ata, stari ata, brat in stric

JOŽE BOLTLES

iz Gabrja pod Gorjanci

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, pokojnemu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Hvala vsem, ki ste pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se osebju Dolenjskega lista, DO IMV, pljučnemu oddelku bolnice Novo mesto in Zdravstvenemu domu Novo mesto. Prisrčna hvala Ivaniki Boltles za poslovilne besede pri odprtem grobu, domačim pevcem ter župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Albina, otroci Marija, Jože, Cvetka, Vinko, Jožica z družinami ter ostalo sorodstvo

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 11. julija — Olga Petek, 12. julija — Mohor Sobota, 13. julija — Henrik Nedelja, 14. julija — Just Ponedeljek, 15. julija — Vladimir Torek, 16. julija — Dan tankistov Sreda, 17. julija — Aleš Četrtek, 18. julija — Miroslav

LUNINE MENE
18. julija ob 0.56 — mlaj

KINIO

BREŽICE: 12. in 13. 7. francoski film Nova Emanuela. 14. in 15. 7. francoski film Profesionalce. 16. in 17. 7. ameriški film Frances.

ČRNOMELJ: 12. in 14. 7. hongkonški film 13 sinov rumenega zmaja, 14. 7. tudi angleški film Zrebec. 16. 7. ameriška filma Tihi bes in Heidi. 18. 7. italijanski film Tajnost zapuščene hiše.

KOSTANJEVICA: 13. 7. angleški film Skrivnostno nasledstvo. 14. 7. ameriški film Na zahodu nič novega.

KRŠKO: 13. 7. ameriški film Fritzgaraldo. 16. 7. ameriški film Prepovedane sanje. 17. 7. ameriški film Super fant.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 12., 13., 14. 7. ameriški film Zakaj ravno meni. 13. in 14. 7. jugoslovanski film Una. 15., 16., 17. 7. ameriški film Aerodrom 80 Concorde. 17. in 18. 7. italijanski film Zbogom, Gigi.

NOVO MESTO — DOM JLA: Od 15. do 17. 7. karate film V zmajevem gnezdu.

Kmetijski stroji

PRODRAM Štore 502, frezo Goldoni (8 KM) in vrtno kosilnico. Tel. 84-178.

PRODRAM kombajn ZMAJ 132, letnik 1978, in Timberček 360, oba v dobrem stanju. Cena ugodna. Ivan Ciglič, Jaškovo 51 E, Ozalj.

TRAKTOR Zetor 4718 (45 KM) z originalno kabino in Tomo Vinkovič 732 (32 KM) prodam. Drago Kunej, Osredok 19, 63257 Podsreda.

MLATILNICO, ki retja in trosi, prodam. Anton Kastelic, Jablan 29, Mirna peč.

KOSILNICO Alpina, dobro ohranjeno, zaradi bolezni prodam. Jakšič, Podgrad 24, Stopiče.

TRAKTOR Hanomag (20 KS), letnik 1955, prodam. Telefon 56-778.

TRAKTOR TV 418, malo rabljen, prodam. Janko Hren, Žebnik 30, Radeče.

PRODRAM malo rabljen traktorski obračalnik. Viktor Rataj, Dolenja vas 6, Otočec.

PRODRAM štore 404, letnik 1980. Ogled pri Strojinu, Sp. Mladetiče 10, Krmelj.

TRAKTOR kormik (24 KM) s kabino, koso in plugi, generalno urejen, ugodno prodam. Ivan Bolja, Vel. Obrež 46, 68257 Dobova, telefon 67-295.

PRODRAM nov motokultivator honda 600. Telefon 22-981.

TRAKTOR znamke 558, letnik 1974, z vitlom, plugom in rezervnimi deli, prodam. Ogled vsak dan od 14. ure dalje. Mato Begič, Klinja vas 16, 61330 Kočevje.

ROTACIJSKO kosilnico SIP 135 prodam. Avgust Omahen, Radohova vas 14 a, 61296 Šentvid pri Stični.

KOSILNICO Rapid 101 prodam. Leopold Kozole, Dobrava 7, Senovo.

PRODRAM Same delfino (32 KM, 3000 ur) in traktor FAR (25 KM) po ugodni ceni. Ivan Bernardič, Libna 26, 68270 Krško.

PRODRAM

PRODRAM krojaške mize, Lebanova 6 tel 22-842.

PRODRAM dobro ohranjeno fantovsko kolo, zimске gume ter priključek za Skodo 120 L in prtljajnik za Z 750. Tel. 22-300.

UGODNO prodam 1,5 m³ rezanega lesa, primernega za drvarnico, in 1 m³ smrekovih plohov, enkrat rabljenih. Jože Ajdič, Drska 67, Novo mesto.

GRADBENO jeklo Ø 8 mm prodam. Informacije na telefon 24-537, po 15. uri.

PRODRAM kavč, šivalni stroj in akvarij z ribami. Kettejev drevored 36, Novo mesto. Ogled popoldne.

MODULARNO opeko (4000 kom) prodam. Cena po dogovoru. Zofija Maver, Dol. Podboršt 13, Črnomelj.

3000 l kurilnega olja s cisterno in gorilcem prodam. Pavličič, Kozinova 6, Črnomelj.

PRODRAM 2 soda (400 in 600 l) ter kad (400 l). Informacije: Franciška Struna, Dom Starejših obččanov, Šmihel 1, Novo mesto.

SPALNICO, hrastovo, temne barve, prodam za 4 M. Potočar, Bršljin 50, Novo mesto.

PRODRAM radiokasetofon Grundig C 4200 avtomatik in fotoaparati Zorki 4. Tel. 44-313.

KOZOLEC s šestimi okni — topler, prodam. Franci Hribar, Družinska vas 30 a, 68220 Šmarješke Toplice.

PRODRAM športno kolo (10 pretav) in štedilnik (2 plin, 2 elektrika). Srčič, Mestne njive 4/a, Novo mesto, tel. 25-825, popoldne.

KOMPRESOR Trudbenik V-300 l, letnik 1984, prodam. Marjan Pureber, Vel. Bučna vas 47, Novo mesto.

TOMOS avtomatik, nov, starejšo dnevno sobo (4 fotelji, miza, omara, dva kavča) in jogi posteljo prodam. Tel. (068) 25-138.

PISALNI stroj Unis TBM de luxe prodam. Tel. 20-341.

PRODRAM ali zamenjam balkonska vrata z roletno 220 cm za 210 cm, desno zapiranje, izdelek Lesne, Slovenj Gradec. Lado Brajkovec, tel. 21-887, dopoldne.

PRODRAM 4 gume dimenzije 145/13. Tel. 23-187, popoldne.

PONY ekspres Puch prodam. Bevc, Dol. Dobrava 10, Trebnje, telefon 44-761.

UGODNO prodam termoakumulacijske peči AEG 4 KW, Elind 3 KW, trajno žarečo peč in 150 l hladilnik Gorenje. Tel. 24-679, zvečer.

DIRKALNO KOLO specialko, rabljeno, prodam za 3,5M. Darko Bauer, Vrhovčeva 18, dvorišče, Novo mesto.

KOLO Maraton, voženo eno sezono, prodam. Informacije tel. 23-208, popoldne.

PRODRAM dve leti staro kuhinjo brez štedilnika. Grizold, Dol. Kamenec 5 a, Novo mesto.

UGODNO prodam 4 klastična okna, zastekljena, z roletami (v 160x125). Jože Muičič, Regerča vas 22/a, Novo mesto.

80 m² bukovega suhega parketa I. klase prodam. Tel. (068) 23-543.

VOZNEGA JUNCA in kosilnico Moto benesi prodam. Ludvik Kumljanc, Jerman vrh 16, Bučka.

PRODRAM kravo, drugič brejo, sivko, ali zamenjam za manjša goveda (bika ali teletčka). Franc Okoren, Stična 72, 61295 Ivančna gorica.

PRODRAM kosilnico BCS, motorno žago Stihl, zamrzovalno skrinjo (210 l), 500 kg koruze, 12 špirovcev (6 metrov). Tel. 22-007.

PRIKOLICO za prevoz živine prodam. Ježe Ravbar, Karteljevo 30, Novo mesto.

PRODRAM 180 kom. salonitnih plošč. Tel. 75-549, po 20. uri.

PRODRAM 7 tednov stare rjave jarkice hiseks. Cena 360,00 din. Stanonik, Log 9, Škofja Loka.

NOV 13-colski gumi voz in 1m3 suhih hrastovih plohov prodam. Telefon 82-483.

PRODRAM enomanualne orgle Elka X-50, ojačevalec 100 W Lesli Elkaton 700 in elektronske bobne, 32 ritmov s prehodi Elka Sidekick 32, vse zelo dobro ohranjeno. Telefon pop. 43-776.

ZMRZOVALNIK še pod garancijo prodam. Ključič tel. 23-561.

PRODRAM tritonsko harmoniko. Melodija CFB duri. Anton Levčar, Dol. Leskovec 21, 68280 Breznica.

PRODRAM odlično ohranjeno 4- vrstno diatonično harmoniko znamke Melodija, staro 4 leta (duri: G-C-F-B). Telefon 71-223, popoldne.

PERLIT P I prodam za 40% ceneje. Tel. 32-020 int. 275.

ZAKONSKO posteljo Novoles (beλο-modra) novo, poceni prodam. Telefon 22-744.

UGODNO prodam svetlordeče vino (600 l). Jože Pavličič, Šentjernej 124.

ELEKTRIČNI motor, trofazni, v dobrem stanju, prodam. Alojz Kocjan, Klenovik 6, Škofjan.

OVCE z mladiči prodam. Drago Volk, Rajec 16, 68261 Jesenice na Dolenjskem.

SPALNICO, kompletno, ugodno prodam. Slavko Zorko, Petrol Čatež, tel. (068) 61-214, ali doma Kettejeva 4, Brežice.

PRODRAM električni sadni mlin, konjski komat na kis (22 col), 200 izolatorjev za električnega pastirja, moško kolo Rog. Jože Avbar, Daljni vrh 8, Novo mesto.

KORUZO v zrnju prodam. Tel. 32-086.

KUPIM

V BELI KRAJINI ali na Dolenjskem, v bližini Kolpe ali Krke, kupim starejšo hišo. Sifra: »NEKAJ ZEM-LJE«.

V OKOLICI Vinice ob Kolpi kupim starejšo hišo. Miran Tivadar, Voglje 91, 64208 Šenčur.

KUPIM novo ali malo rabljeno gumo za manjši traktor 8 x 24 ali 10 x 24. Tel. 22-952.

POSEST

PRODRAM vinograd s hramom in kolosekom in Hrvaški gori. Lep razgled! Jože Pirnar, Dol. Prekopa 50, 68311 Kostanjevica na Krki.

LEPO HIŠO na lepem mestu v Škofjanu, skoraj dograjeno, prodam. Informacije na tel. (041) 314-599.

PRODRAM zemljišče (cca 50 arov) z gospodarskim poslopijem, eventualno tudi pritično stanovanjsko hišo, in to na Bregu v predmestju Kočevja. Ključite na tel. (061) 811-576 ali (061) 812-135 med 15. in 22. uro.

PRODRAM 300 m² zemlje — Krško, Sotelsko 2. Naslov: Očič, Odakova 3, Zagreb, tel. 329-644.

VINOGRAD in zidanico v Smolenji vasi prodam. Naslov v upravi lista (3790/85).

RAZNO

SRČNO dobra samska upokojenka s hišico v tihem, mirnem kraju Dolenjske želi sebi enako upokojenko za skupno gospodinjstvo. Stanovanje brezplačno. Ponudbe pod sifro: »SAMOTA UBIJA«.

NUDIM stanovanje upokojencu ali upokojenki za pomoč na kmetiji. Sva sama in bolelna. Naslov v upravi lista (3788/85).

STAREJŠI ČLOVEK, 74 let, vdovec brez otrok išče upokojenko za kuhanje in splošno oskrbo. Ima v Ljubljani v šiški dvosobno stanovanje v družinski hišici z vrtom. Oskrbovanka dobi brezplačno sobo, brezplačno hrano, nagrado za delo. Ponudba je ugodna. Če imate interes, pošljite kratke podatke o svojem dosežnem delu do upokojitve na naslov: Viljem Jager, 61000 Ljubljana, Tobočna 2/a. Oskrbo iščem za brata. Številka mojega telefona je 212-091. Ključna številka iz drugih krajev je Ljubljana (061).

MLAJŠO upokojenko za varstvo dojenčka na našem domu (4 ure) iščem. Ponudbe pod sifro: »SEPTEMBER«.

IZ SHRAMBE pri vinogradu v Venišah je bila ukradena ročna in motorna škropilnica. Kdor mi pomagal izslediti storilca, dobi 10.000 din nagrade. Alojz Šinkovec, gostilna Šinkovec, Krško.

ČESTITKE

V SOBOTO bo praznovala svoj 90. rojstni dan draga in dobra, skrbna mama, babica in prababica ANA RADELJ iz Dolnjih Ponikev pri Treb-

njem, za njen osebnih praznik ji iz srca želijo vse najbolje, predvsem pa zdravlja, in da bi ga praznovala v krogu svojih najdražjih še mnogo let, sin Janez, hčerke Marija, Ani, Fani, Cilka, Slavka in Marjeta, vnuki in vnučkinje in pravnuki.

REZI PARKELJ praznuje jutri rojstni dan. Za praznik ji iskreno čestitata sestri.

PREKLICI

ALOJZ KOCJAN, Klenovik 6, Škofjan, prepovedujem vožnjo po travniku v Zburah. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

JOŽE KASTELEC z Dol. Težke vode 23 opozarjam JANEZA PLANTANA z Dol. Težke vode 24, naj ne ogroža z besedami, katere je izrekel 2. julija 1985 mami Tereziji KASTELEC z Dol. Težke vode 23. Opozarjam tudi Marijo PLANTAN, naj preneha obrekovati Terezijo Kastelec, drugače jo bom sodno preganjal.

ŠTEFANIJA KREVS, Vel. kal 20, Mirna peč, prepovedujem vsakršno vožnjo po gozdu Vrh.

OBVESTILA

CENJENE STRANKE obveščam, da bom pričel prodajati jarkke nesnice rjave pasme Hisex 17. julija. Stane PREVOLŠEK, 68212 Velika Loka, Čatež, tel. (068) 44-226.

OBVEŠČAM cenjene stranke, da bo frizerski salon DANICA na Dvoru zaradi letnega dopusta zaprt od 15. do 28. julija in se priporočam!

FRIZERSKI SALON »MILKA« Novo mesto, Partizanska 3. Odprto od ponedeljka do petka od 6.30 do 20.30, ob sobotah od 6.30 do 13.30. Lokal klimatiziran — hlajen. Se priporočamo! Telefon 21-282.

OPRAVLJAM čiščenje talnih oblog (preproge, tapisoni, itisoni in podobno). Priporoča se Dušan Ivanuša, Cesta herojev 68, Novo mesto, telefon (068) 24-344!

ZAGARSTVO Franc ZAGORC, Smalčja vas 32, Šentjernej, telefon 32-150, obvešča cenjene stranke, da izdeluje vse vrste ladijskega poda, in se priporoča! Prodajam pralni stroj Gorenje, nov, z garancijo, 14-programski, z 10% popustom in TAM 2001, letnik 1976.

CENJENE STRANKE obveščam, da bo delavnica zaradi letnega dopusta od 22. julija do 11. avgusta zaprta. Priporoča se Lujo HERCIGONJA, fotograf, Ragovska 1, Novo mesto.

Novomeška bolnišnica dr. Vesni Morje, la iskrena hvala za uspešni operaciji. Hvala tudi medicinskemu in strojnemu osebju. JELICA GAMBERGER.

Pri zahvali VILJA GRANDA je bila pomotoma izpuščena zahvala zboru učiteljev, sošolcem ter delavcem osnovne šole Šmarjeta za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na zadnji poti.

PREDSTOJNICI očesnega oddelka novomeške bolnišnice dr. Vesni Morje, la iskrena hvala za uspešni operaciji. Hvala tudi medicinskemu in strojnemu osebju. JELICA GAMBERGER.

ZAHVALA

Pri zahvali VILJA GRANDA je bila pomotoma izpuščena zahvala zboru učiteljev, sošolcem ter delavcem osnovne šole Šmarjeta za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na zadnji poti.

POPRAVEK

Pri zahvali VILJA GRANDA je bila pomotoma izpuščena zahvala zboru učiteljev, sošolcem ter delavcem osnovne šole Šmarjeta za podarjeno cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na zadnji poti.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

V REDNO delovno razmerje sprejemam več industrijskih šivilj. OD okoli 40.000 din. Telefon (068) 46-502.

STANOVANJA

MLAD zakonski par nujno išče stanovanje ali vzame v najem manjšo hišo (skrbništvo). Tel.: 21-532 (dopoldne).

Motorna vozila

ZASTAVO 101 GT, letnik 1983, prodam. Tel. 23-868.

RENAULT 4 TL, letnik 1978, prodam. Franc Borse, Šmarješke Toplice 11.

ZASTAVO 750 luxe, letnik 1979, in ZASTAVO 750 LE, letnik 1972, prodam. Janez Kocjan, Dragatuš 17, telefon 57-318.

R4, letnik 1978, prodam. Tel. 23-847.

126 P, letnik 1983, prodam. Rudi Čelan, Brod 29 a, Novo mesto.

LADO 1200, letnik 1971, prva registracija '976, zelo ohranjeno, prodam. Naslov v upravi lista (3789/85).

LADO 1600, letnik 1979, 60000 km, prodam. Cena 350.000 din. Informacije na tel. (068) 51-636 ali dopoldne na (068) 22-152/46.

KOMBI IMV prodam. Regerča vas 27, Novo mesto.

DIANO 6, letnik 1979, prodam. Telefon 23-935.

Z 101 M, letnik december 1980, prodam. Marjan Kralj, Gor. Kamence 23, Novo mesto.

R 4 GTL, letnik 1983, prodam. Telefon 21-954.

E 90 prodam. Jože Žabkar, Trška gora, 68270 Krško.

PRODRAM FIAT 750, december 1980, moško kolo na 10 pretav in otroško prešito odelo. Verbič, Mestne njive 6, tel. 21-723, do 14. ure.

Z 750, letnik 1977, prodam. Gor. Gradišče 11, Dolenjske Toplice.

ZASTAVO 750, letnik 1979, in FIAT 132, letnik 1977, prodam. Jože Škrjanc, Jurka vas 32, Straža.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA DIC, tozđ Dolenjski list, Novo mesto.

USTANOVITELJICE LISTA — občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Melnika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.

UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustjā (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčić, Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 50 din. Letna naročnina 1.500 din. Za delovne in družbene organizacije 3.000 din. za tujino 15 ameriških dolarjev ož. 50 DM (ali uspešna druga valuta v tej vrednosti) — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolensjska banka Novo mesto).

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 750 din, za razpise, licitacije ipd. 950 din, 1 cm na določeni srednji ali zadnji strani 900 din, 1 cm na prvi strani 1.000 din. Vsak mali oglas do 10 besed 400 din, vsaka nadaljnja beseda 40 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p. p. 33, telefon uredništva (068) 23-606 in 24-200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Casopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozđ Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.



Ali ME BOŠ VEČNO LJUBIL?
VEČNO!
DOKLER NE BO DINAR KONVERTIBILEN?
DOKLER NE BO DINAR KONVERTIBILEN!

PESMI
I/DOL
ENJS
KE/DE
ŽELE

»Nobena zgodovinska knjiga ne bi podala tako verne podobe o dolenski deželi, kot jo podajajo te pesmi. Iz mozaika v antologiji zbranih pesmi je nastala jasna slika, Dolenjska je v nji zaživel.«
Janez Menart

PESMI
DOLENJSKE
DEŽELE

NAROČILNICA

Naročam izvodov antologije Pesmi dolenske dežele.

Cena izvoda je 2.300 din. Račun bom plačal: — po povzetju ali v 3 mesečnih obrokih

Ime in priimek ali naziv delovne organizacije:

Kraj, ulica, hišna številka:

Datum: Podpis (za DO tudi žig):

Naročilnico pošljite na:
Dolenjski list, Germova 3, Novo mesto

ČE BI SOLZA MRTVE OBUDILA,
NE BITEBE, DRAGITONI, ČRNAZE-
MLJA KRILA.

V SPOMIN

9. julija so minila prežalostna štiri leta,
odkar je nepričakovano prenehalo biti
plemenito srce ljubljenu sinu in
dobremu bratu

TONIJU MUŠIČU

iz Livolda, n. h., pri Kočevju

Vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov prerani grob in mu
prižigate svečke ter prinašate cvetje, iskrena hvala!

Žalujejo: mama in vsi njegovi



ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta, starega
očeta, brata in strica

FRANCA KISOVCA

iz Šentruperta

se najlepše zahvaljujemo vsem tistim, ki so nam prvi pomagali v
najtežjih trenutkih. Hvala sorodnikom, sosedom, delovnim or-
ganizacijam za podarjene vence in cvetje, izrečeno sožalje in tako
številno spremstvo na zadnji poti. Zahvaljujemo se Jožetu Ura-
nu, Mariji Peterlin za poslovilne besede, godbi, pevcem ter župni-
ku za lepo opravljeni obred.

Žalujejo: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame

ROZALIJE PIRNAR

rojene BOBNAR
z Broda pri Novem mestu

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, pri-
jateljem in znancem, ki so pokojno spremili na njeni zadnji poti,
ji darovali cvetje, nam pa izrazili sožalje. Hvala gospodu župni-
ku za pogrebni obred in pevcem iz Smihela za zapete žalostinke.

Žalujejo: sinovi in hčere v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Tiho, kakor je živel, nas je zapustil

IVAN JAKŠE

iz Bršljina

Iskreno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddel-
ka Splošne bolnice za skrb in nego v času bolezni, pokojnikovim
prijateljem, sosedom in sodelavcem, ki so se poklonili njegovemu
spominu in ga spremili na njegovi zadnji poti. Zahvala tudi
pevcem za zapete žalostinke.

Žalujejo: vsi njegovi



Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 74. letu starosti se je končala težka
življenjska pot naše drage mame

JOŽEFE KOTAR

iz Dol. Prapreč 3

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste jo
spremili na njeni zadnji poti, ji podarili cvetje in nam izrekli
sožalje. Iskrena hvala osebju Doma počitja Tisje za nego med
težko boleznijo. Posebna zahvala vsem tistim, ki ste nam pom-
gali v najtežjih trenutkih, kolektivu LB TDB Trebnje in Surovina
PE Trebnje za podarjeno cvetje, GD Šentlovrenc, pevcem in
duhovniku z opravljeni obred.

Žalujejo: vsi njeni



Ljubil si zemljo,
ljubil si dom
in v tem tihem cvetočem poletju
odšel si v večni dom.

ZAHVALA

V 72. letu starosti nas je zapustil naš
dragi mož, oče, brat in stric

JOŽE IRT

Organja sela 18

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem,
znancem, prav posebno pa sosedom in vaščanom, ki so nam po-
magali v težkih trenutkih, darovali cvetje in vence. Pristrčna za-
hvala tudi DO Gorjanci, Novoles TDP, SGP Pionir Novo mesto,
godbi na pihala, govorniku, župniku za opravljeni obred in vsem,
ki ste pokojnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji
poti.

Žalujejo: vsi njegovi



ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare
mame, sestre in tete

MATILDE KAFERLE

iz Vrhtrebnjega

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom Lukovka za
pomoč v teh težkih trenutkih. Vsem, ki ste jo spremili na njeni
zadnji poti, ji darovali cvetje in vence, iskrena hvala. Pristrčna
hvala gospodu kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujejo: vsi njeni



ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi drage
mame in stare mame

ALOJZIJE JERALIČ

iz Hrušice 15

se najlepše zahvaljujemo za vso pomoč vaščanom in sorodnikom
ter znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Posebej se
zahvaljujemo gospodu dekanu za poslovilne besede in opravljeni
obred. Pristrčna hvala za izredno pozornost sodelavcem IMV
Novo mesto, Labodu Novo mesto, Donitu Velika Loka ter
Varnosti Novo mesto. Vsem še enkrat iskrena hvala!

VSI NJENI



A dan je črni moral priti,
bridkosti dan, ož dan solzan
težka je bila ločitev,
a solze vse, ves jok zaman.

ZAHVALA

Nenadoma je prenehalo biti srce naše
mame in stare mame

ANGELE DRENŠEK

iz Budganje vasi 15

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem
in prijateljem, ki ste nam pomagali, darovali vence in cvetje, nam
izrekli sožalje, pokojno spremili na zadnji poti. Posebna zahvala
velja dr. Kocutarju za dolgoletno zdravljenje in podjetju Gradbe-
nik. Hvala tudi župniku za opravljeni obred.

Žalujejo: sinova Jože in Rafael z družinama ter ostalo sorodstvo
Budganja vas, Detroit, ZDA



V SPOMIN

Minilo je žalostno leto, odkar nas je za-
pustila naša draga mama

MARIJA ROZMAN

Karteljevo 7

Vsem, ki ste jo imeli radi in krasite njen prerani grob, iskrena
hvala!

Žalujejo: hčerki Mici in Cilka z družino



ZAHVALA

Tiho nas je zapustila, mnogo prezgo-
daj, komaj v 28. letu starosti, draga
žena, mamica, hčerka, sestra, svakinja
in teta

SONJA BOHTE

roj. BUČAR
Šentrupert 59

Najlepša hvala vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob stra-
ni in nam pomagali. Zahvaljujemo se sosedom, sovaščanom, pri-
jateljem in sorodnikom. Posebno zahvalo smo dolžni Slapšako-
vim, Jakličevim, delovni organizaciji KPD Dob, Iskri Semič, OŠ
Šentrupert, pevcem iz Mokronoga za zapete žalostinke ter
duhovniku za opravljeni obred.

Žalujejo: mož Franc, otroci Marjan, Denis, Sergeja in ostalo
sorodstvo



ZAHVALA

Po dolgotrajni in zahrbtni bolezni nas
je 8. junija mnogo mnogo prezgodaj,
komaj v 30. letu starosti, za vedno za-
pustila naša draga žena, mama, hčerka,
sestra in teta

STANKA BAUMKIRHER

iz Brestanice, Elektrarniška 15

Pristrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem za podarjeno cvetje in vence ter izrečeno sožalje. Zahva-
la velja posebej svaku Toniju, ki mi je prvi priskočil na pomoč pri
organizaciji pogreba, prav tako Vutkovičem Hvala gospodu ka-
planu za lepo opravljeni obred ter vsem, ki ste mi kakorkoli po-
magali ob njeni smrti.

Globoko žalujejo: mož Jože, hčerka Tanja in sin Sandi ter ostalo
sorodstvo



Spomin na tebe, ata,
sta sin in hčerka zlata.
Tvoj ponos nam daje moč,
da nadaljujemo tam, kjer si končal.
Hvala ti za vsa dobra dela.

V SPOMIN

15. julija bo minilo žalostno leto, odkar
je prenehalo biti plemenito srce
ljubljenega moža, očeta in strica

MILANA PAVIČA

iz Brezovice

Žalujejo: žena, sin in hčerka

SANDI PAPEŽ

Kakšnih deset let za tem, ko je drugi Papežev sin z Rateža, Sandi, padel na šolskem kolesarskem izpitu v Brusnicah, je na videz krhki blondinec deskega videza in plahega obnašanja postal balkanski kolesarski prvak v posamični vožnji, in to na progi, ki je peljala tudi skozi njegovo rojstno vas, kjer še danes živi. »Tako sem bil jezen, ker me je tovarišica vrgla prav na vožnji, da tistega izpita nisem šel nikoli več delat,« se spominja Sandi. In za tega fanta je zvezni selektor Hvasiti dejal: »Če bi imel štiri Papeže, bi bili svetovni prvaki v moštveni vožnji na kronometer!«

Samo Papeži niso tako na gosto posejani, zlasti ne Sandiji. Na Ratežu jih je res nekaj in vsi trije fantje so tudi tekmovalci. Sandi in mlajši brat Darko sta aktivna (in še kako!) tekmovalca, člana novomeškega kolesarskega kluba, najstarejši, Brane, je pred leti tudi tekmoval in Sandija pripeljal v klub. Kolo se je Sandi naučil voziti s kakšnimi osmimi leti. »Učili so me brat in sosedje, in to na ponjju. Kolikokrat sem padel po stari rateški cesti pri gasilskem domu!« Ko pa z ravnotežjem in ovinkanjem ni bilo več težav, so se začeli prepripi s starejšim bratom, ki mu je Sandi večkrat sunil ponjja. Tega je bilo konec šele, ko je šel fant k birmi in je za darilo dobil kolo. »Ta ponji je še danes pri hiši in se včasih še rad usedem nanj.«

Seveda se je Sandi tudi v šolo v bližnje Brusnice vozil s kolesom, trenirati pa je začel — na dirki. »Brat Brane me je lepega dne kar odpeljal na dirko, bilo je slovensko pionirsko prvenstvo v ciklokrosu, in pristal sem na osmem mestu.



To je bilo pred osmimi leti. Od takrat Sandi skorajni več stopil s kolesa. »Ko sem se učil za avtomehanika pri Gorjancih, so mi omogočili, da sem redno treniral, in tudi potem, ko sem se zaposlil pri njih, so imeli vseskozi veliko razumevanje zame. Upam, da me bodo čez pet mesecev, ko bom odslužil vojake, vzeli nazaj. Danes v nobenem pravem športu ne moreš dosegati vrhunskih rezultatov, če ne treniraš dvakrat na dan.« Dan Sandija Papeža se začne zgodaj zjutraj, po zajtrku dopoldanski trening — sedaj je to v glavnem intervalni trening, se pravi kratke in hitre distance z večkratnim ponavljanjem — popoldne pa tako imenovana tempo vožnja od 70 do 100 kilometrov. Na teh treningih je nič kolikokrat s tovariši po dolgem in počez prekosil Dolenjsko in Belo krajino. »Največkrat se odločimo za pot čez Gorjance v Metliko in preko Črnomlja po partizanski magistrali nazaj ali pa jo uberemo čez Sentjerne, Kostanjevico, Krško do Sevnice in nazaj,« pripoveduje, kot da gre za lagoden kolesarski izlet, ne pa za trd in zagrizen trening.

Sandi je pravi Ratežan in mu je bodrenje njegovih sovaščanov zelo veliko pomenilo tudi na zadnji dirki, ko je na koncu sam ugnal izvrstna bolgarska tekmovalca in si priboril naslov balkanskega prvaka, naslov, ki ga je Jugoslovani spet osvojili prvič po letu 1947. »Teško bi to zmozel brez ogromne podpore Ratežanov, Novomeščanov in vseh številnih gledalcev ob progi.«

Tako, kot je privržen domači vasi, je tudi svojemu klubu. »Dokler bom vozil pri nas, bom za novomeški klub. Seveda pa bi se rad kot vsak ambiciozen kolesar poskusil tudi v konkurenci najmočnejših, med poklicnimi kolesarji. Pa ne zato, da bi si nagrabil denarja, ampak tam res vidiš, koliko velja.«

Prostega časa Sandi skoraj da nima. »Sem in tja s fanti na vasi zaigramo nogomet, včasih grem v kino, če le morem, pomagam doma na njivi.« Pa dekle ima, s katero skupaj — kolesarita.

A. BARTELEJ

Etnologi »zasedli« Belo krajino

Udeleženci letošnjega etnološkega mladinskega raziskovalnega tabora so v delu Bele krajine in Hrvaške odkrili marsikaj zanimivega

PODZEMELJ — Ves pretekli teden je v okviru gibanja Znanost mladini potekal v podzemeljski, gribeljski, adleški in delu viniške krajevne skupnosti ter v sosednjih krajih onkraj Kolpe mladinski raziskovalni tabor »Bela krajina 85«. Čeprav je to že 6. tovrstni mladinski tabor v Beli krajini, je novost letošnjega v tem, da je pri prejšnjih bilo zastopanih več znanstvenih disciplin, letos pa le etnološka.

Kot je povedal vodja tabora Andrej Dular, so se za to področje odločili zato, ker je tu za etnologijo veliko zanimivega gradiva, ki pa še ni dovolj raziskano in obdelano. Poleg tega je ta tabor, ki ga je finančno podprla metliška raziskovalna skupnost, prostor za bivanje pa so jim gostoljubno ponudili v podzemeljski osnovni šoli »Janez Marentič«, predpriprava za etnologe, ki bodo konec leta sodelovali na

karloškem strokovnem posvetu o slovenski in hrvaški etnologiji in njeni povezanosti. Do takrat bo izšla tudi brošura o izsledkih belokranjskega tabora.

Po besedah petih mentorjev jih niso zanimali odnosi med slovenskim in hrvaškim narodom, temveč med vsemi prebivalci, ki živijo na tem področju. Tako je mentorica Marjetka Balkovec z dijaki raziskovala predvsem ženičevske šege, od tega, kako sta se fant in nevesta, do običajev pri prevozu nevestine bale, šranganju, ohceti. Zanimala jih je noša ženina in neveste, prehrana na ohceti, mešani zakoni itd.

Skupino, ki jo je vodila Nives Sulič-Dular, pa je bolj zanimala prahrana med NOB, pred vojno in takoj po osvoboditvi. Ljudi so spraševali, kako so se znašli s soljo, sladkorjem,

mesom, kako so tihotapili tobak in sol s Hrvaškega in zamenjevali živila za obleke meščanov.

»Tudi s pesmijo prihaja do medetničnih odnosov. V Beli krajini poznajo veliko hrvaških pesmi, pojejo pa jih malo,« je povedal o izsledkih svoje skupine, ki je proučevala ljudsko glasbo, Marko Terseglav. Ugotovili so tudi, kako se pri Belokranjcih spreminja pevski okus, način petja, kako se folklorna pesem vključuje v množično kulturo. Za največji uspeh pa si štejejo to, da so odkrili ljubezensko balado, ki je doslej še niso poznali.

Skupina pod vodstvom mentorice Marinke Dražumerić je, glede na to, da novi zakon o varstvu nepremične dediščine določa, da v vsaki občini pripravijo seznam spomenikov, v krajevni skupnosti Podzemelj naredila seznam etnološke dediščine. Od tu bodo izbrali spomenike. Opozorila pa je na domačijo v Prilozju, ki je na ravninskem delu edina tipično belokranjska. To domačijo so tudi predlagali slovenski kulturni skupnosti, da bi jo vključila v naslednji srednjeročni plan ter skupaj z metliško kulturno skupnostjo dala denar za obnovo in vzdrževanje kmetije, ki ima edina pogoje, da se ohrani.

Vse, kar so odkrili udeleženci tabora, so dijaki pod vodstvom Naška Križnarja posneli z videokamero. Ob tem so se naučili, kako videotehniko uporabiti ne le s tehničnega, ampak predvsem z vsebinskega vidika. Za 6 ur posnetega gradiva o delu Bele krajine bo hranil avdiovizualni laboratorij Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU v Ljubljani, kopijo pa tudi gibanje »Znanost mladini«.

M. BEZEK



PRIPRAVE PRED ODHODOM — Preden so odšli med ljudi, so se udeleženci etnološkega mladinskega tabora zbrali okrog mentorjev in se dogovorili o poteku delovnega dne. Kot sta povedali dve izmed 13 udeležencev Mira Durovič iz tekstilne šole metliške Beti in Janja Pičkerko iz okolice Ptuj, je takšna oblika dela z mladimi zelo dobra, tabor pa jima je dal več znanja, kot sta v začetku pričakovali. (Foto: M. Bezek)

Dneva slovenskih viž

Na jubilejnim, 15. števerjanskem festivalu sta se predstavila tudi dva dolenjska ansambla

ŠTEVERJAN — V tem starem slovenskem kraju onkraj jugoslovansko-italijanske meje, sredi vinorodnih gor, je v soboto in nedeljo, 6. in 7. julija, odmevala slovenska pesem in združila številne jubitelje narodnozabavnih viž iz okoliških krajev ter ansamble iz matične in zamejske Slovenije. Dva dneva je Števerjan gostil udeležence 15. festivala, dva dneva je trajal velik praznik pesmi, veselja in slovenstva.

Dolenjski delež na jubilejnim festivalu ni bil tako velik, kot je kazalo sprva, ko se je prijaviло precej več ansamblov. Nazadnje sta dolenjske barve zastopala le dva. Veseli Martini

in Rubin, oba iz Novega mesta. Veseli Martini so se predstavili z izvornima skladbama Sanje in S pesmijo na pot, ki ju je zložil vodja ansambla Martin Hrastovec, ansambel Rubin pa je svoje znanje v igranju in petju pokazal z izvajanjem dveh skladb, ki ju je ustvaril vodja Ivan Pugelj, in sicer Brez slovesa in Števerjanska. Čeprav je občinstvo izvajanje obeh ansamblov

Nagrado za najboljšo melodijo je prejel ansambel Francija Zemeta iz Vojnika, nagrado za najboljšo besedilo je dobil Ivan Malavašič, za najboljšo izvedbo pa je bil nagrajen ansambel Taimis z Opčin pri Trstu.

lepo sprejelo in je Veselim Martinom ploskalo tudi med igranjem melodij, pa se dolenjska ansambla nista uvrstila v finalno prireditev naslednji dan. Sicer pa je za števerjanski festival bolj pomembno samo sodelovanje in povezovanje narodnozabavnih ansamblov vsega slovenskega etničnega ozemlja kot pa lov za nagradami.

MiM



PRVI JAVNI NASTOP — Veseli Martini iz Novega mesta so se na števerjanskem festivalu predstavili v povsem novi zasedbi. (Foto: M. Markelj)

»ORFEJ IN EVRIDIKA« NA FILMSKEM TRAKU

ČRNOMELJ — 2. julija je bila v prostorih srednje šole družboslovne in kovinarske usmeritve E. Kardelja v Črnomlju dramska uprizoritev Rilkejeve pesmi »Orfej in Evridika« za brigadirje mladinske delovne akcije »Bela krajina 85«. Delo so uprizorili člani dramske skupine kulturno-umetniškega društva Jasa, ki uspešno deluje na šoli. Pred nastopom za brigadirje pa so to delo posneli tudi na filmski trak in si ga bodo lahko ogledale tudi generacije za njimi.

J. ŽAGAR

ROBARJEV FILM V PULJU

Na letošnjem jugoslovanskem filmskem festivalu, ki se bo začel 20. julija v Pulju, bodo slovensko kinematografijo predstavljali trije filmi, ki so se od petih prijavljenih uvrstili v uradni, konkurenčni izbor festivalskih filmov. Poleg Klopčičevega filma Dediščina in Pogačnikovega filma Naš človek se je v uradno konkurenco uvrstil tudi pravkar dokončani in zmontirani film novomeškega režiserja in samostojnega kulturnega delavca Filipa Robarja Ovni in mamuti. Film govori o problemu delavcev iz naših južnih republik pri nas.



Za Dolenjce tretjega tisočletja

V dobrem mesecu smo zbrali že več kot polovico denarja za inkubator

Dolenjsko združeno delo, ustanove in posamezniki so za moderni inkubator, ki bo mamiciam občin Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto in Trebnje na voljo v novomeški porodnišnici zbrali že 780.000 din, kar je nekako polovica potrebnega denarja. Spodbudno je, da prihaja denar tudi iz nedolenjskih krajev, tako na primer je KIT Ljubljanske mlekarne, toz Marketing, podaril v sklad za inkubator kar 50.000 din.

- Minuli teden so darovali: OOS skupnih služb SIS družbenih dejavnosti Novo mesto 10.000 din, Tonka Šmajdek z Broda 1.500 din, Vera Borštnar iz Družinske vasi 1.000 din, OOS osnovne šole Leskovec pri Krškem 25.200 din, Agrokombinat DSS Krško 4.300 din, OOS Temeljno sodišče Novo mesto 1.700 din, OOS osnovne šole Škofjan 5.000 din, Stane Mežan iz Trebnjega 2.000 din, SOP Krško toz Ikon SSP 30.000 din in KIT Ljubljanske mlekarne toz Marketing 50.000 din.

Vse kaže, da bo akcija sveta žensk pri novomeški SZDL in Dolenjskega lista uspela in da bo lahko vodstvo novomeške porodnišnice v najkrajšem času naročilo prepotrebno napravo. Denar za inkubator se zbira na račun 52100-603-30372 Zdravstveni center Dolenjske — toz Splošna bolnišnica »za inkubatore«.

LEBIČ RAZSTAVLJA V LJUBLJANI

NOVO MESTO — Slikar Tugo Lebič, ki je kot brežiški rojak član tamkvašnjega likovnega društva, razstavlja svoja dela v ljubljanski galeriji »Krk«, tovarne zdravil iz Novega mesta.

Kovinarji prekosili sami sebe

Polovici posavske kovinarske ekipe Medalje — Navdušeni nad sprejemom

BREŽICE — Do letos so posavski kovinarji osvojili največ po dve prvi mesti v republiki, na Drugem memorialu Franca Leskoveca Luke v Velenju



Krška mojstrica za lase

Ženska pridobitev

Diplomirana kozmetičarka in frizerka Olga Pompe je v neposredni bližini hotela Srečič odprla kozmetični atelje in frizerski salon »Katarina«. Stranke so z njenim delom zelo zadovoljne, sicer pa se je tega že privadila, saj je imela podoben lokal že devet let v Kamniku, odkoder je tudi doma. Olga stalno tekmuje na številnih mednarodnih in jugoslovanskih tekmovanjih frizerjev, od koder redno prinaša najvišja priznanja in diplome. Najraje se posveča modnemu friziranju in veseli jo, da je to vseč tudi mladim pri nas.

Poleg modnega striženja in oblikovanja pričesk pa Olga v svojem lokalu skrbi za zdravljenje las in lasišča, nego obraza, dekolteja, rok (manikura) in nog (pedikura), dekorativno kozmetiko (ličjenje) ter daje strokovne nasvete za podaljšano nego in zdravljenje problematične kože. Razveseljivo je tudi to, da je njen lokal odprt vsak dan.

G. R.

pa so množično segali po zvezdah. Vodja ekipe Jože Tomc iz Brežice je ponosen na vseh šestnajst tekmovalcev. Med njimi so se štiri uvrstili na prvo, trije na drugo in eden na tretje mesto. Osvojili so še 1 šesto, 2 sedmi, 1 deseto, 1 enajsto, 2 šestnajsti in 1 enaindvajseto mesto.

Med 320 tekmovalci, ki so se pomerili v 15 poklicih, so kovinarji iz Posavske tekmovali v 9 poklicih. V posameznem poklicu je lahko tekmovalo največ 28 udeležencev, to pa pove, da so se fantje iz Tomčeve skupine spretno izognili rezultatom na repu.

»Na tekmovanju smo imeli tudi delovno nezgodo,« je povedal vodja ekipe. »Varilec Ivan Fridl iz Kovinarske se je z žarečo elektrodo zadel v žilo leve roke. Takoj smo mu nudili prvo pomoč, nakar je delo dokončal in šele potem odšel k zdravniku. Dosegel je šesto mesto.

»Zanimivo je tudi to,« je naprej razpredal svoje vtise, »da se je Boris Urek iz Trima v Dobovi, ki je letos prvič tekmoval v skupini ključničarjev, uvrstil na sedmo mesto. V delovni organizaciji je namreč skupinovodja, odgovoren za organizacijo, taki pa se neradi spustijo v boj, saj s tem tvegajo tudi svoj ugled. Urek pa ga ni le obdržal, ampak celo povečal.«

Udeležence je po Tomčevem pripovedovanju zadnji dan bivanja v Velenju pritegnilo spajanje kovin z eksplozivo, ki jo je prikazal Litostroj. Postopek je bil na nedavni razstavi v Kamniku prijavljen kot inovacija.



Jože Tomc

O kovinarjih posavske ekipe, med katerimi je bilo največ tekmovalcev iz krške občine, je povedal, da so bili med prvimi že pri teoriji in da so s praktičnim delom samo potrdili svoje znanje.

Teoretični rezultati so bili zelo dobri, čeprav v primerjavi s prejšnjimi tekmovanji kovinarji niso zbrali toliko točk. To je posledica novih pravil, sprejetih v zvezi in republiki, zato je njihova zmaga še toliko večja. Tudi merila za prakso so poostri.

Svoje vtise je Jože Tomc dopolnil še z navdušenjem nad izredno lepim sprejemom, ki so ga kovinarjem privedli Velenjčani. Delovni pogoji so bili idealni in vsi tekmovalci so bili presenečeni nad čistočo na delovnih mestih, na ulicah, v parkih in gostiščih. V čast kovinarjev so delovni čas vseh lokalov podaljšali do 24. ure. Edina kritika je bila namenjena novinarjem: od 40 povabljenih predstavnikov javnega obveščanja so se odzvali samo štiri.

J. TEPPEY

kozzerija TAKRAT JE ZMANJKALO CVENKA

Peljal sem Fritzja po Repičevini: ni naj nejeverni tujec vidi, kaj vse smo zgradili.

— Kulturni dom. Imenuje se po velikem možu naše revolucije.

— Wunderschön. Fse mramor, skulpture prafa umetnost. Kaj takega videti samo še v London.

Pred poslopjem Puf banke sva se zadržala skoraj pol ure. Fritz je lovil sapo, ni mogel prehaliti arhitekta in prefinjenosti linij. Posebno so mu bila všeč okna, prevlečena z zlatom.

— Še f sanjah ne videti kaj lepšega, je ponavljal Fritz, ki je

sicer prepotoval že domala ves svet, posebej zahodni.

Ko sva se ustavila pred pošto stavbo, je Fritz zakričal, da so se mimoidoči ustavili in zrlji v naju.

— Unmöglich! Nemogoče. Was ist das?

— Tu notri so pisarne ptt uslužbencev. Vse do šestnajstega nadstropja.

— Potem imeti zelo razvito telefoniado?

— V Belo mesto pridem prej peš, kot dobim telefonsko zvezo.

Fritz se je zasmel, kar je pomenilo, da ne verjame moji

pripombi.

— Und was ist tista krasota? S prstom je kazal na knjižnico, ki se je svetila med zelenjem.

— Knjižnica. Ljudstvo jo je poimenovalo po največjem repiškem pisatelju Alfonzu Peršniku. V njej je največje število knjig na Balkanu.

— Und nebotičnik zrafen?

— Elektro gospodarstvo. V vsaki pisarni so najmanj trije uslužbenci. Ko trikrat zapored zagrimi, zmanjka v Repičevini električnega toka. Sam boš tako to doživel, če ostaneš dan, dva

pri meni.

Fritz se je smejal. Iz oči sem mu razbral, da me ima za velikega humorista.

Vrhunec navdušenja pa je pokazal Fritz, ko sva stala pred mogočno zgradbo Gozdnega gospodarstva.

— Vi bogata, razvita dežela. Skoraj ne verjeti, da smo f Repičevi dragi.

— Repičeva draga, moj ljubi Fritz, spada med manj razvita področja. Sam si lahko opazil, da ni v celi Repičevini niti enega industrijskega objekta.

— Und warum, zakaj ne?

— Enostavno zato ne, ker je zaradi izgradnje vsega, kar si videl, zmanjkalo denarja.

TONI GASPERIČ